Serie nouă
ianuarie 2017
1
(CLXXXVI)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Interviu cu Ionuț Ştefănescu
✓Premiile publicațiilor UCMR pe 2016
✓Festivalul Internațional "CRAIOVA MUZICALĂ"
✓Remember Cornel Fugaru
✓Festival de romanțe la Zlatna
✓Adio, Camelia Dăscălescu!

În imagine:
flautistul
Ionuț Ştefănescu

Ce-a fost, a fost

2016. Cercuri concentrice. Cu neregularități de orientare. În premieră, scrutinul de la UNMB este adjudecat de partidul „EVA” (rectorat, decanate, parte din departamente). Totul e să înveți a asculta, a raționa, a te îndoi de tine însuți și a cântări opinia celuilalt. Paris, Radio France: al 26-lea festival *Présences*. Mărinimos și curtenitor în formă („Oggi L'Italia”), posesiv și prioritar în conținut (multă muzică franceză de ultimă oră). La Radi-ro, muzica românească a fost ca un zid chinezesc: nu a pătruns deloc în programul festivalului; o singură pietricică din zid a căzut, chinezii zărind prin găurica astfel produsă cusături din pantalonii scurți purtați cândva de Enescu. E o anumită veselie a spiritului pătruns de disprețul lucrurilor întâmplătoare. Respectul constă în sentimentul care scoate pălăria și apleacă spinarea. Dar și în aprecierea urmașilor. E un tribut care, la concursul „M.Jora”, nu a putut fi refuzat laureaților: Gina Gloria Tronel (canto), Dimitri Malignan (pian), Ștefan Cazacu (violoncel) ori Ana Diaconu (cu al său eseu Carlo Gesualdo – un muzician între bizarerie și manierism). „Dance in the City of Love”. Ați ghicit: Paris – toujours l'amour. „Eurofision” („Vocea României” sau multe asemenea altele) au înmormântat festivaluri de divertisment tradiționale (: „Mamaia”, Cerbul de aur”). Ură și dispreț. Ură înfumurată, mărturisită, lipsită de mândrie, deformată. Dispreț ce-și zice păstor trimis de Domnul pentru a băga oile în țarc, dar mai cu seamă pentru a le tunde. SIMN portretizează și reliefează un incitant hybris componistic. Anatol Vieru – inventator care a marcat și ratat copios (ca oricare alt inovator însemnat). Inițiativă Dan Dediu - Ulise, Gulliver, Nirvana, Matrix: a face ce trebuie fără să-ți impună cineva. Zece negri mititei. Zece concerte „Iconarts”. Celebrates. La Sibiu sunt zeci de întemeietori inimoși. La Țintea doar doi (două), la fel de generoași și însuflețiți. Se spune că pasiunea este pentru bărbat un torent, iar pentru femeie, un abis. Dana Probst și Adina Dumitrescu au construit inspirat poduri și viaducte, au iscat sărbători, culori, călătorii, comori. Toate spaniole. Concurs „Enescu”. Locul în care clopotele sună mereu. Cu o istorie regretabil de scurtă. Ceea ce înseamnă că a fost de o infatigabilă intensitate. A durat până ce s-au adjucat premiile. Ele vor sta la loc de cinste în CV-uri magnanime: Victoria Vassilenko (pian), Gyehee Kim (vioară), Zlatomir Fung (violoncel), Tian Tian și Caterina di Cecca (compoziție). La Bacău (ZMC), trei zile de operă contemporană. Show must go on. Poate, totuși, cineva o descoperă. Acolo unde n-ai pus, n-ai ce lua. UCMR își drămuiește cu înțelepciune banii. „Meridian” este un cadou pe care trecutul îl face viitorului. Pleacă ai noștri, vin ai noștri. La intervale regulate punem borne indicatoare în calea unor compozitori semnificativi. „Toamna clujeană” i-a sărbătorit pe Adrian Pop (65) și Gabriel Iranyi (70). Broasca s-a dat de trei ori peste cap și a spus că acolo-i sfârșitul lumii. Ori începutul alteia. „Craiova Muzicală” a intrat în lumea contemporaneizării și de-marginalizării. „Intrada” timișoreană se menține aici, obligată poate și de orizontul 2021. Oamenii trăiesc din idei primite și a sări peste ele pare o impietate. Dar nu e decât un act salubru de regenerare. Horia Andreescu a împlinit 70 de ani. Mi-l amintesc acum patru decenii, când dirija ocazional orchestra băcăuană. Ne învârtim într-un cerc în care rămânem prinși fără scăpare. Ceea ce ne place mai mult din fiecare eveniment sau, pur și simplu, întâmplare sunt propriile noastre gânduri și opțiuni. Ce-a fost, a fost. 2016.

Liviu DĂNCEANU

DIN SUMAR

Interviu cu Ionuț Ștefănescu....................2-5
Premiile publicaţiilor UCMR pe 2016......6-7
Festivalul “Craiova Muzicală”...............8-17
Festivalul “I.D. Chirescu”.....................18-19
Concursul “Paul Constantinescu”........20-21
ONB - 95. Gala aniversară.........................22
Gala Premiilor Operelor Naționale.......23-24
Sub cupola Ateneului Român..............27-31
Aniversări...34-35
Festival de romanțe la Zlatna.............37-39
Remember Cornel Fugaru....................40-42
Adio, Camelia Dăscălescu!.........................43
Timpul nostalgiilor..............................44-46
Recenzii...46-48

Pentru mine, flautul este o oglindă cu două răsfrângeri – interviu cu Ionuț Ștefănescu

Ion Bogdan Ştefănescu este o personalitate complexă, prezent în viața culturală a vremii noastre în calitățile de muzician – *flautist* (uneori şi compozitor), scriitor – *poet* (uneori şi teoretician), activ deopotrivă ca solist şi membru al unor ansambluri prestigioase: Simfonicul Filarmonicii „George Enescu", Trio *Contraste*, Ansamblul *Profil*... După felul abordării cântului din flaut, l-aş caracteriza pe Ionuț Ştefănescu mai aproape de registrul grav al unei discipline severe. Sub aspect tehnic nu simulează lejeritatea, ci o trăieşte în baza unei asidue munci de atelier. Altfel zis, neprejudecat şi responsabil, pune accentul pe prezentarea operei ca valoare, printr-o execuție cât mai adecvată indicațiilor din partitură. Cu toate astea, imanent felului său de a cânta survine o calitate care ne învăluie subtil, generând în ființa noastră alchimii catartice. Aş spune că arta interpretativă a lui Ionuț Ştefănescu este deopotrivă fenomenală şi intelectuală, cerându-se a fi contemplată dincolo de gând şi înțeleasă dincolo de cânt.

George Balint: *Actor, Autor, Personaj. Unde, când şi cum te regăseşti sub una sau alta din aceste identități artistice?*

Ionuț Ştefănescu: Cred că în viața unui artist, toate aceste paliere trebuie să coexiste în mod firesc. Interpretul este, categoric, un personaj: muzica, spre deosebire de teatru unde, în general, ai de interpretat un singur personaj, îți acordă, în mod constant, şi prilejul travestiului. Poți purta măşti şi costume multiple. E ca şi cum ai citi, cu voce tare, un scenariu încercând să interpretezi toate caracterele, dar într-un interval mult mai scurt de timp. Se petrece un transfer foarte rapid de stări, intensități şi culori ale vocii, joc de registre, de dinamică. E nevoie de un simț natural sau exersat al agogicii. Apoi, e foarte important cum păşeşti pe scenă, cum tratezi publicul, cum reuşeşti să transmiți toate aceste situații conținute în muzica respectivă. Acest nivel îl dobândeşti odată cu experiența scenică. Sunt bine venite datele naturale, desigur, dar e vorba de zeci şi sute de apariții scenice care duc la dezinvoltura pe care publicul o simte şi o apreciază la un interpret. Când reuşeşti să-i determini să nu respire pe un final de frază sau să sară de pe scaune dintr-o maximă euforie provocată de tine prin muzica pe care o interpretezi, atunci eşti artist. Prea-plinul la care ajungi prin muzică se eliberează, în cazul meu, fie prin tentativa timidă de a compune sau prin încercarea de a dirija, simțind acut nevoia unui sunet mai complex decât cel al flautului, fie, de ce nu, prin cuvânt, spațiu în care mă simt din ce în ce mai bine. Am deja şapte volume de poezie şi unul de scenarii (film, adaptări după piese de teatru, librete de operă, show-uri de televiziune). Mai există însă două laturi esențiale în configurarea personalității unui interpret: introspecția ştiințifico-muzicală - am publicat două cărți şi o mulțime de studii muzicologice, cronici, jurnale de turneu etc., prin care consider că m-am maturizat artistic - şi pedagogia: înveți foarte mult de la studenți.

G.B. *Îți propun să dezvolți de la câteva cuvinte-cheie, oferind o perspectivă a relației tale cu propriu-ți destin artistic: credință, vocație, competență, loc, dar şi: spontaneitate, gravitate, conformare, revoluționare.*

I.Şt. Ceea ce-mi ceri pare a fi un test la ”Litere". Incitant! Încerc să le pun în pagină. Meseria de interpret este una **vocațională**, cu o puternică amprentă a **locului** în care te-ai născut, a familiei în care ai crescut şi a şcolilor în care te-ai format, care se împlineşte atunci când începi să **crezi** în talantul pe care ți l-a strecurat Dumnezeu în inimă, şlefuit şi îmbogățit prin asumarea **competențelor** tehnice, culturale, spirituale, psihologice, mereu **conformându**-te actului artistic cu seriozitatea şi **gravitatea** pe care o conțin muzicile clasicizate şi cu **spontaneitatea** necesară muzicii contemporane, de multe ori producând chiar adevărate **revoluții** în interpretare şi în tehnica instrumentală, atât de apreciate şi comentate dintotdeauna.

G.B. *Mulți compozitori – mai ales români şi din diferite generații – ți s-au adresat, scriind special pentru tine. De fapt, ce te-a apropiat de muzica contemporană: estetica, ineditul,*

posibilitatea metatextualizării (interpretative), faptul că participi în cadrul unor formații orientate repertorial către muzica nouă, posibilitatea notorietății într-o zonă cu mai puțină concurență?

I.Şt. Toate la un loc, în afara ideii de zonă cu mai puțină concurență. Faptul că nu sunt mulți cei care pot cânta cu adevărat muzică contemporană nu exclude concurența. Decantarea interpreților e mult mai severă producând apariții spectaculoase în breasla interpreților. În 1983 am resimțit primul impact al muzicii contemporane. Aveam doar 14 ani. Doina Rotaru, cu care studiam teorie şi armonie, mi-a dedicat prima ei lucrare pentru flaut – ”Legenda funigeilor", după ST.O.Iosif – pe care am interpretat-o într-un recital la Ateneul Român. De atunci nu a existat aproape nicio apariție scenică fără a prezenta o lucrare românească. Pur şi simplu m-am îndrăgostit de acest tip de muzică şi de creatorii români. Era destul de

ciudat ținând cont de vârsta mea și de tendința școlii noastre care nu promova o astfel de gândire, pentru că profesorii de instrument nu aveau capacitatea de a și-o asuma. Cu timpul, am constatat că prin muzica modernă limitele instrumentului sunt împinse la maximum și, în felul acesta, tehnica instrumentală evoluează spectaculos. De fapt, altfel vei cânta Mozart, spre exemplu, după asumarea în detaliu a unui text contemporan. Tatăl meu, actorul Eusebiu Ștefănescu, spunea că Eminescu în mod categoric l-a influențat pe Nichita Stănescu dar și reciproca e valabilă. Adică, altfel îl receptezi pe Eminescu după ce l-ai citit pe Nichita. După demersul meu în perioada liceului, pe tărâmul muzicii românești, a urmat perioada studenției când, împreună cu Irinel Anghel și colegii noștri, am înființat formația *ProContemporania*. Cântam muzică contemporană ca niște ”nebuni frumoși”. Așa am ajuns să nu mai pot trăi fără acest tip de muzică unde te poți simți, ca interpret, și puțin creator. Foarte multe lucrări care mi-au fost dedicate sunt rodul unei strânse colaborări între mine și compozitor. Imaginația mea a început să prindă aripi și, implicit, tehnica mea a evoluat considerabil. Culmea, simt acest lucru mai ales când interpretez muzică clasică. Pasul

care a pecetluit drumul meu în lumea muzicii contemporane a fost preluarea mea în cadrul Trio-ului *Contraste* (Sorin Petrescu - pian și Doru Roman - percuție) cu care cânt zeci de recitaluri pe an, mai ales în străinătate, unde prezentăm enorm de multă muzică românească scrisă pentru noi sau adaptată de noi pentru formula de trio. Și formația *Profil* mi-a întregit ”profilul” prin atâtea proiecte realizate. Nu cred că am lipsit, după anii '90, de la niciun festival SIMN, unde am susținut multe recitaluri personale, concerte ca solist sau ca membru în formațiile amintite mai sus.

G.B. *Ești cunoscut și ca poet (Despre pietre și păsări, Cușca fără gratii, Cuvântul de trecere, Glasul sângelui, LUI, Strigăt înăuntru, Un vers care lasă moartea cu gura căscată). Simți nevoia să cugeți poetic sau să rostești poeme, altfel zis, ce te îndeamnă să treci pragul, aici, în „lumea cu dor”, înapoi și dincoace de abstractul gândirii muzicale?*

I.Șt. Pentru mine poezia, ”cuvântul care bate aerul”, înseamnă muzică. Recunosc, puști fiind, citeam mai multă poezie decât beletristică. Mă atrăgea visceral zona inefabilă în care, de fapt, muzica și poezia se întâlnesc. În plus, e un exercițiu al minții și sufletului, te pui în tot felul de situații cărora le dai o formă estetică. Florin Iaru, la lansarea volumului ”Cușca fără gratii” a spus un lucru foarte interesant: ”După parcurgerea volumului, mărturisesc că îl invidiez pe autor pentru stările pe care le-a experimentat, iar dacă cumva nu le-a trăit, îl invidiez și mai tare.” Mi-a dat aripi această afirmație. Eu ”prizez” acest exercițiu pe care mi l-a acordat muzica, de a mă pune în diferite situații. E greu pentru cineva din afară să înțeleagă acest lucru. Nu poți interpreta nimic fără să ai o poveste, o stare în care să te pui, ori, tocmai această disponibilitate este esențială și în poezie. Recunosc că și felul inegalabil al tatălui meu de a descifra și rosti poezia a contribuit la declanșarea acestui tip de exprimare.

G.B. *Sunt și compozitori cărora le-ai dedicat poeme, ca gest admirativ/reflexiv pentru/la muzica lor?*

I.Șt. Sunt câțiva, e adevărat. Unii au compus enorm pentru flaut și pentru mine, implicit: Doina Rotaru, Violeta Dinescu și Dan Dediu. Poeziile pe care le-am scris, ca omagiu adus lor, au făcut parte din anumite spectacole pe care le-am creat cu muzica lor. Spre exemplu, ”Căutarea tonului”, în cazul Doinei Rotaru: ... *Vestind argint și zbor de libelulă / A-ntors privirea șarpelui spre coadă / Numindu-l Uroboros / Și sunet flaut se făcu / Și Doooinaaaa doină*. Am înseilat titlurile pieselor Doinei Rotaru care sunt adevărate metafore; alege simboluri ancestrale pe care le descifrează muzical. De altfel, consider numele ei un nume predestinat, muzica ei fiind un perpetuu bocet ancestral. Pentru Dan Dediu am scris o serie de variațiuni ca răspuns la piesa ”Cartoon Varioations on a Theme by Mozart” interpretată cu Trio *Contraste* în sepctacolul ”24 mai în glumă, 24 mai în serios”: ... *Clipe albe cu miros de var / Șoapte reci, atingeri de cleștar / Țăndări s-au împrăștiat / Peste valsul suspendat... / Mor de frig, sunt tot chircit / Dediu ăsta-i cam sărit.* Violetei Dinescu i-am răspuns poetic în booklet-ul CD-ului ”Șarpelecupene” - ... *Caier desprins din bolta cerească / Trecut prin osul de cocor / A-nsuflețit treizecișitrei de flaute / Oftatul prinde contur: Șarpele-cu-pene / Îngenunchem...”* - un gest izvorât din bogăția muzicii ei pe care mi-a dedicat-o. Dar am fost impreionat, spre exemplu, și de expoziția pictorului Silviu Oravitzan care a ales ca fundal continuu muzica Corneliei Tăutu. Am fost complet răvășit, așa că le-am dedicat poemul ”Luminare”: - *O cruce de aer curat și / Brațe de lemn viu / Mi-au încercuit umerii / Drum fără urme / Lumina împletită în spirală / Preschimbă lacrimile-n aur / Încrustând cu limbă de moarte / Semnul / Atingerea / Cuvântul de trecere.* Am mai scris și când a murit Johnny Răducanu, un artist pe care l-am iubit foarte mult - ... *Când moare un artist / Viața se năpustește în sens invers / Pentru ca totul / Să se mai întâmple o dată*. Dar, ce m-a

impresionat foarte tare este că Dan Dediu şi Carmen Petra Basacopol au scris lied-uri pe versurile mele. E măgulitor.

G.B. *Ştii, desigur, în copilărie auzeam uneori expresia: „Stai cuminte, că dau cu tine de pământ!". Ţi s-a întâmplat o astfel de „amicală" furie, adică să-ţi cerţi flautul (mai mult sau mai puţin violent), ca să zic aşa? Cu alte cuvinte, simţi o anume etică a relaţiei cu flautul, considerat (poate şi subiectiv) sub valenţa persoanei? Este Flautul un alter ego, al tău sau al altuia, o extensie a ta ori doar obiectul unei performări tehnice, de virtuozitate, obiect în raport cu care urmăreşti să dezvolţi o igienă strict administrativă, de întreţinere? Şi, mai adaug, cântând la flaut expui faptul spectacular al unei lupte demonstrative sau te incluzi, anonim, în procesul unei deveniri subtile, spirituale, dar nu tocmai lesne recognoscibile?*

I.Şt. Când eram nerăbdător şi neştiutor mă revoltam adesea pe instrument. Puneam toate rateurile pe seama acestuia. Treptat, însă, studiul sub atenta privire a unor mari flautişti precum James Galway, Alexander Murray, Alain Marion sau Wolfgang Schultz, mi-a schimbat total concepţia. Şi demersul doctoral a contribuit esenţial. Aşa am aflat că sufiţii considerau flautul o prelungire a sufletului sau că multe culturi antice îl asumau ca pe un dar făcut de către zei oamenilor din dorinţa comunicării între cele două lumi. Este un instrument care, din vremuri imemoriale, a fost omniprezent în ritualuri. Pentru vremurile moderne îl considerăm ca fiind cel mai apropiat vocii umane. De altfel, noi, flautiştii, folosim tehnica de cânt. Este marele secret. De aceea, flautul trebuie să devină parte integrantă a fiinţei noastre. Altfel, rămâne la un nivel superficial de abordare. Interpreţii care au o voce urâtă, spartă, necizelată au şi un sunet la flaut în consecinţă. Iată de ce disciplinele ”solfegiu” şi ”cor” studiate în şcoală, sunt esenţiale, iar noi, din păcate, obişnuim să le considerăm un supliciu, mai ales atunci când

ne aflăm, la vârsta pubertăţii, în schimbare de voce. De fapt, când alegi să te exprimi printr-un instrument, în general, e musai să-i descifrezi performanţele, să te mulezi pe capriciile acestuia, să te contopeşti de-a dreptul cu el pentru

LUCRĂRI PREZENTATE ÎN CADRUL BIROURILOR SECŢIILOR DE CREAŢIE ŞI ACHIZIŢIONATE DE CĂTRE UCMR

SECŢIA DE MUZICĂ INSTRUMENTALĂ ŞI MULTIMEDIA

Anghel Irinel – *Arca lui Irinel*, muzică electronică; **Apostol Elena** – *Puzzle – pentru trompetă solo*; **Beleaev Vladimir** – *Cvartet de coarde nr.3*; **Cârneci Carmen** – *Hesperia, pentru pian solo*; **Cibişescu Iulia** – *Cvartet de coarde nr.5*; **Ciobanu Ghenadie** – *Glance for the Curtain, pentru orchestră de coarde*; **Colţea Victor** – *Detonation*; **Dănceanu Liviu** – *Tetraih, op.122, for flute, violin and two violoncellos*; **Dediu Dan** – *Corruption, A Biography, pentru oboi, violă, percuţie şi pian*; **Dobrinescu Ioan** – *Tumultoso pentru vioară şi pian*; **Dumitriu Leonard** – *Trio*; **Ion Ciprian** – *Angoasa*, poem pentru orchestră de cameră; **Lerescu Sorin** – *Dream Pace*, muzică electronică; **Maistorovici Vlad** – *Imago*, piesă pentru pian la 4 mâini; **Măniceanu Mihai** – *Mishiba, cvartet de percuţie*; **Mânzat Laura** – *Cavatina pentru fagot şi acordeon*; **Murariu Alexandru Ştefan** – *Phalaenopsis I pentru orchestră*; **Nemescu Octavian** – *BEseptimaIT pour 7 heures du soir.étage 4 pentru ansamblu*; **Pop Adrian** – *Ricorrenze, trio pentru vioară, violă şi violoncel*; **Rotaru Doina** – *Ogives, pentru 10 flaute*; **Ulubeanu Sabina** – *Raum und Liebe, pentru flaut, vioară, violoncel şi pian*; **Ţăranu Cornel** – *Heraldica, pentru orchestră, omagiu Academiei Române*; **Vlad Roman** – *Domnişoara Pogany II, pentru vioară şi mediu electronic*; **Vlad Ulpiu** – *Flori de câmp II, pentru orchestră de coarde*; **Zbarcea Lucian** – *Concert pentru două violoncele şi orchestră*

Subsecţia vocal – instrumentală (mixtă)

Balint George – *A Bradului*, pentru voce şi ansamblu instrumental; **Costea Marcel Octav** – *Lus Aeterna*, Coloqium III, pentru cor, orgă, flaut şi orchestră de coarde; **Donceanu Felicia** – *Una volta alla corta del Principe*, pentru mezzosoprană şi orchestră de cameră; **Ganea Laurenţiu** – *Cântarea Cântărilor* , cantată pentru soprană, tenor, flaut, clarinet, harpă şi 3 percuţionişti; **Mălăncioiu Gabriel** – *Complementarium, in memoriam Jonathan Harvey pentru ansamblu vocal-instrumental.*

Subsecţia de fanfara

Buga Aurel – *Cvintet nr.2*; **Biriş Alexandru** – *Fantezie*; **Croitoru Ionel** – *Culegere de dansuri populare nr. 2 (orchestraţie)*; **Ola Adrian** – *Frunze Argintii - divertisment*; **Luncan Octavian** – *Izvorul vieţii - fantezie*; **Mihai Florian** – *Divertisment Oriental*; **Mihuţ Radu** – *Polca Nr.4*; **Ţugui Gheorghe** – *Pastorală- fantezie*; **Zorilă Marius** – *Perle Româneşti-suită.*

SECŢIA DE MUZICĂ VOCALĂ

Arvinte Constantin – *Melancolie*, poem coral, pe versuri de M. Eminescu; **Bence-Muk Cristian** – *Ură*, lied pentru voce înaltă şi pian, pe versuri de Alexandru Macedonski; **Buciu Dan** – *Mâţa*, lied pentru mezzosoprană şi pian, pe

a anula barierele, pentru a-i da, pur şi simplu, Viaţă. O viaţă trăită şi asumată împreună. Acesta este dezideratul. După cum vezi, mă refer la flaut ca la o persoană. Îl consider partenerul căruia îi pot împărtăşi stările mele sufleteşti, neîmplinirile şi performanţele, dar în mod discret, intim, nu cu ostentaţie sau, mai poetic spus, este *oglinda cu două răsfrângeri*.

G.B. *În mod fericit, poate deja ţi s-a întâmplat, dar totuşi te întreb: visezi (şi) la o altă lucrare pentru flaut, pe/prin care, cântând-o, să simţi că te afli în mod autentic?*

I.Şt. În general, iau tot ce mi se oferă. Sunt lacom, dar diger cu răbdare. Îmi doresc ca gestul meu artistic să conteze. Spre norocul meu, compozitorii încă mă apreciază şi îmi dau, adesea, posibilitatea de a le interpreta creaţiile. Este faptul care mă menţine într-o continuă stare de veghe, esenţială pentru un artist. Sunt curios, vreau să ştiu cât mai mult, vreau să abordez cât mai multe stiluri, vreau să-mi depăşesc limitele, vreau să fiu apreciat. Când interpretez o lucrare, aceea este cea pe care o iubesc cel mai mult la acel moment, pentru că îmi oferă un univers pe care omul de rând nu-l poate accesa. M-am simţit colosal în muzica Doinei Rotaru şi visam la noi piese care să mă provoace. Am concretizat o parte a visului în CD-ul *Uroboros*. Apoi, a urmat un alt vis împlinit: am realizat o integrală Dan Dediu – CD-ul *Apfelwurmer* – şi mi-am zis: ce pot să-mi doresc mai mult? Ei bine, a urmat CD-ul cu integrala Sonatelor pentru flaut solo de Dan Voiculescu sau portretele unor compozitori, realizate în festivaluri şi colocvii, precum Aurel Stroe, Anatol Vieru, Ştefan Niculescu, Miriam Marbe, Remus Georgescu, Nicolae Brânduş, Octavian Nemescu, Corneliu Dan Georgescu, Carmen Petra Basacopol, Violeta Dinescu. Am realizat o integrală Violeta Dinescu, pe CD - *Circuit*, *Forgetmenot*, *Tabu*, *Der Schlüss*el der *Träume*, *Sieben rosen* (de la 1 la 31 flaute, toate imprimate de mine), *Flutes Play!* (de la 1 la 32 flaute, unic interpret) şi *Şarpelecupene*, acest CD fiind o încununare a tot ceea ce am gândit despre exprimare în muzică fiindcă, pe lângă faptul că sunt protagonistul celor 32 de flaute din fundal, am cântat şi la instrumente tradiţionale precum sona, tiuga, kazoo, ba chiar şi la pian preparat. A apărut la Londra, chiar anul acesta, dar tot anul acesta, Adrian Iorgulescu mi-a dedicat un Concert exemplar pe care l-am interpretat, astă toamnă, în primă audiţie absolută, la Chişinău. A fost un adevărat succes, filmat de televiziunea lor naţională. Un concert ”bărbătesc” aş putea spune. Durează 35 minute, iar orchestraţia este foarte amplă, cu multe instrumente de percuţie, alamă, suflători de lemn şi un compartiment foarte solid al coardelor. Practic, trebuie să te lupţi cu luxurianţa sonoră a orchestrei, îţi trebuie o tehnică desăvârşită. Am studiat mult, dar plăcerea a fost pe măsură. E fantastic ce tehnică de compoziţie completă are Adrian Iorgulescu, fiindcă, cu toată această bogăţie sonoră, flautul se distinge perfect. Există momente de mare forţă, extenuante de-a dreptul, dar şi momente pline de sensibilitate, de subtilitate şi de umor. Este o muzică foarte teatrală ceea ce, pe mine, mă inspiră şi mă provoacă în mod deosebit. Pot spune cu mâna pe inimă că sunt un privilegiat al sorţii fiindcă mi se oferă astfel de partituri, practic trăiesc ”autentic” un vis continuu.

Interviu de **George BALINT**

versuri de T. Arghezi; *Arpagic,* lied pentru mezzosoprană şi pian, pe versuri de Ana Blandiana; **Costea Marcel Octav** – *O salutaris Hostia,* motet pentru cor mixt a cappella, pe versuri de Sf. Toma d'Aquino; **Cojocaru Daniela** – *Muntele îndepărtat,* ciclu de şapte lieduri pe versurile unor poeme haiku scrise de Ion Codrescu; **Cudalbu Grigore** – *Omagiu lui Enescu - Maistre Clement, mon bon amy,* lucrare pentru cor mixt, text propriu; **Dănceanu Liviu** – *Rusur, op. 177,* pentru cor bărbătesc şi mandolină, pe versuri proprii; **Iacob Tiberiu Claudius** – *Rugăciunea Sf. Efrem Sirul,* piesă concertantă pentru cor bărbătesc şi recitator, text religios; **Georgescu Remus** – *Taina; Sfânt e Domnul Savaot,* diptic pentru cor mixt a cappella, text religios; *Două lieduri: Tâlcuri* pentru soprană, pe versuri de Lucian Blaga; *Mă ascund,* pentru voce de bas şi percuţie, pe versuri de Robert Şerban; **Lupu Olguţa** – *Psalm,* lied pentru mezzosoprană şi pian, pe versuri de T. Arghezi; **Mălăncioiu Gabriel** – *Hommage à Papaji,* cor mixt, text sacru; **Pelearcă Ion** – *Litanie la Cernavodă,* cor bărbătesc, text propriu; **Teodorescu-Ciocănea Livia** – *Toamna; Întomnare-n lied,* două lieduri pentru mezzosoprană şi pian, pe versuri de N. Coman; **Ulubeanu Sabina** – *Cântec pentru Lara,* trio pentru soprană, mezzosoprană şi pian, pe versuri de Cornel Brad; **Ungureanu Pamfil Mihai Şerban** – *Două flori,* lied pentru mezzosoprană şi pian, pe versuri de Eduard Pamfil; **Vodă-Dembinski Diana** – *Ceva ca rugăciunea,* lied pentru mezzosoprană şi pian, pe versuri de M. Sorescu.

Subsecţia didactică

Apostol Elena – *Vulpea, cor pe două voci a cappella*, versuri Otilia Cazimir; **Burlea Vlad** – *Creionări, preludii pentru pian*; **Lupu Dumitru** – *Ca orice fetiţă,* muzică uşoară pentru copii, versuri de Mala Bărbulescu; **Pavelescu Dan** – *Nostalgie d'automne, pentru voce şi pian*, versuri de Madi Pavelescu; **Popescu Virgil** – *A fost odată,* muzică uşoară pentru copii, versuri de Raluca Bolocan; **Rogojină Paul** – *Perpetuum mobile, pentru pian*; **Ştefănescu Petre** – *Bucolice, diptic pentru pian*; **Vodă-Dembinski Diana** – *Diptic pentru fagot şi pian*

SECŢIA DE MUZICA JAZZ/POP

Covaci Viorel – *Din scrisori facem palate* (text: M. V. Ghioroiu); **Drăgan Mircea** – *Astă seară* (text: Mihai Maximilian); *Zi de zi, cea de ceas* (instrumental); **Faur Cristian** – *Let it shine* (text propriu);*Toată iubirea ta* (text propriu) ; **Georgescu Marian** – *Mombasa* (instrumental pentru Big Band); *Gold Hummer* (instrumental pentru Big Band); **Lupu Dumitru** – *Un tango pe malul mării* (text: Elena Răileanu); **Simion Nicholas** – *Mioritza* (instrumental); **Tudor Andrei** – *Vin acasă* (text: Andreea Andrei); *Cer şi pământ*; **Tudor Ionel** – *November Song* (pentru pian); **Andreea Andrei (textier)** – *Vin acasă*; *Cer şi pământ.*

SECŢIA DE MUZICOLOGIE

Caraman Fotea Daniela – *Sabin Păutza. Maestrul* (monografie); **Teodoreanu Nicolae** – *Isonul în tradiţia muzicii psaltice din România* (studiu)

Premiile publicațiilor UCMR pentru anul 2016

Când doi compozitori se ocupă de organizarea unui eveniment relativ previzibil, cum ar fi acordarea unor premii, rutina acestui moment se poate transforma într-un act artistic. Irinel Anghel şi George Balint, ambii redactori şefi ai publicațiilor *Muzica* şi respectiv *Actualitatea Muzicală* au dorit să surprindă publicul prezent în Aula Palatului Cantacuzino luni, 12 decembrie 2016.

Ceva îmi spunea că nu poate fi *doar* o decernare de premii, iar poziționarea complice din fața scenei a celor doi redactori - prezentatori mi-a confirmat bănuiala. Au folosit un mod mai puțin obişnuit de introducere, un preludiu, o discuție amicală la ceaşcă de cafea, în care replicile erau frânturi din textele articolelor celor premiați. Ochi în ochi, muți în timp ce pe bandă se derulau expresii, fraze din articolele şi studiile celor premiați, Irinel Anghel şi George Balint au deschis printr-un "vortez dadaist al cuvintelor" acest eveniment.

Sigur, premiile au fost oferite în stilul "clasic"; au fost invitați în fața audienței autorii câştigători şi au primit diplomele pe care le-au însoțit cu câteva cuvinte.

Decernarea a debutat cu Revista *Muzica*, o premieră absolută care a sintetizat activitatea autorilor săi în două premii. Primul a fost acordat muzicologului **OLEG GARAZ** pentru studiile *Clasicismul muzical vienez şi canonul Beethoven: marele proiect fictional al romantismului* şi *Genurile istorice sociale versus genurile istorice muzicale. De la tradițiile originare la cultura maselor*. Ambele materiale fac parte din cercetări mai ample din zona de interes muzicologic a lui Oleg Garaz. Mai concret, studiul referitor la clasicismul muzical vienez este doar un capitol din cartea sa *Canonul muzicii europene* apărută în 2015 la Editura Eikon, o adevărată călătorie prin istoria muzicii europene din perspective multiple ale conceptului de canon. Acelaşi autor merge mai departe în cercetarea sa concentrându-şi eforturile de cercetare în zona genurilor istorice şi muzicale. Un al doilea volum finalizează această preocupare, semnat de acelaşi autor, sub titlul *Genurile muzicii. Ideea unei antropologii arhetipale* (editura Eikon, 2016).

Cel de-al doilea premiu al revistei *Muzica* a fost acordat compozitorului **DAN DEDIU**, aici în postură de muzicolog. El propune cititorilor un studiu care pune problema inserării a ceea ce el numeşte dispozitiv major-minor (elemente de limbaj muzical tonal) în contextul aparent nefavorabil al dispozitivului atonal-serial (norme estetice şi canoane ale muzicii noi). Perspectiva acestei abordări este una dublă - imunologică şi deviaționistă - aşa cum reiese ea din scrierile lui Peter Sloterdijk şi Byung-Chul Han, pe de o parte, Michel Foucault şi Gilles Deleuze, pe de alta. Titlul studiului pentru care Dan Dediu a primit premiul revistei Muzica este *Delicvența în muzica nouă după 1970. O privire imunologică asupra dispozitivului major-minor* şi a apărut în numărul 2 din 2016.

Revista *Actualitatea Muzicală* a acordat premiile pentru anul 2016 în baza a patru categorii - *Spectacol muzical*, *Concert simfonic*, *Concert cameral* şi *Apariții editoriale* - şi a avut în vedere, sub aspect valoric, interesul tematic, expresia literară şi frecvența participării autorului.

Irinel Anghel, Dan Dediu, George Balint

Cei patru autori câştigători au fost **DESPINA PETECEL THEODORU** - pentru categoria *Spectacol muzical*, **DUMITRU AVAKIAN** - pentru categoria

Concert simfonic, **LOREDANA BALTAZAR** - pentru categoria *Concert cameral* şi **FLORIN SILVIU URSULESCU** - pentru categoria *Apariţii editoriale*. Compozitorul George Balint, redactor şef al publicaţiei *Actualitatea Muzicală* ne mărturiseşte: "Dacă ar fi să caracterizez prin câte un singur cuvânt stilul exprimării fiecăruia dintre cei patru premianţi din acest an ai revistei *Actualitatea Muzicala*, aş formula în felul următor: Despina Petecel - *plasticitate*; Dumitru Avakian - *claritate*; Loredana Baltazar - *poeticitate*; Florin Silviu Ursulescu - *perspicacitate*."

Toţi cei şase premianţi au fost remuneraţi din fonduri alocate de către Ministerul Culturii anume pentru această manifestare.

Andra APOSTU

La ce bun o cronică muzicală

„Dacă nimeni nu mă întreabă despre timp, ştiu răspunsul, dar dacă încerc să explic fără să fiu întrebat, nu ştiu", recunoştea cu uimire Sf. Augustin. Actualitatea este un mod de timp al cărei concentrat în spaţiul public îl numim îndeobşte *eveniment*. Prin urmare, evenimentul este o anume esenţializare dintr-o actualitate specifică, cum, bunăoară, aceea *muzicală*. Evenimentele oricărei actualităţi sunt în fond fapte memorabile. Descrierea lor este totdeauna retrospectivă, adică post-factum, pregătind un act reflexiv. Putem spune că revista *Actualitatea Muzicală* este o culegere de interpretări (exprimate literar) privind evenimente din actualitatea muzicală. Generic, le numim *cronici muzicale*.

Florin Silviu Ursulescu, Irinel Anghel, Loredana Baltazar, Despina Petecel-Theodoru, George Balint, Oleg Garaz, Dumitru Avakian

Ce aflăm dintr-o cronică muzicală? Tehnic, informaţie despre eveniment – de tip ce, unde şi când anume – cuprinsă într-un fapt descriptiv cu valoare documentară. Cum însă această informaţie ne este intermediată prin interpretarea unui autor, cronica mai cuprinde ceva, care transcende valorii de strictă utilitate. Acest altceva, care poate fi asociat genuistic literaturii, are în mod particular un conţinut diferind de cel pur informaţional, prin aceea că ţine de o altă ordine a valorii expozitive: *artisticitatea*. O cronică muzicală, aşadar, este un *produs literar-artistic*. Dacă referentul obiectiv este evenimentul considerat din perspectiva producătorului acestuia, beneficiarul posibil este totuna cu cel al martorului la eveniment, respectiv *publicul*. Publicul care a asistat la faptul artistic ce i s-a *adresat* are, prin intermediul cronicii muzicale, posibilitatea unei extensii de ordin formativ, privind un *cum* de a *medita* la acel fapt ca fiind realmente un eveniment cultural. Cronica nu-i livrează înţelesul, precum o tălmăcire didactică cu pretenţii de universalitate, ci îi induce o *perspectivă interpretativă* asupra acestuia, relevându-i posibile puncte de joncţiune prin analogie, ca premisă la o metodă de a înţelege, metodă pe care va trebui să şi-o dezvăluie însă printr-un efort de gândire proprie.

Dar de ce avem nevoie în spaţiul cultural, pe lângă evenimente, ca fapte artistice de ordin prim, *actual* (iniţiativ), şi de cronici, ca fapte tot artistice, însă de ordin secund, *descriptiv* (narativ)? Tocmai pentru ca demersul transformării calitative din starea de martor *uimit* în aceea de mărturisitor *lămurit* să-şi aibă finalitate la nivelul unui act personal. Abia ca urmare a trecerii prin lectura cronicii, martorul de odinioară va fi în stare să mărturisească într-un mod autentic, adresându-se mai întâi sieşi. În acest ultim stadiu el se va califica unui fapt interpretativ de ordin terţ, *reflexiv*, din care probabil că-şi va afla cândva resortul pentru un nou fapt artistic de ordin prim, realizând un alt eveniment. Trinomul *eveniment/ actualitate – cronică/ descriere – rezonanţă/ reflecţie* exprimă un traseu al devenirii auctoriale din exterioritate în interioritate, având ca punct de *re*ciclare conjuncţia dintre primul şi al treilea termen: evenimentul public conjugat rezonanţei lăuntrice. Termenul al doilea – cronica – are o funcţie de trecere, ca orientare dinspre eveniment către martor. La scara unei comunităţi culturale ample şi complexe cronica este şi un suport de coeziune între actanţii social-artistici grupaţi sub genericul interpretării: *prezentatorul* muzical – în general, instrumentistul, ca producător; *cronicarul* muzical – în general, literatul, ca mediator; *publicul* meloman – în general, vorbitorul, ca mărturisitor. Împreună, configurează ethosul unui *mod cultural*.

Sunt toate acestea argumente pentru a preţui cronica muzicală şi a-i stima pe autorii ei. Fără cronică, un eveniment muzical poate fi admirat ca performanţă de virtuozitate. Trecând prin cronică, evenimentul îi ajunge publicului-martor a doua oară, ca perspectivă de orientare interpretativă. În cele din urmă, meditând el însuşi, acelaşi public îşi va putea releva evenimentul a treia oară, sublimativ, ca *valoare de înţeles*. Putem spune acum, parafrazând zicerea Sf. Augustin, că, despre evenimentul muzical căruia i-am fost martor, dacă nimeni nu mă întreabă, ştiu. Dar dacă sunt întrebat, trebuie ca mai întâi să citesc măcar o cronică referită acelui eveniment.

George BALINT

Festivalul Internaţional "CRAIOVA MUZICALĂ", ediţia a 43-a

O poartă deschisă muzicii noi

Între 18-30 noiembrie, timp de aproape două săptămâni, capitala Olteniei a propus din nou un proiect ambițios - a 43-a ediție a Festivalului Internațional "Craiova Muzicală" şi prima dedicată muzicii contemporane. Conducerea Filarmonicii a apelat la experiența şi profesionalismul binecunoscutei compozitoare Doina Rotaru - pe care a invitat-o să preia direcția artistică a festivalului. A rezultat o suită de evenimente sonore şi nu numai de maxim interes, în care Doina Rotaru a inclus

Claudia Gorun, Radu Jianu, Tiberiu Soare, Doina Rotaru, Jerzy Kornowicz

nume de vârf ale componisticii autohtone şi internaționale, prezențe interpretative deosebit de interesante: solişti, ansambluri, grupuri instrumentale din țară şi din străinătate, excelente ca nivel profesional, diverse ca stil şi estetică - într-un evantai sclipitor şi variat.

Am asistat la deschiderea festivalului - onorată de Orchestra simfonică a Filarmonicii "Oltenia" sub conducerea dirijorului Tiberiu Soare, orchestră aflată într-o formă de zile mari, cu o concentrare care s-a transmis imediat publicului, invitat sa parcurgă trei partituri semnate de autori profund diferiți - Ştefan Niculescu, Dan Dediu şi polonezul Jerzy Kornowicz.

După o mică introducere în care directorul Filarmonicii "Oltenia" - Vlad Drăgulescu şi Directorul artistic al Festivalului "Craiova Muzicală" - Doina Rotaru au prezentat publicului miza şi intențiile unei ediții consacrate muzicii noi, am ascultat prima piesă a serii: "Cantos - Simfonia a III-a concertantă" de Ştefan Niculescu. Lucrarea este dominată de o scriitură deliberat melodică, propunându-şi - după cum explică autorul - "un fel de <<ecumenism>> sau o armonie între muzica din Est şi cea din Vest", de asemenea "coincidența paradoxală între mişcare şi imobilitate". Dincolo de perfecta arhitectură a piesei (beneficiu inclus de semnătura compozitorului), o surprinzătoare atmosferă pastorală, în total contrast cu spiritul niculescian "clasic", adică perfect rațional, detaşat, aproape neutru. Compozitorul navighează de această dată - dincolo de învolburările ceva mai violente - pe apele unui lirism bucolic, aproape paseist (gândurile îmi mergeau, nu ştiu de ce, la Vasile Alecsandri) şi ne oferă, iată, o altă fațetă - fermecător nostalgică - a unui artist complex.

Excepțională şi cu adevărat emoționantă participarea lui Emil Vişenescu, la o cotă maximă a expresivității şi virtuozității solistice.

A doua piesă a serii - "Atlantis" pentru orchestră de Dan Dediu desenează harta sonoră a unui continent grandios şi înspăimântător, incluzând fragmente milităros - agresive de tip "războiul lumilor" ce alternează cu zone cantabile, dominate de lirismul mahlerian. Secțiunile se succed în culori şi dimensiuni mereu variate, instabile, evitând cu ingenioasă măiestrie repetările. O partitură foarte dificilă, foarte solicitantă prin jocul rapid al densităților, realizată impecabil de o orchestră total dedicată, flexibilă baghetei de maestru a lui Tiberiu Soare.

În sfârşit, ultima lucrare, semnată de Jerzy Kornowicz - unul dintre cei mai importanți compozitori polonez contemporani, un foarte aparte concert pentru pian şi orchestră numit "Marea tranziție" - ne-a impresionat în mod deosebit prin economia de mijloace dedicată unei atitudini postmoderne, prin permanenta energie explozivă, deloc obositoare, deloc monotonă, perfectă captatoare a atenției unui public care a putut declara întreaga seară un deosebit succes al Filarmonicii şi un câştig al muzicii contemporane. Nu putem uita prezența experimentatului pianist Adam

Filarmonica "Oltenia"

Kosmieja şi mai cu seamă nu putem să nu reamintim ținuta excelentă a orchestrei, perfecta comunicare dirijor - instrumentişti. Un fastuos concert de deschidere pentru un festival exuberant al muzicii noi pe care l-am dori continuat.

Maia CIOBANU

Impresii din "Craiova Muzicală", ediția 43

Una din cele mai plăcute surprize din ultimii ani este decizia organizatorului principal al festivalului *Craiova Muzicală*, Filarmonica "Oltenia" din Craiova, de a dedica, pentru prima oară, o întreagă ediție muzicii moderne şi contemporane, acoperind o paletă foarte diversă de manifestări: de la concerte camerale şi orchestrale, la concerte de jazz, multimedia sau *performance*. Felicitări se cuvin întregii echipe, dar mai cu seamă lui Vlad Drăgulescu, actualmente fost director al Filarmonicii, Doinei Rotaru, directorul artistic "onorific" al ediției şi Claudiei Gorun, PR-ul Filarmonicii, nu numai pentru munca depusă, dar şi pentru participarea trup şi suflet - şi cu bucurie evidentă - la (aproape) toate manifestările festivalului. Publicul, nu în abundență, dar fidel şi entuziast, a luat contact direct cu unii dintre cei mai talentați interpreți şi compozitori de muzică nouă, dar şi cu improvizatori şi performeri de excepție. Voi creiona în continuare câteva din *highlights*-urile *Craiovei Muzicale* la care am avut norocul să particip.

În perioada 18-30 noiembrie 2016 s-au perindat prin Craiova solişti extraordinari, unii dintre ei având ocazia să îşi demonstreze versatilitatea în *one-man-show*-uri impresionante. Mă voi opri la trei dintre ei, personalități artistice distincte, lucru vizibil şi în modul în care şi-au conceput programul.

Mihai Măniceanu, Barrie Web

Mihai Măniceanu (n. 1976, Bucureşti) - despre care am afirmat deja în mod repetat că este probabil cel mai bun pianist de muzică contemporană din România la ora actuală - a susținut un recital de pian în data de 22 noiembrie cu un program caleidoscopic, care i-a demonstrat atât virtuozitatea şi energia deja binecunoscute, dar şi rafinamentul în dozaje, frazări şi tuşeu, cu atât mai remarcabile având în vedere sunetul uşor înfundat al pianului din sala Filarmonicii. Faptul că Mihai este şi un excelent compozitor este încă un motiv al inteligenței conducerii discursului muzical. Lucrările din program au fost interpretate şi în cadrul unui recital la Bucureşti, cu o lună înainte, în cadrul festivalului *InnerSound*. Programul a început cu un sunet (*Musica Ricercata* de György Ligeti foloseşte pe rând un sunet, apoi două, până când le acumulează pe toate 12) şi s-a terminat cu o explozie sonoră (*Sonata* lui Henryk Górecki). Suita lui Ligeti a fost scrisă cu un scop relativ didactic, înainte de "evadarea" compozitorului în Occident, însă îşi păstrează şi azi prospețimea, funcționând ca un incubator pentru ideile care au ajuns să îl obsedeze pe Ligeti în perioada sa de maturitate artistică. Subliniez cantabilitatea cu totul aparte, tipică ligetiană, din Nr. 6, o invențiune pe o doină suprapusă cu un mecanism obsedant: arhaicul şi modernitatea, împletite într-o mică bijuterie. Nr. 11 din *Vingt regards sur l'enfant-Jésus* de Olivier Messiaen, "Prima comuniune a Fecioarei", a fost prezentat într-o variantă personală, uşor frenetică, printre "*chant d'oiseaux*" şi ghirlandele de acorduri-culoare mocnind neliniştea caracteristică pianistului. *Interludiul* şi *Toccata* de Remus Georgescu prezintă o evoluție a ethos-ului, de la lirism uşor abstract, bazat pe cvartă mărită, la dezlănțuire vitală pe tot registrul pianului. Tema acvaticului o găsim în miniatura postmodernă a lui Salvatore Sciarrino, care topeşte împreună, într-un discurs fluid şi hipnotic, armoniile din *Jeux d'Eau* de Maurice Ravel cu melodica din *Singin' in the Rain*. Un cocktail irezistibil, destul de atipic pentru compozitorul al cărui limbaj este, în prezent, printre cele mai originale, dar care a mai cochetat cu reinterpretarea şi reorchestrarea unor muzici pre-existente. După "desert spumos", "friptură în sânge": brutalitatea seducătoare din părțile I şi III din Sonata lui Górecki este doar pasager întreruptă de melancolia obsesivă, introvertită din partea a II-a; aici a "dat în clocot" şi virtuozitatea pianistului Mihai Măniceanu. Iar după reacția liceenilor din sală, care s-au cumințit brusc la ultima lucrare, se pare că tineretul nostru nu este deloc vegan şi că atracția cineticului pulsatoriu rămâne o constantă în istoria muzicii, chiar şi a celei recente.

Trombonistul **Barrie Webb** este un vechi prieten al muzicii româneşti, începând cu anii '80 când a descoperit-o în cadrul cursurilor internaționale de vară de la Darmstadt, un ferment al muzicii de avangardă. De atunci şi până astăzi, numeroşi compozitori români din diferite generații i-au dedicat opus-uri, interpretul fiind invitat aproape anual în România la diferite manifestări. Un punct de referință pentru trombonişti, cu o contribuție majoră la înnoirea repertoriului pentru trombon solo, dar şi cu o activitate apreciată în calitate de dirijor, pedagog şi interpret la didgeridoo-ul australian. În introducerea recitalului său a avut loc lansarea unui CD recent care cuprinde multe din lucrările din recital - *Contemporary Trombone Classics* -, prezentat de Barrie într-o limbă română aproape perfectă, spre suprinderea celor din audiență. Programul său a fost unul dintre cele mai variate, alăturând lucrărilor de

avangardă muzici cu influențe de jazz și pop. La fel de variată a fost și lumea timbrală, Barrie folosind nu numai enorma paletă expresivă și de tehnici extinse a trombonului, unul din cele mai versatile instrumente de alamă, dar și un set de surdine de diferite tipuri cu care modula culorile. Ca și în cazul recitalului lui Mihai Măniceanu, cel din seara de 23 noiembrie a început cu un sunet, cele *Trei Piese* pentru trombon de Giacinto Scelsi începând cu o invențiune pe o notă, care se desface treptat în glisări, apoi în mlădieri sinuoase în jurul sunetului-pivot și, într-un final, în figurații "cățărătoare". Hipotrofia extremă a materialului muzical - lucrul cu un sunet modulat microtonal și timbral - este, de altfel, o caracteristică a creației lui Scelsi care l-a propulsat pe compozitorul italian în elita "inventatorilor" sonori ai secolului XX. A urmat o lucrare cu adevărat "contemporană", deși este scrisă în 1966: *Sequenza V* de Luciano Berio, lucrare care exploatează nu numai sonoritățile trombonului, dar și utilizarea vocii și a abilităților actoricești ale interpretului - care, în cazul lui Barrie Webb, sunt impresionante. Pornind de la întrebarea "Why?", lucrarea, care este dedicată memoriei clovnului elvețian Grock, se concentrează, după un segment introductiv, pe un *lamento* extrem de variat timbral și de expresiv. *Ricercare una Melodia*, pentru trombon și *delay*, de Jonathan Harvey, a constituit unul din vârfurile recitalului. Harvey a reușit să se impună nu numai ca un important compozitor "avangardist", dar ca unul care a reușit să aplice tehnicile și conceptele moderne într-o muzică pur și simplu *frumoasă*. Căutarea melodiei nostalgice se face prin suprapunerea treptată, mimând forma polifonică a ricercar-ului, a din ce în ce mai multor voci. Un moment nici pe de parte la fel de reușit l-a constituit *In Transit*, lucrarea australianului Stuart Greenbaum: dacă influențele de jazz și pop erau seducătoare, inventive și interpretate cu reală plăcere de Barrie, opțiunea de a realiza *band*-ul din mediul preînregistrat din sonorități artificiale de "Sibelius/Finale" mi s-a părut de prost gust și superficială. Nu foarte interesantă mi s-a părut nici lucrarea japonezului Katsuji Maeda, *Intermezzo*, deși conceptul era foarte bun: compozitorul a pornit de la *Intermezzo*-ul op 119, Nr. 1 pentru pian de Brahms (interpretat cu măiestrie de invitatul serii, Mihai Măniceanu), a preluat material și l-a dilatat în mod fragmentat, trombonistul realizând un traseu lent printre spectatori, cu lumina stinsă. Din păcate, muzica s-a oprit la concept, deși ipostaza de interpret-actor și de teatru instrumental i se potrivește de minune lui Barrie. În schimb, ultimele două piese din program au fost excepționale. *Dansul oaselor*, de Takashi Fujii, combină în mod ludic tehnicile de scriitură avangardistă cu jazz, bătăi din picior și vocalizare (trombonistul rostește, în japoneză, numele diferitelor segmente de oase din corpul omenesc). Duo-ul lui Ernst Krenek pentru trombon și pian - un compozitor al cărui nume din păcate nu s-a păstrat în istoria muzicii așa cum poate merita -, *Cinci piese*, a constituit un final plin de vitalitate, în interpretarea fără cusur a lui Barrie Webb și Mihai Măniceanu.

Ghenadie Rotari (n. 1991, Republica Moldova) este o prezență din ce în ce mai frecventă în România și ne dorim să fie din ce în ce mai frecventă, nu numai pentru că este un interpret fenomenal, dar și pentru că are șansa să schimbe prejudecățile despre acordeon, văzut încă la noi ca instrument lejer, "de petrecere" (de așa-zisa "vulgaritate" a saxofonului s-a "ocupat", în anii '80-'90, inimitabilul Daniel Kientzy). Nu numai că am văzut, în 29 noiembrie, o față pentru mulți inedită a acordeonului, dar am descoperit-o într-unul din cele mai avangardiste programe din festival, un act de curaj impresionant care s-a desfășurat în superbul spațiu al Muzeului de Artă din Craiova. În cadrul recitalului, foarte tânărul interpret a demonstrat cam tot ce poate face acordeonul, de la sunete aproape imperceptibile la "respirații" sau percuții pe corpul instrumentului la virtuozitate extremă: la un moment dat nu îi mai vedeam degetele pe claviatură, doar gestul. Primele cinci lucrări au fost "grele" și de referință: două lucrări de Sofia Gubaidulina, *De Profundis* pentru acordeon solo și *In Croce*, pentru acordeon și violoncel, ultima dintre ele fiind cântată

Ana Topalovic, Ghenadie Rotari

foto: Doina Rotaru

în tandem cu minunata violoncelistă Ana Topalovic și reușind să creeze, prin dramatismul interpretării, un fior de "piele de găină" printre auditori. Dacă despre acordeon există prejudecăți, ce să mai spunem despre femeile compozitoare. Sofia Gubaidulina, de origine tartară, este unul din primele nume care a reușit să se impună pe plan internațional, cu un limbaj cromatic, dens, orientat în jurul tematicii religioase, de foarte multe ori folosind forma de cruce păgână (X) din punct de vedere al registrelor (direcția acut-grav întrepătrunsă cu direcția grav-acut). *Passacaglia* lui Gérard Grisey, unul din inițiatorii spectralismului și interpret la acordeon, este o lucrare de tinerețe a compozitorului, cu care a fost admis la Conservatorul din Paris, la clasa de compoziție a lui Olivier Messiaen. Tema se aude riguros pe tot parcursul piesei, în diferite registre. *Jeux d'anches* de Magnus Lindberg, o lucrare cu un titlu inspirat din terminologia de orgă, a fost interpretată pe dinafară, cu o lejeritate uimitoare, în ciuda dificultății tehnice și a complexității mari de scriitură. Piesa face parte dintr-o primă perioadă de creație, mai "austeră", a lui Lindberg, care între timp și-a format un limbaj care redescoperă tematismul și melodicitatea aproape romantică. Salvatore Sciarrino a fost prezent în program cu minunata *Vagabonde*

blu, o lucrare care a explorat posibilitatea acordeonului de a realiza nuanțe la limita audibilului, o muzică aflată în permanență în stare *născândă* şi care introduce auditorul într-o stare de vrajă, de transă acustică. Ultima lucrare din program a fost cea mai "accesibilă" din punctul de vedere al spectatorilor nefamiliarizați cu muzicile noi, dar nicidecum cea mai puțin interesantă. Excelent modul lui Vladimir Zubitsky, compozitor şi acordeonist ucrainean, de a îmbina elementele tradiționale în *Suita Nr. 2: Slavonă*, cu o incisivitate modernă. Din suită, un tur de forță pentru un acordeonist, au fost interpretate primele trei părți.

Concerte camerale

Diversitatea şi profesionalismul netăgăduit al ansamblurilor camerale prezente în a 43-a ediție a *Craiovei Muzicale* a constituit principalul "atu" al programului. Mă opresc la două dintre ele, aflate cumva, în ipostaza lor craioveană, la două poluri opuse: contemplativul şi energeticul.

Duo ATEM, Diana Rotaru, Gabriel Mălăncioiu

foto. Claudia Gorun

Ansamblul ATEM s-a format recent, în 2013, la Timişoara, din inițiativa unui grup de oameni entuziaşti şi foarte talentați dintre care îl evidențiez pe compozitorul Gabriel Mălăncioiu, "motorul" ascuns al ansamblului. Din anul formării au avut o activitate susținută şi foarte apreciată, care a inclus colaborări cu violoncelista Alexandra Guțu, pianistul Sorin Petrescu sau compozitorul şi basul Martin Wistinghausen, printre alții. La Craiova au venit în data de 22 noiembrie în formulă redusă, **Duo ATEM**, respectiv violonista Cristina Constantin şi pianistul Victor Andrei Părău, a căror inteligență, sensibilitate şi măiestrie tehnică au fost foarte bine puse în evidență de programul ales, program care a reuşit să stârnească lacrimi de emoție în rândul spectatorilor. Piesa de rezistență în această ecuație a fost compozitorul cel mai cântat la ora actuală, estonianul Arvo Pärt, care a fost prezent în program cu două lucrări: *Fratres* şi *Spiegel im Spiegel*. Stilul minimalist, destul de simplist şi, după mine, mult prea melodramatic, al lui Pärt se concentrează pe tehnica *tintinnabuli*, tradusă prin suprapunerea de figurație armonică peste mers treptat pe mod. Rezultatul, încadrat în ceea ce numim *Holy Minimalism*, este o muzică perfect previzibilă dar care poate fi şi foarte puternică, iar cei doi interpreți i-au reliefat profunzimi nebănuite. Finlandeza Kaija Saariaho, unul din numele de referință de astăzi, construieşte în *Calices* straturi statice de ostinato-uri şi figurații delicate care, din când în când, capătă o consistență mai carnală. Se remarcă aluziile spectrale care caracterizează întreaga operă a compozitoarei. Superbă *Rain Tree Sketch II. In Memoriam Olivier Messiaen* a japonezului Toru Takemitsu, al cărui limbaj fluid şi rafinat are certe influențe impresioniste. Lucrarea a fost scrisă în anul dispariției lui Messiaen, cu care Takemitsu are în comun imponderabilitatea armonică, sugestia de spațiu şi timp suspendat şi ostinato-urile obsesive. *Dancer on a Tightrope* de Sofia Gubaidulina ne prezintă o vioară aflată în continuă tendință de zbor, acompaniată de un halou al pianului care scormoneşte prin măruntaiele instrumentului său. O lucrare profundă şi specială, hipnotizantă, aşa cum ne-a obişnuit compozitoarea, care reuşeşte să creeze o spiritualitate "carnală". Cele *Patru Nocturne* de George Crumb, în forma mozaicată şi miniaturală specifică americanului, sunt patru decupaje de magie, patru instantanee ale misterului nocturn a căror acribie timbrală a fost minunat croşetată de Duo ATEM.

Suedezii din **the peärls before swïne experience** şi-au creat în ultimii 20 de ani propriul *brand* trăznit şi hiperprofesionist de a face muzică nouă *altfel*: şi-au creat un repertoriu unicat, lucrări în jur de 5 minute, scrise special pentru ei de cei mai renumiți compozitori din Suedia şi din lume (precum, bunăoară, Annie Gosfield sau Tristan Murail), pe care le prezintă relaxat, prietenos, cu entuziasm şi de multe ori în spații non-convenționale precum cluburi de rock sau lifturi. Este unul din primele grupuri de muzică nouă care a evitat rigiditatea academică în favoarea bucuriei nepretențioase de a face muzică, de multe ori prin proiecte inedite. Sara Hammarström (flaut), George Kentros (vioară), Mats Olofsson (violoncel) şi Mårten Landström (pian) sunt patru

pearls before swine experience

foto. Doina Rotaru

interpreți impecabili, de o energie debordantă şi fiecare concert al lor se transformă într-un mic spectacol, datorită prezenței molipsitoare a lui George Kentros care prezintă muzicile nu ca în notele de program, ci aşa cum le văd ei. Concertul din 27 noiembrie a avut o componentă multimedia, folosind nu numai procesarea electronică în timp real, dar şi prezentarea unui proiect de muzică *live* şi animație născut din imaginația coşmărească dar foarte ludică a lui Marcus Fjellström: *Odboy şi Erordog* sunt un băiețel şi câinele său care au diferite aventuri, într-un spațiu care sugerează jocurile video ale anilor '80, cu o cromatica negru-alb şi influențe de *blueprints*. Tematica aventurilor, care încep inocent dar capătă nuanțe uşor macabre este accentuată de mediul electronic "kafkian". Excelentă şi lucrarea care a străbătut fragmentat întregul program, *Pocket Violin Concerto* de Klas Torstensson, în trei mişcări dintre care prima este o luptă între două idiomuri, unul foarte "zigzagat', energetic şi dramatic şi altul, foarte liric, neoromantic, în cascade de secvențe descendente. A doua parte urmăreşte evoluția unei melodii medievale, minunat interpretată şi diferențiată timbral de vioară, care declanşează restul instrumentelor în ultima parte prin gesturi obsesive. Lucrarea îi vine mănuşă solistului Kentros şi energiei sale ieşite din comun. *Cracks and Cactus Needles*, a compozitoarei americane de mare talent şi curaj stilistic Annie Gosfield, este una din cele mai des interpretate de ansamblu. Inspirată de "sunetul vechilor înregistrări pe plăci de ebonită la 78 de rotații", muzica sugerează scârțâiturile şi pocnetele aferente, într-o miraculos de bine realizată îmbinare de folclor imaginar şi *noise*. Pe o structură tripartită, dintr-un *scratch* dilatat care glisează se naşte o melodie stranie, "fluierată" de flageoletele violoncelului, care explodează ulterior într-un dans frenetic, giusto. Compozitorul Mattias Petersson a fost prezent cu o lucrare care a folosit procesarea live, *1st application*, un moment delicat, de o vrajă aproape extraterestră, lumea electronică legând împreună discontinuitățile instrumentelor acustice. Unul din cele mai *frumoase*, în cel mai deplin sens al cuvântului, momente din festival. Programul s-a încheiat cu o piesă conceptuală, *Neighbours above are louder than neighbours below*, care prezintă o luptă între stratul acustic, cei patru interpreți care cântă un aranjament al Simfoniei a II-a de Beethoven, şi un strat de picamăre înregistrate, care se contopesc din când în când în texturi. Cine câştigă? Cu siguranță publicul, care s-a amuzat copios. Piesa face parte dintr-un proiect mai mare de reinterpretare a simfoniilor lui Beethoven, pe baza unor aranjamente pentru cvartet de J. N. Hummel, proiect care va fi completat în 2020.

Doi mari solişti

Cel de-al doilea concert susținut de Orchestra Filarmonicii "Oltenia" din cadrul festivalului a avut loc în data de 25 noiembrie, sub bagheta profesionistă şi experimentată a dirijorului Gheorghe Costin. Programul a cuprins celebra *Pasăre de Foc* a lui Igor Stravinski, suită extrasă din baletul scris în 1910, dar care rămâne şi în 2016 la fel de fermecătoare. Voi insista asupra celor două lucrări contemporane, două concerte de referință din creația românească ce au avut parte de doi solişti absolut remarcabili cărora, de altfel, muzica le-a şi fost dedicată. Concertul de trombon de Liviu Dănceanu, *Şapte Zile*, este o călătorie a trombonistului prin 7 părți-structuri distincte, fiecare însă pe un idiom minimalist care explorează o anumită tehnică a trombonului într-un context de tip pedală complexă a orchestrei. De la o pastă-geamăt intonată de solist în acompaniamentul sintetizatorului (p. I), la o colindă distorsionată în registrul hipergrav săgetată de *glissando*-uri ascendente de armonice (p. II), la murmur cromatic pe o pânză diatonică de corzi (p. III), la dans aksak grotesc dar ludic (p. IV), la gestualitate amplă a solistului (p. V) care pregăteşte cadența de tip colaj de gesturi şi efecte sonore din care se naşte treptat motivul melodic inițial şi, apoi, sinteza tuturor elementelor care se concentrează într-o prăbuşire în adânc prin *glissando* (p .VI) - lucrarea explorează versatilitatea absolut impresionantă, tehnică şi coloristică, a trombonistului Barrie Webb, care realizează un adevărat tur de forță. Există un fel de visceralitate mocnită în această piesă, construită parcă din mişcări lente de plăci tectonice, esențe adânci ale materiei desluşite de carnalitatea şi strania senzualitate a sunetului de trombon - toate acestea sugerând, poate paradoxal, o dimensiune aproape cosmică. Subintitulată, simplu şi foarte frumos, "Concert pentru Barrie", acest opus 56 este un exemplu de îngemănare profundă între compozitor şi interpret într-o muzică de o forță incontestabilă. Nu pot decât să mă întristez că rateurile tehnice (sintetizatorul imprimat pe CD care nu intra când trebuie) mi-au întinat o experiență sonoră care pe mine mă bucură de fiecare dată.

Filarmonica "Oltenia", dirijor Ghe. Costin, solist Barrie Webb

De la materie şi plăci tectonice, la aripi de lumină: al cincilea concert pentru flaut al Doinei Rotaru, *Îngerul cu o singură aripă*, este dedicat flautistului italian Mario Caroli şi este inspirat, pe de o parte, de nuvela lui Gabriel García Márquez, *Un domn foarte bătrân cu nişte aripi uriaşe*, titlul fiind preluat, pe de altă parte, dintr-o poezie a scriitoarei Annunziata Sgura. Compozitoarea a folosit această metaforă superbă pentru a medita, cu tristețe, asupra condiției artistului contemporan, de multe ori disprețuit, de multe ori cu aripi tăiate – de confrați, de împrejurări. Dacă Márquez este un maestru al realismului magic, acelaşi lucru se poate spune şi despre Doina Rotaru şi Mario Caroli, un alt tandem "unit de stele". Străbătută pe de o parte de gestul ascendent al "aripii", în micro sau macro detaliu, şi de balansul "pământului" pe de altă parte (pedale obsesive), lucrarea încearcă de mai multe ori să țâşnească către Cer/Înalt, urmărind pilonii narativi ai

nuvelei, inclusiv dansul batjocoritor al pescarilor. Finalul este o eliberare în Lumină, îndurerată însă. Citatul din Mazurka op. 17 nr. 4 de Frédéric Chopin este un rest de memorie şi un omagiu adus compozitorului. Senzaţională interpretarea lui Mario Caroli, care a dat ţesăturilor eterofonice şi filigranate de ornamentică specifică, un plus de imponderabilitate, dar a imprimat şi visceralitate muşcătoare în climaxul lucrării. Un sunet de o maleabilitate uluitoare şi o inteligenţă sfredelitoare, Mario Caroli se bucură, pe deplin merit, de o carieră pe măsura talentului său.

Filarmonica "Oltenia", dirijor Ghe. Costin, solist Mario Caroli

foto Claudia Gorun

Nu pot să închei fără a menţiona prezenţa ubicuă a pisicii Ţuţi, mascota Filarmonicii "Oltenia", care a traversat cu graţie scena la fiecare din evenimentele Festivalului *Craiova Muzicală*. Cel mai fidel şi mustăcios spectator s-a bucurat de unul din cele mai impresionante programe de muzică nouă din ultimii ani. Foarte rar am întâlnit un asemenea nivel atât al interpretării, cât şi al muzicilor interpretate, iar având în vedere faptul că, în majoritatea cazurilor, programul concertelor a fost propus de solişti şi ansambluri, şi nu de organizatori, nu pot decât să ma bucur de faptul că acea "triere a valorii" de care se vorbeşte, de multe ori zeflemitor, a început deja să se creeze. Pasiunea şi sinceritatea *interpretului* de muzică nouă este, până la urmă, filtrul suprem.

foto. Megumi Okuda

Diana ROTARU

SIGMA Project,
cvartet de saxofoane din Spania

Am avut ocazia să ascult la Craiova cvartetul de saxofoane **SIGMA Project** într-un concert exemplar: cei patru muzicieni spanioli - Andrés Gomis, Josetxo Silguero, Ángel Soria, Alberto Chaves - sunt solişti bine-cunoscuţi în Spania, lor încredinţându-li-se cele mai diverse creaţii compuse pentru formula lor instrumentală de către compozitori contemporani spanioli, dar şi europeni sau din cele două Americi. Se aflau la a doua vizită-de-concert în România, prima fiind în 2014, când au fost invitaţi de festivalul **InnerSound**.

Din discuţiile purtate cu oaspeţii-saxofonişti am aflat că ei îşi propun să facă din **SIGMA Project** un ansamblu de referinţă în Spania şi dincolo de graniţele ei, nu doar prin nivelul ridicat al interpretărilor muzicale, ci şi prin atitudinea lor de deschidere către multidisciplinaritate, experimentele de conlucrare cu alte forme de expresie artistică fiind nu doar dorite, dar şi deja implementate în programele lor.

O primă notă de (simpatic) nonconformism – şi acesta văzut în latura sa pozitivă, creativă – cei patru saxofonişti au apărut pe scenă desculţi, purtând însă o vestimentaţie de un alb impecabil alături de care frumoasele instrumente aurii întreţineau în mod constant un halou luminos. Cât despre concertul în sine - **SIGMA Project** a impresionat auditoriul prin virtuozitate, expresivitate şi flexibilitatea între cele mai diverse modalităţi de a cânta la cele patru saxofoane (din familia ceva mai amplă): sopran, alto, tenor, bariton.

Preocupaţi în programele lor şi de a prezenta compoziţii recente, prin care repertoriul dedicat cvartetului de saxofoane să crească şi să se diversifice, **SIGMA Project** s-a oprit pentru concertul de la Craiova asupra a cinci lucrări compuse între 2012 şi 2016.

Lucrarea lui **Georg Friedrich Haas** intitulată simplu: ***Saxophonquartett*** (2014) speculează valenţele repetiţiei - iniţial pe un sunet, apoi extinse - generând un imperativ ritm pulsatoriu prin care sunt construite apoi volute melodice între unisonuri ca puncte de sprijin. Lucrarea i-a fost comandată compozitorului austriac de KolnMusim GMBH şi European Concert Hall Organisation, fiind prezentată în primă audiţie pe scena Philharmonie Koln (2015) de cvartetul de SIGNUM - alt ansamblu redutabil de saxofoane.

Tehnici diversificate (slap, multifonice, eoliene etc.) de a crea sunete cât mai neobişnuite sunt cosubstanţiale

piesei ***Jalkin*** compusă în 2012 de **Ramon Lazkano** – compozitor spaniol cu studii la San Sebastian, Paris (cu Gerard Grisey) şi Montreal. Am remarcat un anume ritm cu care culori sau nuanţe aduc accente într-un demers componistic mai degrabă lipsit de stridenţe, expunînd un

stil poetic favorizat de un mediu acustic rarefiat: puține gesturi precise, emisia mult-diferențiată a aerului, tensionalitate controlată prin organizarea tăcerilor-pauze.

Cele ***10 Piese/ 10 Stücke*** compuse în 2016 au fost cântate la Craiova în primă audiție absolută; autorul lor, **Josep Planells** – cu studii muzicale la Valencia şi Berlin, premii: Hanns Eisler (Berlin), GERMI (Roma) şi comenzi importante, printre altele de la Kritisches Orchester (Germania) şi Art Mentor Foundation Lucerne (Elveția) – se numără printre cei mai tineri compozitori spanioli cântați de **SIGMA Project**. Cele zece mişcări expun o diversitate de tehnici de compoziție - minimalist, neo-academic, heterofonic, repetitiv, omofonic etc. - punând în valoare registrele şi culorile celor patru instrumente ale cvartetului – şi aici trebuie subliniată perfecta lor coordonare timbrală şi dinamică - o constantă, de altfel, pe parcursul întregului concert.

Alberto Posadas îşi începe lucrarea ***Knossos*** (terminată de curând ca parte a unui ciclu de 3 piese intitulat *Poetica del Labyrinto*) cu evoluția surprinzătoare a patru saxofoane-sopran – o inedită formație de voci egale care generează sunete lungi, ondulate prin ornamentare, multifonice şi microintervale – un model de heterofonie plasat în jumătatea înaltă a registrului. Astfel, prin constanța unor parametri alterați de evoluția lent-tensionată către finalul cu cele patru saxofoane diferite ale cvartetului de bază, piesa intitulată ***Knossos*** după denumirea Labirintului din Creta evocă modelul spațiului închis, cu posibilități multiple în interior: un labirint, căruia compozitorul - interesat de transpunerea în compoziție a unor modele extrapolate din tehnici picturale, topologie sau arhitectură – îi crează şi o "poetică a rătăcirii".

Inspirată de proza omonimă a lui **Jorge Luis Borges**, lucrarea ***Zahir V*** semnată de **Simone Movio** desfăşoară o muzică a gesturilor discrete, reluate repetitiv-obsesiv, care se dezvoltă prin secvențe suple către virtuozitate. De dimensiuni reduse, oscilând între texturi abia audibile şi mişcări cvasi-sincrone, cu rezonanță de *band music*, *glissandi* şi formule de jazz, este şi o piesă perfectă pentru încheierea concertului.

Sigma este al optsprezecelea semn din alfabetul grecesc şi semnifică în matematică *sumă*. Este într-adevăr o sumă rotundă, pozitivă ceea ce acest cvartet de saxofoane **SIGMA Project** realizează. Ei transmit către public, dincolo de lucrările în sine, o convingere: muzica poate fi un instrument de modelare a convenționalismului cultural, o cale a deschiderii către orizonturi mai ample.

Carmen CÂRNECI-CAVASSI

Insula din ziua de mâine: Irinel Anghel la "Craiova Muzicală" 2016

În acest an, Festivalul Internațional *Craiova Muzicală* nu s-a remarcat numai prin reverența făcută muzicii noi, dar şi prin varietatea combinațiilor între diferite forme de artă. Una dintre cele mai neconvenționale manifestări, memorabilă prin spiritul său experimentalist şi excentric, a fost *Insula din ziua de mâine - ficțiune reală în concert*, eveniment ce a avut loc în data de 25 noiembrie 2016 în Sala Mică a Casei de Cultură a Studenților din Craiova. Un *performance* de o oră imaginat de Irinel Anghel, artistă interdisciplinară renumită pentru spectacolele ei originale şi neobişnuite. Este considerată un artist-unicat în spațiul artistic românesc. Interpreții au fost: Irinel Anghel (voce, performance), Bogdan Frigioiu (chitară electrică), Marian Cîtu / Rufi (electronics), Barrie Webb (trombon), Mihai Pintenaru (clarinet), Luiza Mitu, Irina Maria Nițu, Andrada Băleanu, Daniela Ionescu, Ioana Stama (performance).

Irinel Anghel

Irinel Anghel descrie astfel conceptul spectacolului: "Insula din ziua de mâine are loc între realitate şi ficțiune, între concert şi performance, cu artişti şi public. Acolo se află un spațiu la intersecția dintre *Insula din ziua de ieri* a lui Umberto Eco, legenda Parthenopei, Arca lui Noe şi lumea lui Boris Vian, pe teritoriul greu imaginabilului ce se aşează sau cade în realitate cu puterea neobişnuitului. Insula din ziua de mâine este locul întâmplărilor a căror cauză se află în viitor, prefigurând trasee, experiențe şi decizii astăzi încă nebănuite."

Spectatorii au fost întâmpinați de o scenă bizară şi misterioasă, în care o femeie în haină de blană hrănea o rață (da, rața era vie!) care înota într-o piscină gonflabilă. Pe scenă, un clarinetist legat de un stâlp şi doi oameni mascați complet nemişcați. Abia se obişnuia publicul cu această atmosferă ciudată şi apăreau noi şi noi personaje. Un bărbat cu un trombon roşu care îi cânta raței (puțin împotriva voinței ei) serenade din Monteverdi şi Bach – unul din cele mai puternice momente ale serii, o Statuie a Libertății cu suzetă, şchiopătând cu un baston prin peisaj, o tânără cu rățuşte de plastic, o femeie în verde cu crengi de copac şi o sirenă "eşuată" acoperită în plastic.

Treptat, totul s-a tranformat în haos. Clarinetistul a început să emită "țipete" de sirenă, acompaniat de chitară

şi de mârâielile unui aspirator, iar râsetele isterice emise de vocalistă au devenit gradual ţipete, totul culminând într-o explozie de *noise*. Acesta a fost momentul în care publicul a fost invitat să urce, unul câte unul, pe scenă, cu invitaţia: "Vrei să fii salvat?". Ultima care a ajuns pe scenă a fost raţa, care părea într-un final calmă, în braţele Statuii Libertăţii. Luminile s-au stins brusc şi a urmat un moment foarte lung de linişte, care a părut şi mai lung în urma a tot ceea ce se întâmplase până atunci. Toata lumea era pe scena-insulă, cu excepţia doamnei în haină de blană care aspira pe jos în sală. Poate încerca să tragă "apa" pentru a salva insula de la înec? Cine ştie.

După toata experienţa, ceea ce noi percepusem iniţial ca un "prăpăd" a fost ceea ce ne-a "salvat" pe toţi la final şi, aşa cum sugerează şi titlul, este o "insulă din ziua de mâine", deci nu putem înţelege pe deplin ce înseamnă, până când nu ne lovim de ea. Aşa cum a spus şi Irinel Anghel, după eveniment, fiind vorba despre o *experienţă*, nu era nimic de judecat, de controlat, ci doar de observat.

Megumi OKUDA

Mario Caroli sau cum te poţi îndrăgosti de muzica contemporană pentru flaut

Craiova a fost pentru două săptămâni un oraş al muzicii contemporane prin *Festivalul Internaţional Craiova Muzicală* organizat de Filarmonica Oltenia, care a avut-o pe compozitoarea Doina Rotaru ca director artistic al celei de a 43-a ediţii. O ediţie ce şi-a îndemnat publicul să trăiască

Mario Caroli, Mihai Măniceanu

experienţa, aventura de a descoperi alături de muzicienii invitaţi, arta timpului lor. Artiştii participanţi şi programul ales au plasat în opinia mea acest festival printre cele mai valoroase evenimente de muzică nouă existente la ora actuală.

Unul dintre momentele memorabile ale celor două săptămâni de festival a fost recitalul flautistului Mario Caroli – un nume de referinţă pentru muzicienii şi publicul din întreaga lume. Aşa cum l-am mai văzut, Mario Caroli ne-a cucerit prin prezenţa sa şi prin interpretarea excepţională a lucrărilor din concertul său. Fascinaţia pe care Mario Caroli o răspândeşte deîndată ce începe să cânte s-a instalat şi de această dată de la prima piesă – *Syrinx*-ul lui Debussy şi a ţinut sala în această vrajă a culorilor, expresivităţii, sensibilităţii trăirii muzicale, pe parcursul călătoriei ce a dezvăluit lucrări-reper pentru muzica contemporană de flaut semnate de Andre Jolivet, Joji Yuasa, Ivan Fedele, Federico Gardella, Toru Takemitsu şi Kaija Saariaho. Cu Mario Caroli, publicul craiovean a avut ocazia de a se îndrăgosti de muzica pentru flaut şi de muzica contemporană. A fost o întâlnire în care oamenii au vibrat, s-au emoţionat, s-au lăsat încântaţi de sonorităţile partiturilor interpretate magistral de Mario Caroli. Invitat ca partener în piesa *Chant de linos* de Andre Jolivet a fost pianistul Mihai Măniceanu, extrem de prezent în concertele acestei ediţii a festivalului, pentru seriozitatea sa, tehnica pianistică remarcabilă şi temperamentul său artistic energic.

Aş putea spune că festivalul condus de Doina Rotaru a fost unul de "*highlights*"-uri, toate evenimentele propunând artişti şi experienţe de neratat. Craiova a avut parte de un adevărat "festin artistic" care, sperăm cu toţii, i-a făcut pe oameni mai atenţi, mai curioşi, mai dornici de a lua contact cu muzica timpului prezent.

Irinel ANGHEL

„POVESTIND" cu SonoMania şi Miklós Bács

În cadrul Festivalul Internaţional „Craiova Muzicală" ediţia 43 (18-30 nov.) ansamblul SonoMania şi invitatul special, actorul Miklós Bács, au susţinut pe data de 26 noiembrie, la Sala Filarmonicii Oltenia, un recital cameral intitulat sugestiv – *POVESTIND*, concept realizat de compozitoarea Diana Rotaru (directorul artistic al ansamblului). Mihai Pintenaru (clarinet), Raluca Stratulat (vioară) şi Mihai Murariu (pian) au interpretat cu pasiune şi entuziasm un repertoriu divers, de la lucări ale compozitorilor români ai tinerei generaţii – Gabriel Mălăncioiu şi Mihai Măniceanu, până la maeştrii ai muzicii secolului XX – Igor Stravinski, Tiberiu Olah şi Toshio Hosokawa.

Concertul s-a deschis cu piesa pentru vioară şi pian de Toshio Hosokawa, *Ancient Dance*. Desfăşurarea lentă ne trimite cu gândul la dansurile din teatrul clasic japonez *Noh*, în timp ce contrastul dintre alb şi negru al caligrafiei japoneze reprezintă conceptul dominant în viziunea compozitorului. „Gongurile" pianului tulbură încet liniştea, culminând printr-o explozie de vibraţii însoţită de o eterofonie agitată. Discursul muzical se desfăşoară linear şi omogen, precum mişcarea fină a unei pensule pe hârtie, însă cu câteva intervenţii uşor agresive.

Sonata pentru clarinet de Tiberiu Olah a fost interpretată excelent de Mihai Pintenaru. O piesă de mare virtuozitate, construită pe baza tehnicilor de contrast şi de dezvoltare în stil beethovenian. Lucrarea porneşte de la un motiv-germene, care ia proporţii, cuprinzând în final întreaga piesă. Sublinierea fiecărui element distinct, accentuarea culminaţiilor tensionate şi, în special,

momentul *fugatto* au fost ingredientele unei interpretări memorabile.

Sanran pentru clarinet şi vioară se centrează – după spusele compozitorului Gabriel Mălăncioiu – pe relaţia dintre Sacru şi Profan, precum şi pe complementaritatea polarităţilor. Latura ludică a vieţii devine sursa de inspiraţie în această lucrare, termenul japonez *Sanran* desemnând o stare agitată a minţii. Gesturile mici în dialog, variate încontinuu, îmbinate cu elemente dansante, ajung treptat într-o aglomerare tensionată, redată remarcabil prin comunicarea excelentă dintre cei doi interpreţi.

O altă piesă dedicată viorii şi pianului, *Cantabile e Presto*, semnată de compozitorul Mihai Măniceanu, s-a bucurat de o interpretare deosebit de viguroasă. Lucrarea a fost scrisă în cadrul proiectului *N-ESCU*: „Variaţiuni pe o temă de George Enescu", organizat anul trecut de Muzeul Naţional „George Enescu" din Bucureşti. Titlul este o parafrază la celebra piesă enesciană pentru flaut şi pian, *Cantabile et Presto*. Cele două secţiuni (prima fiind lentă, iar a doua explozivă şi incisivă), pe lângă elemente de virtuozitate, prezintă şi citate din diverse pagini enesciene celebre, precum *Simfonia I* (tema I din prima parte şi motive din partea a III-a), *Sonata nr.1* în fa diez minor pentru pian şi *Sonata a III-a* pentru vioară şi pian.

Momentul final s-a aflat la intersecţia muzicii cu teatrul. Actorul Miklós Bács, împreună cu cei trei interpreţi, au adus *Povestea Soldatului* de Igor Stravinski (o versiune în limba română a textului originar de Charles-Ferdinand Ramuz) într-o viziune proaspătă şi neobişnuită. Naraţiunea actorului pe ritmul muzicii, particularitatea fiecărui personaj evidenţiată prin modulaţia glasului – uneori dulce, aproape promiscuu al diavolului, alteori rătăcit şi confuz al soldatului sau cel delicat şi anodin al prinţesei –, precum şi varietatea comportamentului şi diversitatea expresiilor faciale au susţinut povestea, captivând publicul nu numai auditiv, ci şi vizual.

Pe lângă sonorităţile inovatoare valorificate de interpreţii care au prezentat publicului craiovean o nouă viziune asupra muzicii culte, am avut ocazia (destul de rară) de a experimenta fuziunea între două ramuri ale artei, *teatrul* – reprezentat admirabil de actorul Miklós Bács – şi *muzica* – redată cu profesionalism de ansamblul SonoMania –, care au spus împreună o *poveste*.

Megumi OKUDA

TABU la Craiova

Cred că pentru Violeta Dinescu muzica la filmul mut TABU a fost unul din punctele culminante în cariera sa de compozitoare, dacă ar fi să mă refer doar la cele peste 40 de prezentări ale tandemului film mut-muzică *live* în faţa publicului din mai multe ţări europene, dar în special din Germania, prezentări întotdeauna mult aplaudate. Iniţial compusă pentru orchestră (ansamblu lărgit) de solişti, muzica la TABU a primit o înfăţişare aparte prin aranjamentul realizat de pianistul Sorin Petrescu - neobosit în a modela, adapta, recompune pe alocuri òpusuri contemporane... De atunci, Trio CONTRASTE+ (pianistul Sorin Petrescu, flautistul Ion Bogdan Ştefănescu, percuţionistul Doru Roman + clarinetistul Dorin Cuibariu) este şi un ansamblu itinerant ca însoţitor ideal al filmului TABU.

Despre film – a fost turnat în 1931 de Friedrich Wilhelm Murnau în Mările Sudului, cu participarea aproape exclusivă a băştinaşilor insulei Bura-Bura ca actori, un film care-l anticipă cu aproape un secol pe celebrul AVATAR, cu care are tangenţe directe, dar şi subtile. Este ultima sa peliculă; ca o prelungire a poveştii, blestemul şefului de trib din film a avut aceeaşi putere în realitate: regizorul însuşi, asemeni altor realizatori ai peliculei, a sfârşit în flăcările unui accident de maşină la puţin timp după terminarea filmărilor. Povestea de dragoste tulburătoare - *Romeo şi Julieta* din arhipelagul Oceaniei pedepsiţi pentru dragostea lor de către legea tabu-ului care le declară condamnarea la moarte justificată şi de neevitat... - este completată cu alte teme sensibile: despre inadecvarea şi de aici tensiunile dintre stilurile de viaţă arhaic-tribal şi modern-capitalist/colonialist, despre confruntarea între lege-*tabu* şi libertate-destin individual, dar şi despre realitatea unui paradis terestru, mereu supus părăsirii, căderii. În sine o capodoperă a filmului mut, non-color.

SonoMania şi Miklós Bács

Despre muzică – Compozitoarea a primit în 1988 comanda de a scrie această muzică *live* pentru filmul mut *Tabu* din partea Alte Oper, Frankfurt, partitură din care a desprins ulterior câteva suite pentru ansamblu şi, în 2003, *Tabu – fragment*, o versiune strict muzicală pentru Trio CONTRASTE.

Virtuozitatea scriiturii este acaparantă: bitonii, moduri, selecţii diatonice sau cromatizări care presupun modificări de ethos, toate expuse liniar sau în plaje heterofonice care ritmează, susţin, explică şi dau frecvenţă audibilă desfăşurărilor de pe ecran. Astfel încât suntem seduşi şi prin muzică de frumuseţea unui *Paradis* (partea I.) numit insula Bora-Bora, de frenezia unor jocuri de adolescenţi, de cuminţenia unor obiceiuri tribale, de sinceritatea şi forţa sentimentelor protagoniştilor, dar şi a

comunităţii, tot aşa cum în partea a doua – *Paradisul pierdut* – suntem ţinuţi în tensiune şi zigzag emoţional urmărind confruntările, încercările eşuate, disperarea neputinţei de a se opune *tabu*-ului.

Muzica pe care Violeta Dinescu a compus-o pentru aceste două *Paradisuri* are o amprentă inconfundabilă prin conlucrarea câtorva date: se plasează într-un registru natural, cvasi-diatonic, fără asperităţi, este fluentă, gestuală, articulată clar prin semnale simple, percutante, se multiplică prin repetiţii recognoscibile, are o bine condusă densitate a punctelor/liniilor sonore – toate acestea fiind preluate din partitura originală şi reaşezate în mod remarcabil în aranjamentul sclipitor al lui Sorin Petrescu. Pentru a plasa muzical povestea într-o comunitate arhaică aflată la marginea imperiilor coloniale compozitoarea a stilizat un model folcloric în care recunoaştem când şi când izuri de doine şi sârbe venind parcă dinspre folclorul românesc vechi, cum se ştie că în afund de vremi muzicile par a se fi înfrăţit în simplitatea lor esenţială... Ajungând la *Paradisul pierdut* – o lume aflată adesea în petrecere dionisiacă, marcată de măsura coruptivă a banului şi în care inocenţa se plăteşte cu pierderea libertăţii, partitura îşi schimbă registrul: stridenţe, fragmente *dixie*, improvizaţie cromatizată, semnale alarmante – pentru că la apropierea de momente critice sau de locuri-*tabu* privitorul este atenţionat şi în plan sonor, uneori aceasta amintind timbral şi ritmic de repere strawinskiene din al său *Ritual*... Ritmul – marcat sau (extrem de) liber – este o coordonată vitală a dramaturgiei acestei muzici de film mut.

Spectacol Trio Contraste

Despre interpreţi şi spectacol – Pentru spectacolul care devine în prezent proiecţia unui film mut din anii '30 ansamblul de patru muzicieni este o formaţie eficientă, care nu doar cântă în paralel cu derularea filmului, realizând un sincron *live*, dar sunt ei înşişi vizibili în penumbra scenei, într-o parte a ecranului, cu toate mişcările cerute de manevrarea unui întreg arsenal de instrumente. Sorin Petrescu nu doar semnează aranjamentul pentru acest cvartet de neobosiţi, el cântă la pian, tastaturi, instrumente de percuţie, tot aşa cum Ion Bogdan Ştefănescu schimbă constant flaute şi fluiere, instrumente tradiţionale sau de percuţie, Sorin Cuibariu cântă la clarinet, saxofon, diferite alte instrumente de suflat şi de culoare, iar Doru Roman, percuţionistul de bază al ansamblului, s-a specializat în... trombon, cu care aduce o notă în plus de autentic-primitiv prin semnalele sale tribale sunând când a bucium, când a *didjeridoo* sau când glisează a jale/teamă/spaimă.

Întrutotul, un spectacol de imagine şi muzică, sensibil/ intens-emoţional, care la încheiere a lăsat o apăsată urmă de tristeţe în public. La Craiova, în seara zilei de 20 noiembrie TABU şi-a exercitat încă o dată efectul de *khatarsis*...

Carmen CÂRNECI-CAVASSI

Cvartet muzicologic

Programul festivalului a propus pentru dimineaţa zilei de sâmbătă, 19 noiembrie, un incitant simpozion cu temă integrată perfect profilului său de orientare contemporană: „Mecanici şi mecanisme în muzica secolului XX".

În context, primele două intervenţii au adus în prim plan opera sonoră a câte unui proeminent compozitor. Conf univ.dr. Bianca Ţiplea Temeş (Academia de Muzică „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca) a surprins, cu argumente pertinent formulate, *Calibraje fine în atelierul ligetian: nori analogici, ceasuri demoniace.* Expozeul coordonatorului evenimentului, cercetător ştiinţific dr. Constantin Secară (Institutul de Etnologie şi Folclor „Constantin Brăiloiu" al Academiei Române, Bucureşti), s-a axat cu lux de conexiuni pe ideea *Timp şi spaţiu: modelări ale construcţiilor sonore în creaţia muzicală a lui Olivier Messiaen.*

Celelalte două prelegeri au optat să parcurgă trasee nonconformiste, bazate pe dubla perspectivă ştiinţifică şi artistică. Talentatul masterand Vlad Văidean (Universitatea Naţională de Muzică Bucureşti), preocupat de *Repetiţia ca mecanism al muzicalizării*, a comentat câteva dintre experimentele întreprinse de cercetători precum Gertrude Stein, Diana Deutsch sau Elisabeth Hellmuth Margulis, şi a făcut trimitere la piese de Steve Reich sau la *Frontier Psychiatrist* din repertoriul grupului australian de muzică electronică „The Avalanches". Lect.univ.dr. Ştefan Firca (Universitatea Naţională de Muzică Bucureşti) a configurat un univers sonor mozaicat *Intre pistoane şi roţi: imaginări ale metaforei mecaniciste în muzică*, în care au coabitat opusuri semnate, de pildă, de Costin Miereanu sau Henryk Górecki, de cântăreţul american Don McLean sau grupul britanic de rock progresiv „Gentle Giant".

Am admirat în egală măsură contribuţiile celor patru specialişti participanţi, frumos armonizaţi ca ţinută profesională, ca fler în alegerea şi tratarea subiectelor, ca dinamism şi atractivitate a expunerilor – veritabile tururi de forţă. Prospeţimea suflului lor muzicologic a fost foarte binevenită!

Laura MANOLACHE

Festivalul internațional de muzică corală – *I .D. CHIRESCU*, ediția a XXXV-a

În zilele de 26 şi 27 noiembrie 2016, oraşul Cernavoda a îmbrăcat haine de sărbătoare pentru a-l cinsti pe compozitorul I.D. Chirescu (1889 – 1980), mândria oraşului de la Dunăre. Festivalul a luat ființă în anul 1981, la împlinirea unui an de la trecerea la cele veşnice a renumitului muzician.

Această ediție a demonstrat încă o dată, implicarea cu succes a edililor oraşului, în organizarea unei manifestări de anvergură, Cernavoda devenind pentru două zile, capitala culturală a țării.

Ca în fiecare an, au fost invitate personalități din domeniul muzicii corale româneşti: Voicu Enăchescu – Preşedintele *Asociației Naționale Corale din România*, dirijorul Corului *Preludiu*, I.P.S. dr. Teodosie – Arhiepiscopul Tomisului, Constantin Arvinte – dirijor, compozitor, conf. univ. dr. Valentin Gruescu – compozitor, dirijor, Membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, prof. Alina Pârvulescu – Secretar General al *Asociației Naționale Corale* din România, prof. univ. dr. Mariana Popescu – compozitor, dirijor, muzicolog, Membru în Consiliul Director al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, prof. Aneta Arvinte – dirijor, membru al Corului Național de Cameră *Madrigal*, Laura Mânzat –compozitor, realizator la postul de radio *România Muzical*, Membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, Liliana Pispiris – fondator, Secretar General al *Fundației Madrigal – Marin Constantin*, Consilier al *Corului Național de Cameră „Madrigal"*.

La ediția din acest an au participat 16 coruri. Cele 6 formații din afara țării: Corul *Elefteria* din Chişinău (Republica Moldova), trei coruri din Bulgaria: Corul de copii *Paisii Hilendarki 1870* , din Balcic, Corul mixt *Cernomorski zvutsi* din Balcic, Corul *Sedianka* din Silistra, grupul vocal *Arpeggio & Roua*, din Roma – Italia (reprezentând diaspora românească din Italia), Grupul vocal *Frosty Bells* al Bazei Americane N.A.T.O. – Mihail Kogălniceanu, au adus un plus de valoare Festivalului, al cărui faimă creşte de la un, la altul.

În prima zi, s-a desfăşurat Secțiunea laică, în Sala de festivități a Casei de Cultură din Cernavoda.

Formația gazdă, ce poartă numele compozitorului, condusă de Pr. Anghel Dincu, a evoluat cu lucrările: Timotei Popovici – *Eu mă duc, codrul rămâne*, Nicolae Suciu (versuri de M. Eminescu) – *Doña Sol*, Felix Mendelssohn Bartholdy – *Rămas bun codrului*, Gheorghe Danga – *Zamfira*.

De la Brăila, corul mixt *Trison* al Şcolii Populare de Arte *Vespasian Lungu*, condus de peste 20 de ani, de doi dirijori devotați cântului coral, prof. Marcica şi Ştefan Lupu, au interpretat: Augustin Bena – *La fântână,* Mircea Neagu – *Bordeias, bordei, bordei*, I.D. Chirescu – *Doruleț, Doruleţule*, Tudor Jarda – *Mă dusei la târg, la moți,* Lucian Nireşteanu – Suita corală nr.1, Dobri Hristov – *Mari mome.*

Corul mixt *Sedianka* din Silistra – Bulgaria, dirijat de Lidia Kuleva, fondat în anul 1874, de către muzicianul ceh Karel Mahan, are în palmaresul său numeroase premii obținute la competiții internaționale. Corala *Sedianka* a participat la festivalul cernavodean pentru a doua oară, prezentând piesele: Teodosii Spatov – *Fata mică*, Dobri Hristov – *A casut bruma gane*, Camille Saint – Saëns: *Tollite hostias*, Eugen Kreiss – *Marinarii*.

Corul de copii *Paisii Hilendarki 1870*, din Balcic, dirijat de Valentina Gheorghieva, afirmat în competițiile naționale (obținând doi ani consecutiv – Premiul I, la Concursul Național de la Sofia), a adus în cadrul Festivalului o notă de prospețime. Corul *Paisii Hilendarki1870* a impresionat întreaga asistență prin acuratețea şi naturalețea interpretării pieselor: Dora Draganova – *Celo Kote (The reader Cat)*, Gwen Hester – *Night Song*, Larry Shaw, Mark Fisher, Joe Goodwin – *When Your' re Smilling*, Folk Song, aranjament Krasimir Miletkov – *Sto mi domilelo, mamo*, Kirby Shaw – *Teach me The Blues*.

O noutate a Festivalului a constituit-o participarea unui grup coral din diaspora: *Arpeggio & Roua*, din Roma – Italia, constituit din unificarea a două grupuri corale: *Arpeggio* şi *Roua*, debutul având loc într-un recital la Academia României din Roma, în anul 2015. Grupul coral nou constituit colaborează cu corurile italiene, participă la evenimentele organizate cu ocazia sărbătorilor naționale, a participat la Expoziția din Milano şi susține recitaluri în comunitățile de români din Italia.

Grupul coral *Arpeggio & Roua*, dirijat de Vasilică Amuza (pregătirea muzicală Simona Vasile), a surprins publicul cu interpretarea plină de sensibilitate a repertoriului, predominant românesc: *Viva l'amore* (cântec popular italian), I.D. Chirescu – *Mama*, Simeon Nicolescu – *Iac'aşa*, Anton Pann – *Până când nu te iubeam*, Pretorian Vlaiculescu – *Brâul amestecat*, Gheorghe Danga – *Sârba în căruță*.

Din Chişinău (Republica Moldova), a participat Corul de Tineret *Elefteria*, condus de Zarina Iutkina, constituit în anul 2013, pe lângă Societatea de cultură greacă *Elefteria* a comunității greceşti din Republica Moldova. Corul a susținut numeroase concerte legate de sărbătorile naționale ale Greciei. În Festival, *Elefteria* a interpretat: Alexandru Zaițev (prelucrări) – *Elefteria* şi *Na' mpuna gia ligo eki,* Eugen Mamot – *Batusica*, Pierre Certon – *La, la, la, je ne l'ose dire*, I.D. Chirescu – *Doruleț, doruleţule.*

O prezență constantă în Festival, o reprezintă Corul mixt *Camerata Danubii* din Călăraşi, dirijat de Diana Vieru – Burlescu care a prezentat pisele: Iosif Velceanu – *Pupi de flori*, A. Partalaze – *Ozero*, Sabin V. Drăgoi – *Trandafir de pe răzoare*, Augustin Bena – *La fântână*, Vasile Ionescu Paşcani – *Nevasta mea-i moloveancă*, *Katiuşa* (prelucrare de Tatiana Berezovicova), acompaniamentul la acordeon fiind realizat de dirijoare.

Corul mixt *Cernomorski zvutsi* din Balcic – Bulgaria, dirijat de Valentina Gheorghieva, este un cor de renume, înființat în anul 1914, palmaresul său fiind bogat în participări la competiții internaționale. În Festival, corala a interpretat: Gheorghe Danga – *Sârba pe loc*, Josef Hadar – *Bo yabo haboker*, Ambros Čopi – *Laudate Dominum*, Krasimir Kyurkchivski – *Pilence pee, govori*, Dave Jackson şi Klaus Neuhaus – *Sing a song*. Dirijoarea Valentina Gheorghieva a fost revelația Festivalului, demonstrând cu ambele coruri măiestrie şi profesionalism de înaltă clasă.

Trebuie remarcat faptul că cele trei coruri din Bulgaria, au adus o varietate repertorială ce poartă amprenta unui stil coral cu tradiție, bine definit, corurile bulgăreşti fiind renumite în competițiile internaționale.

Corul mixt *Preot Ion Ionescu*, dirijat de Pr. pof. Ion Isăroriu, un cor cu o vechime de aproape 110 ani, reuneşte un

număr impresionant de iubitori ai muzicii corale. În Festival, corala a prezentat: Orlando di Lasso – *Matona mia cara*, Benny Anderssohn Bjorn & Ulvaesus – *I have a dream*, Lucian Nireşteanu – *Suita corală nr.1*, Ion Popescu Runcu – *Vecernii*, solist Pr. Nicu Valentin, Gheorghe Popescu –Brăneşti: *Axion duminical*.

Prima zi a Festivalului s-a încheiat cu remarcabila evoluție a Coralei bărbăteşti *Armonia* a Arhiepiscopiei Tomisului, dirijată de Arhid. lector dr. Iulian Dumitru, (deținătoarea unor premii importante obținute la competiții internaționale) care a interpretat: Nicolae Oancea – *Are mama fată mare*, Gheorghe Șoima – *Mândru-i jocul Hațegana*, *Kalinka* – aranjament Eva Toller, solist Mihai Urzicana, *Tula song* (cântec popular ucrainean) aranjament – Ștefan Voicu, Ion Popescu Runcu – *Divertisment staccato*, *Iancule ficior de moț* (doină populară), solist Iulian Coman, Nicolae Oancea – *Sus inima* români, *Nu bate Doamne lumea*, solist Doru Emanuel Pantazi, *Treceți batalioane române, Carpații*.

Corul de copii Paisii Hilendarki 1870

Cea de-a doua zi a Festivalului, dedicată Secțiunii Religioase, s-a desfăşurat în biserica *Sfinții Constantin şi Elena*, construită prin colectă publică de preotul – învățător Dimitrie Chirescu, tatăl compozitorului.

Corul *I.D. Chirescu*, dirijat de Pr. Anghel Dincu a interpretat: Ioan Brie – *Veste bună*, Dimitrie Bortneanski – *Cât de mărit*, I.D. Chirescu – *Cămara Ta, Mântuitorul meu*, N. Lungu – *Cămara Ta, Mântuitorul meu*.

Un moment surprinzător, l-a constituit prezența în Festival, a Grupului vocal *Frosty Bells* al Bazei Americane N.A.T.O. – Mihail Kogălniceanu dirijat de Hayley Litomisky, care a prezentat cântece de Crăciun: *Hark the herald engelssing*, *The first Noel*, *Wee free kings*, *Sillent night*, *Joy is a World*, *We wish you a Merry Christamas*.

Corala *D.D. Botez* din Bucureşti, înființată în anul 1990, dirijată de prof. Eugen Kreiss, am putea-o numi „veterana" Festivalului *I.D.Chirescu* (participând la peste douăzeci de ediții) şi constituie un exemplu demn de urmat de către tineri, privind pasiunea pentru muzica corală care nu ține cont de vârstă (media de vârstă fiind foarte mare, cel mai vârstnic corist având 80 de ani). Corul a prezentat repertoriul: Eugen Kreiss – *Tatăl nostru*, M. Cuteanu – *Ave Maria*, Mihai Lupescu – *Rugăciune* (versuri Mihai Eminescu), Eugen Kreiss – *Arta de a învinge*, *Clopote de seară* (din repertoriul clasic rus) – aranjament cor mixt Eugen Kreiss, Eugen Kreiss – *Seară de vis*, *Vă treziți voi, boieri mari*.

Corul *Sedianka* din Silistra – Bulgaria, dirijat de Lidia Kuleva, a interpretat lucrările: Dmitri Bortneanski – *Doistoino est*, Dobri Hristov – *Vbo Tsaritsvii Tvoem*, Grigori Lvovski – *Doistoino est,* Hristovo Konstantinov – *Heruvimska*.

Corul de copii *Paisii Hilendarki 1870*, din Balcic, dirijat de Valentina Gheorghieva a adus în fața publicului un repertoriu într-o manieră interpretativă emoționantă: Gheorghi Timev – *Vrabcheta / Sparrows*, Hristo Nedialkov – *Snwejonski/Snowflakes*, Josu Elberdin – *Jubilate Deo*, Hristo Nedialkov – *Nad smaldhanite poleta / Above Sillent Fields*, Carol Singer – *Kolade, lade*.

Corul de Tineret *Elefteria*, condus de Zarina Iutkina a prezentat un program de cântări bizantine şi lucrări corale religioase: *Kyrie eleison*, *Axion estin*, Sfântul Nectarie din Egina – *Agni Parthene*, P.I.Ceaikovschi – *Simvol vere*, Pavel Cesnokov – *Heruvic*, Romuald Twardovski – *Alleluia*.

Din Călăraşi, Corul Protopopiatului *Mihail Vulpescu*, înființat în anul 2007, dirijat de asist. univ. drd. Valeriu Croitoru a inrterpretat: Eugen Dan Drăgoi – *Colindul Sfântului Nicolae*, Mikola Leontovich – *Shchedryk*, colindul – *Maica Sfântă şi-o pornitu*, Gh. Danga – *Lerui mărului*, Felicia Donceanu – *Rugăciune*, Friedrich Silcher – *Sanctus*.

Corul bizantin *Vasile cel Mare*, înființat în anul 2009, dirijat de drd. Marian Bostan, a interpretat ca de obicei, un repretoriu inedit: Anton Pann – *Slava laudelor, la naşterea Domnului*, glasul al II-lea, *Sosit-a ziua cea sfântă* - colind pe glasul al V-lea, *Pe plai înflorit* – colind din Ardeal pe glas Leghetos, *Colind închinat Maicii Domnului* – glas al V-lea, *Îmbucură-te om bun* – colind transilvănean, glas al VIII-lea.

Corala bărbătească ortodoxă *Teodoxa* dirijată de asist. univ. drd. Valeriu Croitoru, înființată în anul 2002, cu o activitate concertistică susținută în țară şi în străinătate, a prezentat: Dmitri Bortneanski – *Utverdysia serdtze moe*, Ion Costescu – *Bună dimineața*, Gheorghe Danga – *Ce vedere minunată*, Valentin Teodorian (aranjament pentru cor bărbătesc de Valentin Gruescu), *Colinda clopotelor*, Costică Andrei – *Diptic*.

Corul mixt *Cernomorski zvutsi* din Balcic – Bulgaria, dirijat de Valentina Gheorghieva, a interpretat un repertoriu inedit: Nikolai Kedrov – *Otche nash/Tatăl nostru,* Ambrož Čopi – Ave Maria, Petar Dinev – *Dostoino est of 7th enharmonic tone*, Jaakko Mäntyjävy – *Ave Maria*.

Corul Elefteria Chisinau, dirijor Zariana Iutchina

În încheierea Festivalului, a evoluat corala *Armonia* a Arhiepiscopiei Tomisului, dirijată de arhid. lector dr. Iulian Dumitru, încântând publicul cu Ion Popescu Runcu – *Priveşte din cer*, solişti arhid. Mihai Urzicana şi arhid. Forian Popa, *Colindul Sf. Andrei* – Radu Antohie (aranjament Stelian Ionaşcu), Ion Popescu Runcu – *Noapte de Crăciun*, *Colind spaniol* – solist Ionuț Boancheş, la pian Valentin Vădărău, *Colindul celor fără țară* (prelucrare de Iulian Dumitru, după Tudor Gheorghe), solist Ionuț Boancheş, la pian Valentin Vădărău, Gh. Danga – *Sculați boieri*, Tatiana Stepa – *Sfânta noapte de Crăciun,* solist arhid. Florian Popa, *În întâmpinarea Crăciunului* – solist arhid. Florian Popa, Gh. Danga - *Bună dimineața*, Dani Constantin – *Ce bucurie ar fi* (aranjament Horațiu Alexandrescu).

Timp de două zile, Festivalul *I.D. Chirescu* a adus în prim plan muzica corală, fiind o mărturie vie a existenței muzicii corale care are menirea de a aduce în sufletele interpreților şi al publicului armonia şi bucuria comunicării prin arta cântului, vocea umană fiind instrumentul cel mai prețios cu care omul este înzestrat.

Mariana POPESCU

Concursul Național de Interpretare și Creație Muzicală „Paul Constantinescu"

Continuând o frumoasă și importantă tradiție, în zilele de 18-21 noiembrie 2016, în orașul Ploiești a avut loc **cea de-a XXII-a ediție a Concursului Național de Interpretare și Creație Muzicală „Paul Constantinescu"**, prestigioasă manifestare muzicală organizată de către Muzeul memorial „Paul Constantinescu"-Secție a Muzeului Județean de Istorie și Arheologie Prahova, împreună cu Filarmonica „Paul Constantinescu", sub auspiciile Consiliului Județean Prahova, Prefecturii și Primăriei Municipiului Ploiești.

Parteneri principali: Centrul de Excelență al UNMB și Colegiul de Artă „Carmen Sylva" Ploiești. Astfel, și în acest an, în zilele de 18-21 noiembrie 2016 Municipiul Ploiești a devenit timp de 3 zile o importantă capitală a marii și adevăratei muzicii românești.

Deschiderea concursului a avut loc vineri, 18 noiembrie, ora 10.00, în superba sală de concerte „Ion Baciu" a Filarmonici „Paul Constantinescu". Au rostit alocuțiuni: prof. Cristina Ionescu, prof.dr. Al.I. Bădulescu, dr. Ilinca Dumitrescu - pianist concertist și Daniel-Grigoraș Ștefan - prefectul județului Prahova.

După cum se știe Concursul Național de Interpretare și Creație Muzicală „Paul Constantinescu", încă de la primele ediții este deschis celor mai talentați elevi și studenți de la școlile gimnaziale, liceele colegiile și facultățile de muzică din țară și Republica Moldova, care studiază vioara, violoncelul, pianul, canto clasic și compoziția muzicală (secție organizată împreună cu UCMR și UNMB).

Repertoriul abordat a cuprins opusuri de referință din marile epoci, școli și stiluri muzicale ale creației clasice universale și contemporane – în raport și cu programa analitică ce se studiază în învățământul românesc de specialitate – preuniversitar și universitar.

La actuala ediție creația muzicală românească – clasică și contemporană a ocupat un loc primordial, multe dintre lucrări aflându-se în topul de performanță. Din acest punct de vedere, Concursul Național „Paul Constantinescu" nu este numai o rampă de lansare în viața muzicală din țară și de peste hotare a celor mai talentați tineri interpreți dar și o tribună de promovare constantă a operei compozitorilor români din toate generațiile. Un exemplu îl constituie cu deosebire secția canto clasic. Printre cei aproape 30 de creatori români, pe primul loc s-a aflat, pe bună dreptate, lucrările nemuritorului muzician Paul Constantinescu.

Juriile de specialitate din cadrul fiecărei secții a concursului au fost alcătuite din personalități marcante ale artei interpretative și creației muzicale românești, cadre didactice de renume de la Universitatea Națională de Muzică București: pianista concertistă dr. Ilinca Dumitrescu (președinte-Secția pian), prof.univ.dr. Octavian Rațiu (președinte - Secția vioară), prof.univ.dr. Silvia Voinea, soprană (președinte - Secția canto), prof.univ.dr. Marin Cazacu (președinte - Secția violoncel), prof.univ.dr. Dan Buciu (președinte - Secția compoziție). Din jurii au făcut parte: prof.univ.dr. Gabriel Croitoru, conf.univ.dr. Ioana Croitoru și dirijor dr. Radu Postăvaru (Secția vioară), conf.univ dr. Carmen Manea și prof.univ.dr. Sanda Hîrlav Maistorovici (Secția pian), prof.univ.dr. Mihai Cosma și conf.univ.dr. Cristina Șoreanu-mezzosoprană (Secția canto), prof. univ.dr. prof. Ani Paladi și prof. Anca Vartolomei – solist concertist (Secția violoncel), prof.univ.dr. Dan Dediu-președintele senatului UNMB și secretar al UCMR și prof.univ.dr. Doina Rotaru (Secția compoziție).

Ca și la edițiile precedente, Președintele de onoare al concursului a fost prof.univ.dr. **Dan Buciu**-rectorul onorific al Universității Naționale de Muzică București, secretat al UCMR.

În urma unei atente jurizări, cei mai buni dintre cei buni, au fost răsplătiți cu 56 de premii, din care:

16 Premii I

Secția vioară: ADVAHOV DUMITRU-CĂTĂLIN, cls.a IV-a, **AMIHĂLĂCHIOAIE ROBERT,** cls.a IV-a, **LUȚĂ ȘTEFAN-GABRIEL,** cls.a V-a **și POSTOLACHE MARIA,** cls.a VII-a de la Liceul-internat Republican de Muzică „C.iprian Porumbescu"- Chișinău

Secția pian: CĂLIN NICOLE ISABEL, cls.a II-a, L.A. „G.Georgescu" – Tulcea

Silvia Voinea, Sanda Hârlav-Maistorovici

Secția canto: MIULESCU IULIA ELIZA, cls.a X -a, Colegiul Național de Arte„Dinu Lipatti"- București, **BACALU ALICE,** master-anul II, Academia de Muzică „Gh.Dima" – Cluj și **PANCA MIHAELA ALEXANDRA**, anul IV-UNMB.

Secția violoncel: IORDACHI ȘTEFAN, cls.a II-a și **MOVILEANU IOANA,** cls.a VII-a de la Școala Gimnazială de Arte „Iosif Sava"- București;**BIȘOC ANDREI,** cls. a VIII-a, **BLÂNDU SOFIA – IOANA,** cls.a VII-a și **LAZĂR OTILIA –MARIA,** cls.a VII-a de la Colegiul Național de Arte „Octav Băncilă"- Iași; **SEKACI JAN,** cls.a IX-a, Colegiul Național de Arte „Dinu Lipatti"- București; **TOTAN ALEXANDRU,** master -anul II , U.N.M.B.

Secția compoziție: VLAD–RĂZVAN BACIU, student UNMB.

22 Premii II

Secția Vioară: BUNEA IOANA, cls.a IV-a, **OBOROC ZLATA,** cls.a IV-a, **DRUȚAC DOMINIC-LUCIAN,** cls. a V-a, **MALCOCI ANTONIE,** cls.aVIII-a, **CUCOȘ CRISTIAN,** cls.a IX-a și **COMAN VICTORIA,** cls.a X-a de la Liceul-internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu", Chișinău;

HARTAC GABRIELA–RALUCA, cls.a VI-a și **ȚANEA ALIN-CONSTANTIN**, cls.a VII-a de la Colegiul Național de Arte „Dinu Lipatti" – București; **DRĂGOI BEATRICE CĂTĂLINA,** cls.a X-a, Colegiul de Artă

„Carmen Sylva" Ploieşti; **REUŢ MIHAIL CIPRIAN,** anul II- UNMB.

Secţia Pian: MĂRGEAN THEODORA, cls. a II-a, C.A.„C.Sylva"-Ploieşti; **BLÂNDU RUXANDRA MARIA**, cls.a IV-a C.N.A.„O.Băncilă"-Iaşi şi **IONIŢĂ FABIOLA IOANA**, master anul I UNMB.

Secţia Canto: NĂSTASE ALINA FLORIANA, cls.a X-a**,** Colegiul Naţional de Muzică „George Enescu" – Bucureşti; **RAICEA MIHAI ALEXANDRU,** cls.a XII -a**,** Colegiul Naţional de Arte „Dinu Lipatti" – Bucureşti; **ALEXANDRU CHRISTIAN JONNATHAN** şi **RUJA CRISTIAN MIRCEA,** anul III- UNMB.

Secţia Violoncel: SUCIU PAUL, cls.a V-a şi M**INCU MARTA**, cls.a VI-a**,** Şcoala Gimnazială de Arte „Iosif Sava"-Bucureşti; **SIMION VALENTIN DIMITRIE,** cls.a IX-a, Colegiul Naţional de Muzică „G.Enescu" – Bucureşti; **JOUBERT THIBAULT,** anul IV , U.N.M.B.

Secţia compoziţie: ŢUNĂ SEBASTIAN EMIL , student anul I, Academia de Muzică „Gheorghe Dima "din Cluj-Napoca.

12 Premii III

Secţia Vioară: FERNANDEZ SAMODAIEV RAFAELA, cls.a II-a, **SMĂRĂNDESCU SOFIA**, cls.a VI-a şi

ALEXE LEONARD, cls.a VII-a de la Colegiul Naţional de Muzică „George Enescu" – Bucureşti;**RAICU ANA,** cls.a IV-a**,** Colegiul de Artă „Carmen Sylva"- Ploieşti; **RUŞANU DRAGOŞ-MARIAN,** cls.a V-a**, APRODU ŞTEFAN,** cls.a VII-a**, CORBU ŞERBAN,** cls.a VIII-a şi **IACOB HELENA,** cls.a X-a de la Colegiul Naţional de Arte „Dinu Lipatti", Bucureşti.

Secţia Pian: ROTARU NINA, cls.a V-a, Liceul – internat Republican de Muzică „C.Porumbescu"-Chişinău.

Secţia Canto: POŞTEA MARA, cls.a IX -a, Colegiul Naţional de Muzică „George Enescu" –Bucureşti**; PANTAZICĂ ELENA ADRIANA,** anul III**-** UNMB şi **PETRE ANDREI**, anul II –UNMB.

Deasemenea, au fost acordate 5 Premii speciale de către UCMR şi Uniunea Criticilor Muzicali „Mihail Jora"pentru **„cea mai bună interpretare a unei lucrări semnate de Paul Constantinescu ",** 2 premii speciale oferite de către Ziarul „Ploieşti**",** pentru 2 premianţi din Republica Moldova, precum şi 7 Menţiuni .

Marile Premii ale concursului au fost câştigate de către**: Secţia canto elevi**: **FIERARU MARIA CRISTINA,** cls.a XII-a, Colegiul Naţional de Arte „Dinu Lipatti" – Bucureşti şi **NAE FLORIN ALEXANDRU,** cls.a X-a, Colegiul de Artă „Carmen Sylva"- Ploieşti

Secţia canto–studenti-master: ANTONIADOU MARGARITA, master anul II - UNMB şi **SUCIU ALEXANDRU,** anul IV, Academia de Muzică „Gheorghe Dima"-Cluj

Secţia violoncel GHERGHU MARIA IZABELA, cls.a XII-a, Colegiul Naţional de Arte „D.Lipatti"-Bucureşti.

Festivitatea de premiere a candidaţilor şi Gala tinerilor laureaţi ai concursului au avut loc Duminică, 20 noiembrie, ora 11.30 la Filarmonica „Paul Constantinescu".

Despre locul şi rolul concursului în viaţa cultural artistică a judeţului şi a ţării au vorbit: prof.dr. Al.I.Bădulescu, muzeograf Mihai Dumitrache - director general adjunct al Muzeului Judeţean de Istorie şi arheologie Prahova şi prof.univ.dr. Silvia Voinea.

La spectacolul de gală şi-au dat concursul câştigătorii Marelui Premiu şi ai Premiului I de la secţiile concursului(vioară, violoncel, canto clasic): Ţanea Alin Constantin şi Amihălăchioaie Robert–vioară, Gherghu Maria Isabela - violoncel, Miulescu Iulia Eliza, Fieraru Maria Cristina, Nae Florin Alexandru, Bacalu Alice, Panca Mihaela Alexandra, Antoniadou Margarita şi Suciu Alexandru – canto.

Publicul prezent la acest spectacol de gală – eveniment a aplaudat îndelung pe tinerii laureaţi ai actualei ediţii a Concursului Naţional „Paul Constantinescu„ pentru talentul, ştiinţa în tehnica şi arta interpretării unor lucrări muzicale de virtuozitate , performanţele care au impresionat, pe bună dreptate atât juriile concursului, dar şi pe iubitorii marei şi adevăratei muzici.

S-au remarcat, de asemenea – pianiştii acompaniatori – inclusiv în spectacolul de gală: prof.univ.dr. Crimhilda Cristescu, conf.univ.dr. Cornelia Cuteanu-distinsă la această ediţie şi cu Diplomă de Excelenţă, conf.univ.dr. Andreiana Roşca, prof.Margareta Cuciuc, prof. Costea Otilia , prof. Adela Lorincz şi prof. Ionescu Cristina.

Felicităm din toată inima pe toţi candidaţii la concurs şi profesorii îndrumători- cu deosebire pe tinerii laureaţi ai actualei ediţii precum şi conducerile instituţiilor din învăţământul musical de specialitate din România şi Republica Moldova care au răspuns invitaţiei noastre – pregătind pe cei mai buni dintre cei buni.

Sincere sentimente de gratitudine pentru toţi membrii juriilor de specialitate pentru modul exemplar în care au examinat şi evaluat potenţialul de creativitate al fiecărui candidat, mulţumiri a fi adresate instituţiilor organizatoare, cu deosebire Muzeului de Istorie şi Arheologie Prahova, sponsorilor şi tuturor celor care au dovedit receptivitate şi sprijin astfel încât, concursul ce poartă numele unui muzician de geniu-Paul Constantinescu să devină o manifestare muzicală de excepţie pe plan naţional şi european.

Al. I. BĂDULESCU

Gala aniversară

Pentru istoria vieții muzicale bucureștene, momentul aniversar al acestei Gale rememorează instituționalizarea Operei Naționale Române, de acum 95 de ani, la începutul lunii decembrie, după multiple încercări și experimente organizatorice anterioare. Compozitorul, dirijorul și profesorul de canto George Stephănescu a fost cel care a luptat cu eroism pentru fondarea acestei instituții artistice, ale cărei începuturi le-a întemeiat în ultimele decenii ale secolului XIX sub denumirea de *Compania Opera Română*. Trupa lirică bucureșteană s-a lansat la 8 mai 1855, prezentând progresiv un repertoriu din ce în ce mai bogat, spectacole în care au apărut pe scena bucureșteană primele mari talente vocale românești. La începuturile stagiunilor, compania prezenta mai ales opere italiene și franceze de mare popularitate, dar și partituri lirice și comice din creația națională. Deși existența unei trupe artistice românești de teatru muzical, sub numele de *Compania Opera Română*, s-a făcut cunoscută înainte de 1900, instituționalizarea și, drept urmare, înființarea Operei Române ca instituție finanțată de la bugetul de stat s-a realizat abia cu două decenii mai târziu, în 1921. Penultima formă organizatorică, cea a Teatrului liric, precedase evenimentul cu o apreciabilă demonstrație valorică, opera **Aida** de Giuseppe Verdi. Se știe că, abia apoi, spectacolul inaugural, din luna decembrie, a fost prezentarea în premieră absolută a operei ***Lohengrin*** de Wagner sub bagheta lui George Enescu.

Ramona Zaharia

Emoționanta Gală aniversară a Operei Naționale București, desfășurată în seara de 8 decembrie, a oferit iubitorilor artei lirice prilejul de a urmări o panoramă a valorilor actuale de care dispunem actualmente, într-un repertoriu în care ne recunoșteam preferințele publicului pentru creații, în majoritate romantice, aparținând compozitorilor Charles Gounod, Rossini, Bizet, Verdi, Delibes, Ceaikovski, Wagner, reprezentanții clasicismului și secolului XX, ca și creatorii români mai puțin. Chiar și în aceste condiții ale economiei repertoriale, soliștii Operei Naționale, aleși pentru această Gală, și-au demonstrat calitățile - vocile, expresivitatea, talentul interpretativ, forța de convingere și muzicalitatea. Răsplătiți cu aplauze generoase, pentru ariile, scenele de duo, ansamblurile mai ample abordate, ei au evoluat într-o formulă de concert-spectacol, în compania Orchestrei Operei bucureștene, sub bagheta dirijorului Ciprian Teodorașcu, însoțiți totodată de faimosul cor îndrumat, decenii de-a rândul, de către maestrul octogenar Stelian Olariu. Merită să amintim numele artiștilor, înscrise în programul Teatrului, dar și în memoria spectatorilor: Veronica Anușca, Mihaela Ișpan, Maria Jinga, Madeleine Pascu, Ramona Păun, Mihaela Stanciu, Crina Zancu, Marius Boloș, Andrei Lazăr, Lucian Petrean, Horia Sandu, Tiberius Simu, Alin Stoica, Vicențiu Țăranu. O prezență artistică deosebită împlinea distribuția de eveniment a concertului. Este vorba de soprana Anita Hartig care a răspuns cu bunăvoință, ca invitat special, solicitării directorului general interimar Beatrice Rancea, aducând în luminile scenei și atenția melomanilor semnificația strălucitoare a evenimentului de excepție al acestei aniversări. Pentru performanțele sale de până acum pe marile scene lirice ale lumii, Anita Hartig, deja cunoscută și de publicul Capitalei, beneficiază de o celebritate confirmată pretutindeni, oferind acum spectatorilor un florilegiu de momente solistice vocale din opere și operete, menite a ne emoționa cu fiecare demonstrație a multiplelor sale calități care îi definesc farmecul artistic excepțional. Pe scara istoriei, ascensiunea de un secol a primei noastre scene muzicale de operă din România este una dintre marile victorii artistice naționale, justificând ideea conducerii Teatrului de a propune încă un spectacol festiv, în seria galelor actualei stagiuni. Așa cum spunea, în calitate de ctitor al istoriei artei noastre lirice, compozitorul, dirijorul și maestrul de canto George Stephănescu, inițiatorul primelor afirmări peste hotare ale vocilor românești: ”Opera Română va fi cea mai răsunătoare fanfară, care va vesti țărilor străine...bărbăția și gloria Soldatului Român”.

Grigore CONSTANTINESCU

Cântăreața de operă, vedeta premierei de balet

În sfârșit, am văzut la ONB gestul pe care îl așteptam cu încăpățânare de zeci de ani. Respectiv acela, în care artistul străin invitat – starul afișului -,să îngenuncheze în fața protagoniștilor autohtoni, mulțumindu-le. S-a întâmplat în ultimul minut al premierei din 15 decembrie, oferind astfel, probabil fără intenție, concluzia serii. Ce să zic? A fost un gest onest, curat, relevant, spontan?.....un gest care se cuvenea, poate mai mult ca oricând, acum, când paradoxal pentru acest gen de artă, interpretarea impecabilă a balerinilor s-a ridicat deasupra coregrafiei, care nu a mai ajuns la înălțimea lor. De fapt, tot spectacolul a fost oarecum marcat de un fel de ping pong: ba între bogat și sărac, ba între generos și meschin, ba între explicit și confuz, între colorat și tern, între expresiv și robotism, între tragic și comic, între interesant și plictisitor, un ping pong exprimat printr-un fel de dans – balet, care a oscilat și el între clasic și caracter (la dans mă refer), fie el flamenco sau folclor, nereușind o împletire, măcar ocazională, ceea ce a dat spectacolului o tentă de lejeritate, cu trimiteri spre genul estradal, atât de nefericit la modă acum. Premiera s-a compus din două foarte cunoscute lucrări ale lui Manuel de Falla: *Amorul vrăjitor* și *Tricornul*. Prima, o dramă cu pasiuni profunde, legende și ritualuri, o poveste ce s-a conceput confuz, atât de confuz încât bănuiesc că cine nu cunoștea subiectul nu a înțeles nimic. Nu că m-ar fi ajutat pe mine faptul că eu îl știam... Mi-a plăcut însă nespus noutatea regizorală din partitura Vrăjitoarei, respectiv încredințarea rolului ei unei cântărețe de operă și nu unei balerine, mutare ce a „salvat" lucrarea, conferindu-i astfel exact ceea ce pierduse pe parcurs, adică: exotismul, parfumul, pasiunea și nervul atât de artistic, emoțional și autentic prezentate de mezzosoprana Ramona Zaharia, cu interpretarea ei aparte, servită de o splendidă voce, dar și de sobrietatea clară a mișcărilor de brațe și mâini, de aroganța ținutei (în sensul pozitiv al cuvântului) și de jocul de scenă, așezând-o astfel distinct, în savoarea atmosferei spaniole.

Al doilea balet a fost *Tricornul*. O comedie ușoară, spumoasă, colorată, veselă și plină de haz. Cel puțin așa mi-o aminteam din frumoasele spectacole marca George Marcu, de cu ceva ani în urmă, de care s-au bucurat generații întregi de privitori. Noul Tricorn însă nu m-a veselit și nu m-a convins. Mi-a părut la fel de confuz ca *Amorul vrăjitor*, sărac ca limbaj, transparent ca decor, strălucind doar în nelipsitele-i poze cu iz

bulevardier dinspre final şi final. Păcat! Cu toate astea, pe parcursul dublei premiere am adunat o mulțime de cuvinte de laudă şi aprecieri pentru soliştii: Mihaela Soare, Vlad Toader, Cristina Dijmaru, Ovidiu Matei Iancu –partea I, pentru Andra Ionete, Bogdan Cănila, Sergiu Dan, Eliza Maxim,Valentin Stoica – partea a II a şi întreg corp ansamblu; pentru orchestra simfonică a ONB, care m-a emoționat de-a dreptul cu acuratețea melodică şi ritmică; pentru dirijorul Tulio Gagliardo Varas, care a stăpânit şi modelat ansamblul, servind corect şi elegant scena, fără a face rabat de la semnele din partitură pe care chiar le-a colorat frumos şi pentru light designer-ul Felipe Ramos, care a fascinat pur şi simplu prin poemele sale de culori.

Cât despre Carlos Vilan, regizorul şi coregraful premierei, pe care sincer l-am aşteptat cu reală speranță, întrucât mă cucerise cu ceva timp în urmă prin dansurile sale particularizate de accentul clasic pus pe dans spaniol şi invers, pot spune că acum m-a decepționat. S-a defavorizat singur, folosind în ambele lucrări un vocabular extrem de limitat, dacă ar fi să-l amintesc doar pe cel clasic compus din: piruete, manej, saute de basque, repetate obsesiv, ceea ce a dus firesc la un fel de plictis. Şi mi-a părut rău. Pentru că eu chiar cred ca el, balerinul e dăruit cu calități de excepție, doar că el coregraful-regizor, le poate fructifica doar în genul miniatural (piese de recital sau balete din opere) neavând anvergura necesară unui proiect mai vast. De aceea, cu atât mai mult apreciez sinceritatea gestului, teatral, explicit, dar de efect prin care a mulțumit colectivului ce i-a depășit așteptările.

Bref, seara premierelor din 15 decembrie a fost o experiență neobişnuiă, din care până la urmă toți au avut de caştigat: protagoniştii - însuşirea unui nou şi dificil stil de dans; coregraful – plăcerea de a lucra cu un colectiv profesionist, foarte receptiv la sugestiile sale; instituția s-a ales cu doua noi titluri în repertoriu, perdanții fiind doar din publicul avizat, obişnuit să admire şi să aplaude originalitatea şi expresivitatea unei interpretări şi a unei creații de valoare, indiferent de zona din care provin, clasic, modern sau contemporan.

Şi ca să închei în aceeaşi notă de confuzie ce a dominat spectacolul, mărturisesc că mie nu mi-a plăcut, dar m-a încântat teribil muzica, mezzosoprana, dirijorul, orchestra şi bineințeles balerinii solişti.

Doina MOGA

Cea de-a patra ediție a Galei Premiilor Operelor Naționale

Pentru prima oară, Gala Premiilor Operelor Naționale, eveniment de tradiție fondat de managerul Beatrice Rancea, a avut loc la Bucureşti, la mijloc de decembrie, după ediții anterioare ieşene. În 2016, când s-au răsplătit performanțele stagiunii 2015-16, au răspuns invitațiilor de participare Opera Națională Bucureşti, Opera Națională Română şi Opera Maghiară Cluj-Napoca, Teatrul Național de Operă şi Balet „Oleg Danovski" Constanța, Opera Națională Română Iaşi şi Teatrul Național de Operă şi Balet „Maria Bieşu" din Chişinău, care şi-au desemnat din timp propriile nominalizări pentru fiecare categorie de premii şi, respectiv, numele artiştilor ce au fost distinşi pentru întreaga activitate sau excelența în arta lirică.

Juriul care a evaluat nominalizările şi a stabilit câştigătorii în conformitate cu regulamentul competiției a fost alcătuit din: Horia Andreescu (prim-dirijor al Filarmonicii „George Enescu" Bucureşti, prof. univ. dr. la Universitatea Națională de Muzică Bucureşti), Anca Florea (muzicolog şi critic muzical, membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România), Luminița Arvunescu (muzicolog şi realizator de emisiuni muzicale la Radio România), Viorica Petrovici (scenograf, prof. univ. dr. la Universitatea Națională de Arte Bucureşti), Viviana Săndulescu (critic de balet, conf. univ. dr.) şi semnatarul acestor rânduri, critic muzical, membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România.

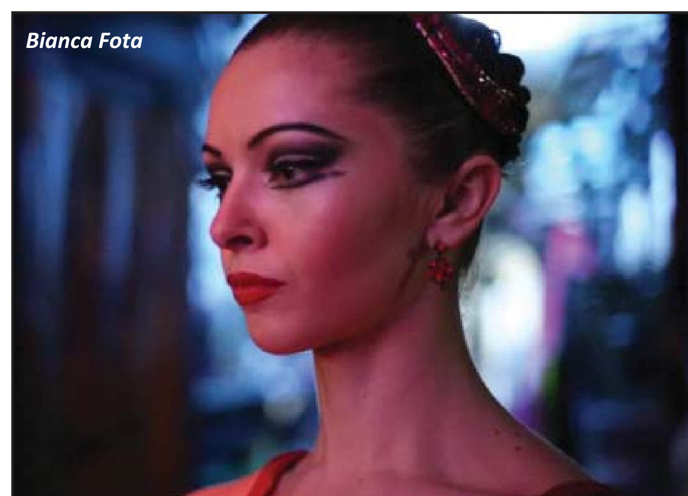
Laureații ediției 2016

S-au acordat 30 de premii dintre care 15 atribuite de juriu în competiția pe categorii artistice, şase „de Excelență", şase „pentru Întreaga activitate", două „Speciale" şi Marele Premiu al Galei. Iată-le:

Premiul pentru Cel mai bun spectacol pentru copii – „Prințul Árgélyus" de Péter Tóth în regia lui István Albu la Opera Maghiară Cluj-Napoca

Cel mai bun spectacol din creația românească – „Enesciana" la Teatrul Național de Operă şi Balet „Oleg Danovski" Constanța, regia şi coregrafia Horațiu Cherecheş

Cel mai bun solist de balet – Robert Enache, pentru interpretările din spectacolele „In the Middle, Somewhat Elevated" în coregrafia lui William Forsythe, „In the Night" în coregrafia lui Jerome Robbins şi „DSCH" în coregrafia lui Alexei Ratmansky, la Opera Națională Bucureşti

Bianca Fota

Cea mai bună solistă de balet – Bianca Fota, pentru interpretările din spectacolele „In the Middle, Somewhat Elevated" şi „DSCH", la Opera Națională Bucureşti

Cel mai bun coregraf - Horațiu Cherecheş, pentru coregrafia spectacolelor „Crăiasa Zăpezii" de Jean Sibelius şi Edvard Grieg şi „Enesciana", la Teatrul Național de Operă şi Balet „Oleg Danovski" Constanța

Cel mai bun spectacol de balet – „Crăiasa Zăpezii" la Teatrul Național de Operă şi Balet „Oleg Danovski" Constanța

Premiul pentru cel mai bun decor – Natalia Kornilova, pentru spectacolul „ Crăiasa Zăpezii" la Teatrul Național de Operă şi Balet „Oleg Danovski" Constanța

Premiul pentru cele mai bune costume – Adriana Urmuzescu, pentru spectacolele „Lacul lebedelor" de Ceaikovski şi „Don Quijote" de Minkus la Opera Națională Română Iaşi

Cel mai bun debut feminin - mezzosoprana Lucia Mihalache, pentru rolul Carmen la Teatrul Național de Operă şi Balet „Oleg Danovski" Constanța

Cel mai bun debut masculin - basul Horia Sandu, pentru rolul Rocco din „Fidelio" de Beethoven la Opera Națională Bucureşti

Cel mai bun solist liric – baritonul Florin Estefan, pentru rolul titular din „Evgheni Oneghin" de Ceaikovski la Opera Națională Română Cluj-Napoca

Cea mai bună solistă lirică – mezzosoprana Maria Jinga, pentru rolul Dorabella din „Così fan tutte" de Mozart la Opera Națională Bucureşti

Cel mai bun dirijor – József Horváth - Opera Națională Română Cluj-Napoca

Cel mai bun regizor – Karel Drgáč, pentru spectacolul „Carmen" de Bizet la Opera Națională Română Iași

Cel mai bun spectacol de operă - „Carmen" la Opera Națională Română Iași

Premii de excelență – soprana Eugenia Moldoveanu (oferit de Opera Națională București), **coregraful Vasile Solomon** (Opera Națională Română Cluj-Napoca), **soprana Brigitta Kele** (Opera Maghiară Cluj-Napoca), **maestrul de cor Adrian Stanache** (Teatrul Național de Operă și Balet „Oleg Danovski" Constanța), **soprana Ella Urmă** (Opera Națională Română Iași), **baritonul Valentin Dragoș** (Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu" Chișinău)

Premii pentru întreaga activitate – dirijorul și compozitorul Cornel Trăilescu, fost director general al Operei Naționale București, **baritonul Fülöp Martin** (Opera Națională Română Cluj-Napoca), **maestrul de cor Adrienne Laskay** (Opera Maghiară Cluj-Napoca), **pianista Silvia Țigmeanu** (Teatrul Național de Operă și Balet „Oleg Danovski" Constanța), **Camelia Șotrin Pascu** (Opera Națională Română Iași), **soprana Elena Gherman (**Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu" din Chișinău).

Premiul Special al Galei – maestrul de cor Stelian Olariu (Opera Națională București)

Premiul Special al Juriului pentru cea mai bună coregrafie-divertisment – Carlos Vilán - „Carmen" la Opera Națională Română Iași

Marele Premiu al Galei – soprana Nelly Miricioiu

Împreună cu Marele Premiu, soprana Nelly Miricioiu a primit și înaltul titlu de „Cetățean de Onoare al Municipiului Iași".

Tuturor premianților le-au fost decernate plachete nominale și tradiționalele trofee, asemănătoare cu celebrele statuete care se decernează la premiile Oscar, dar care păstrează personalitatea decorațiunilor originale ale Teatrului Național „Vasile Alecsandri" din Iași, sediul Operei ieșene, pentru care au fost desenate inițial.

Organizatorii galei au fost Opera Națională București și Primăria Municipiului București, co-organizator – Centrul de Creație, Artă și Tradiție al Municipiului București, regia a fost semnată de Beatrice Rancea, vestimentația de arh. Doina Levintza, decorul de arh. Octavian Neculai, iar prezentatori au fost Rodica Lazăr, actriță la Teatrul Bulandra și Marius Constantinescu, realizator TVR. Serata a fost transmisă în direct de TVR 1, TVR Internațional, Radio România Cultural, Radio România Muzical și pe www.operanb.ro.

Printre persoanele care au înmânat premiile s-au numărat oameni de artă și cultură, oficialități, reprezentanți ai Casei Regale a României. Câteva nume: ASR Principele Radu, Primarul General al Municipiului, Gabriela Firea, vicepremierul Vasile Dâncu, consilierul prezidențial Sergiu Nistor, ambasadorul Adrian Cioroianu, coregraful Renato Zanella, coordonatorul artistic al Baletului Operei Naționale București, regizorii Andrei Șerban și Petrică Ionescu, artiștii lirici Silvia Voinea și Florin Diaconescu, maeștrii de balet Ileana Iliescu, Ioan Tugearu și Pavel Rotaru, creatoarea Doina Levintza, Andrei Apreotesei, directorul Ateneului Tătărași din Iași, în numele primarului municipiului de pe malurile Bahluiului ș.a.

Alocuțiuni au rostit Beatrice Rancea, directorul general interimar al Operei bucureștene și Corina Șuteu, la acea vreme, ministru al Culturii.

Totul a fost conceput pentru ca Gala Premiilor Operelor Naționale să aibă imagine de eveniment, așa cum de fapt și este. S-a reușit în maximă măsură, dacă se face abstracție de micile sincope în anunțarea întârziată a numelor unor câștigători.

Partea artistică...

... a stat sub semnul prezenței a două mari vedete internaționale, soprana Nelly Miricioiu și tenorul Roberto Alagna. Celebrul Roberto Alagna a onorat pentru întâia oară gala și o scenă românească de operă. În interpretarea celor doi, parteneri de demult pe marile scene lirice ale lumii, publicul entuziasmat a putut asculta arii, canțonete, duete și... un colind tradițional românesc, dată fiind apropierea Sfintelor Sărbători ale Crăciunului.

Pentru Nelly Miricioiu, interpretarea marii arii cu recitativ și cabalettă „Col sorriso d'innocenza", aria Imogenei din finalul operei „Piratul" de Bellini, a reprezentat demonstrarea acumulărilor de-o viață pe tărâmul literaturii belcantiste, a științei de înfățișare expresivă a complexei dramaturgii.

Roberto Alagna a adus în fața publicului timbralitatea sa de luminozitate solară, impregnată acum cu fine nervuri metalice, cântul plin de căldură și avânt (aria „La mia letizia infondere" din „Lombarzii" de Verdi), pasiunea extremă (aria „E lucevan le stelle" din „Tosca" de Puccini), sinceritatea expresiei vizionare („Libertà", piesă compusă de fratele său, David Alagna, aranjament de Yvan Cassar), alături de expunerea plină de dăruire a spiritului său italian, prin canțoneta „Core 'ngrato" de Salvatore Cardillo.

Brindisi *cu Nelly Miricioiu și Roberto Alagna*

Alături de Nelly Miricioiu, Roberto Alagna a cântat „Brindisi" din „Traviata" verdiană și, împreună cu toții premianții vocaliști ai serii, cu Corul și Orchestra Operei Naționale București, colindul „O, ce veste minunată", în limba română, idiom pe care tenorul îl stăpânește meritoriu.

Pentru paginile vocale, bagheta a aparținut lui Marcello Mottadelli, corul a fost excelent pregătit de Stelian Olariu și Daniel Jinga, iar dacă sunetul alămurilor n-ar fi avut derapaje (canțoneta „Core 'ngrato"), prestația instrumentiștilor s-ar fi situat pe buna direcție afișată în ultima vreme.

Programul a mai cuprins secvențe de balet în coregrafia lui Carlos Vilán, „Dansul focului" din „Amorul vrăjitor" de Manuel de Falla (fragment din recenta premieră a Baletului Operei Naționale București, în interpretarea Mihaelei Soare și a lui Ovidiu Matei Iancu), precum și „Asturias" de Isaac Albéniz, cu solista Baletului Național al Spaniei, Esther Jurado, cunoscută și apreciată de publicul bucureștean de la Gala Extraordinară de Balet care a inaugurat stagiunea. La pupitru s-a aflat Tulio Gagliardo Varas.

Succesul a fost maxim, aplauzele au fost consistente pe toată durata galei, deși serata s-a prelungit până după miezul nopții.

Ca și în anii trecuți, la final, o ploaie de steluțe aurii a umplut sala. Gala 2016 s-a încheiat, iar la orizont, cu fast și onoruri, se așteaptă Ediția 2017 a Premiilor Operelor Naționale, ce îi va recompensa pe performerii stagiunii în curs de desfășurare.

Costin POPA

Elbi sau lupta pentru perfecțiune

La început de an, în Germania, la Hamburg, a fost inaugurată o nouă sală de concerte. Nu pentru că, precum în România, nu exista nicio sală modernă şi de dimensiuni compatibile cu evoluția vieții muzicală, ci pentru că... investiția în cultură este pentru germani o datorie de onoare.

Atât de importantă, încât guvernul federal a fost bombănit că în loc să direcționeze mai mulți bani pentru un nou aeroport berlinez, banii publici au fost dați pentru a ridica o soră pentru... nu sutele, ci miile de săli de concerte ale țării... Au fost proteste de stradă, certuri politice iar şantierul a fost închis la un moment dat, din cauza scandalului financiar izbucnit pe marginea majorării costurilor, motiv pentru municipalitate de a se război în instanță cu constructorii. Până la urmă, inaugurarea a întârziat 7 ani şi nota de plată a urcat de la 186 de milioane de euro la aproape 800 de milioane...

Dar Elbi, cum a fost botezat noul sediu al NDR, este o clădire unică. Un proiect arhitectural îndrăzneț şi futuristic, amplasat în mod spectaculos la capătul unei limbi de pământ înconjurată de apă, dominând de la mare înălțime peisajul.

Sala de concerte a fost aşezată deasupra unei vechi hale industriale de 8 etaje, servind în ultimii ani ca depozit. Peste pereții de cărămidă, ranforsați acum pentru a susține o clădire cu înălțime de 3 ori mai mare decât cea inițiatlă, se ridică, cu o altă formă, o structură din oțel şi sticlă, cu un acoperiş care imită valurile, şi cu o formă ascuțită ce o aseamănă cu o corabie care pluteşte pe Elba. Noile etaje sunt în număr de 18, găzduind sala de 2100 de locuri, săli de repetiții, săli de studiu, de înregistrări, cabine, birouri etc., plus o terasă şi o superbă piațetă interioară în aer liber. Există, cum era şi firesc, şi o sală studio, pentru concerte camerale, cu o atmosferă mai intimă şi spații pentru workshop-uri şi conferințe.

Sala de concerte este deci la înălțime. Nu doar prin faptul că se urcă cu liftul până la etajul la care se află intrarea, ci prin recordurile pe care le înregistrează acest proiect spectaculos. Au fost cârcotaşi care s-au referit în primul rând la recordul depăşirii bugetului. Clădirea este integrată într-o zonă de dezvoltare imobiliară evaluată la 12 miliarde de euro şi mai cuprinde un hotel şi un complex de apartamente de lux, al căror preț poate urca până la 10 milioane de euro, potrivit presei americane.

Toate aceste învolburări ale apelor au fost date uitării după concertul din 11 ianuarie, care a dezvăluit una dintre cele mai frumoase săli în stil modern ale lumii, o sală în care niciun fotoliu nu se află la o distanță mai mare de 30 de metri de scenă, podiumul fiind înconjurat de public din toate părțile, într-o formulă cu rânduri etajate şi cu sectoare delimitate. Se poate intra cu un bilet de 15 Euro, dar locurile cele mai scumpe ajung la aproape 200 de Euro.

Este o sală potrivită atât pentru concerte simfonice cât şi pentru reuniuni camerale, pentru recitaluri sau pentru concerte corale, nelipsind orga, cu 2 console, 4 manuale plus pedalier, 69 de timbruri şi un număr de 5000 de tuburi (de la cele miniaturale de 5 mm până la cele cu înălțimea de 10 metri).

Acustica a fost atent calculată, inclusiv prin probe realizate pe machete construite la scară, care reproduceau fiecare detaliu, chiar şi mini-omuleți aşezați pe scaune... De calitatea propagării şi receptării sunetului a răspuns faimosul expert acustician japonez Yasuhisa Toyota, cel care a realizat, printre multe alte proiecte de top mondial, Suntory Hall din Tokyo şi Disney Hall din Los Angeles.

NDR Elbphilharmonie Orchestra a onorat deschiderea cu un program atent conceput, care a pus în evidență sonorități instrumentale individuale, voci soliste, corul şi orchestra, finalizat cu ce altceva decât cu Oda bucuriei, star fiind basul Bryn Terfel.

A dirijat Thomas Hengelbrock, maestru german în vârstă de 58 de ani, din 2011 dirijorul principal al orchestrei, cu pregătire de violonist, muzicolog şi dirijor.

Ne putem mândri şi cu contribuția românească la succesul concertului inaugurat şi desigur la următoarele, deoarece la primul pupitru se află de mulți ani compatriotul nostru Paul Florin, concert-maestru al filarmonicii hamburgheze. El a concertat recent la Bucureşti, din postura de concert-maestru al Filarmonicii bucureştene şi de solist al *Concertului pentru vioară şi orchestră* de Radu Paladi.

A fost prezent şi contratenorul Philip Jaroussky, cu un superb moment de musică renascentistă. Muzica romantică a fost reprezentată de Preludiul la *Parsifal*. Altminteri repertoriul concertului inaugural a fost dominat de muzica nouă, de secol XX şi chiar XXI, semnată de Britten, Messiaen, Duttileux, B. A. Zimmermann şi Rolf Liebermann, compozitorul devenit celebru în mass media ca intendant al Operei din Hamburg, pe vremea când acolo a fost invitat David Ohanesian. Conform practicii marilor instituții de concerte şi spectacole, şi Filarmonica din Hamburg a comandat o lucrare special pentru inaugurare, compozitorul ales fiind binecunoscutul Wolfgang Rihm, care a semnat piesa Reminiszenz, programată inițial în interpretarea fabulosului Jonas Kaufmann, înlocuit din motive medicale de tânărul star în devenire Pawol Breslik.

În afara concertului de gală, la care a asistat şi cancelarul Merkel şi mulți invitați de seamă, în ianuarie au mai fost programate concerte ale Chicago Symphony (dirijor Riccardo Muti), recitaluri ale unor faimoşi instrumentişti şi două concerte rock. De altfel, Hamburgul, cel mai mare port şi al doilea oraş ca mărime al Germaniei, este cunoscut pentru diversitatea vieții muzicale, în afara concertelor Filarmonicii, la mare căutare fiind compania de balet condusă de John Neumeyer, Opera, dar şi cealaltă orchestră simfonică a oraşului, Filarmonica, al cărei director muzical este Kent Nagano, şi care va avea şi ea acces la noua sală de concerte. Dar şi spectacolele tip musical sunt în Hamburg la ele acasă, oraşul fiind o gazdă de notorietatea Broadway-ului new-yorkez sau West End-ului londonez pentru acest tip de producții, foarte căutate de public.

Între timp, s-a anunțat oficial că Festivalul ”Enescu” din 2017 va găzdui marile orchestre ale lumii tot la Sala Palatului, promisiunile lui Vlad Alexandrescu având aceeaşi valoare zero cu cele ale lui Sorin Oprescu şi a altor responsabili care se jurau la preluarea mandatului că vor construi la Bucureşti o super-sală de concerte...

C. MIHAI

Recital Cristian Sandrin

Câțiva tineri pianiști români talentați care își completează studiile în străinătate participă la viața muzicală bucureșteană în ultimii ani, aducând un plus de prospețime și diversitate. M-am bucurat să-l ascult pe Cristian Sandrin la Sala mică a Ateneului Roman, într-un recital cu program de rafinament și forță. Absolvent al Royal Academy of Music din Londra, Cristian Sandrin își continuă studiile de masterat cu pianista Diana Ketler, concentrându-se și asupra dirijatului. Activ ca solist, Cristian Sandrin cântă și în diverse ansambluri camerale și a dirijat recent de la pian propria transcripție a Concertului nr. 23 în la major de Mozart pentru pian și cvintet de coarde. Tipul de muzician complet, instrumentistul versatil care face muzică în forme multuple se impune din ce în ce mai mult în ultimul timp. Spre deosebire de artistul-atlet, preocupat exclusiv de dezvoltarea mijloacelor sale tehnice și de un repertoriu "glorios", muzicianul complet investighează zone de activitate adiacente: acompaniază, citește partituri de

Cristian Sandrin

orchestră și cărți care depășesc problematica imediată a instrumentului său, ascultă muzici diverse, merge la spectacole de operă și teatru, își lărgește permanent aria preocupărilor artistice. Cristian Sandrin îmi pare a fi acest tip de muzician. In ***Sonata în fa major*** K533/494 de Mozart, o sonată atipică, în care compozitorul e mult mai preocupat de polifonie decât în alte lucrări pentru pian și în care abundă ideile și inovațiile, Cristian Sandrin a dovedit de la început o bună stăpânire a planurilor sonore, gândire organizată care lasă loc și spontaneității, bun gust și cultură. Allegro-ul părții întâi a fost bine construit și a transmis o impresie de precizie dar și nonșalanță. Tonul intim al părții a doua, cu disonanțele ei ciudate a fost pe deplin convingător, iar dacă i se poate cere ceva în plus Rondo-ului final, ar fi o mai mare libertate agogică, o infimă prelungire a cezurilor, pentru ca muzica să poată respira mai liber.

Caietul II din ciclul ***Images*** de Debussy putea și el să se bucure de mai multe libertăți agogice, în special în *Poissons d'or*, unde nu au fost asumate riscuri prea mari, voluptăți sonore sau "schimbări de macaz" bruște. Interpretarea a părut mai degrabă cuminte față de mijloacele pianistice disponibile. In schimb *Et la lune descend sur le temple qui fut* a creat impresia unui colorit rece și straniu, cu subtilități de tușeu și cu unele timbrări inedite în contextul armonic.

Sonata a cincea de Skriabin op. 53, o adevărată provocare pentru orice pianist, a revelat alte calități ale pianisticii lui Cristian Sandrin: o deplină stăpânire a tehnicii de acorduri, tema I într-un tempo de anvergură sugerând într-adevăr zborul; salturile au fost rezolvate cu ușurință iar planurile sonore s-au auzit diferențiat. Anumite momente mai pot câștiga în retorică și forță: tema tranziției, de pildă, sau marea culminație dinaintea codei, unde strălucirea trebuie să fie orbitoare. ***Studiul transcendental nr.12*** de Liszt, *Chasse – neige*, cântat în bis a confirmat capacitățile de colorist și mijloacele pianistice solide ale lui Cristian Sandrin. Am ascultat un concert de calitate al unui tânăr talentat, a cărui evoluție merită urmărită cu atenție.

Lena VIERU CONTA

După Banchet

Vineri 4 noiembrie 2016 Orchestra Națională Radio dirijată de Gabriel Bebeșelea a prezentat publicului un program foarte atrăgător, în care nucleul – *Serenada pentru vioară, orchestră de coarde, harpă și percuție* de Leonard Bernstein – a fost înrămat de capodopere impresioniste*: Prélude à l'après-midi d'un faune* al lui Debussy la început și *Alborada del gracioso* și *Rapsodia spaniolă* de Ravel în partea a doua a concertului.

Momentul culminant al serii a fost *Serenada* lui Bernstein, cântată strălucit de Liviu Prunariu și acompaniată cu mare dibăcie de Gabriel Bebeșelea. Inspirată de *Banchetul* lui Platon, *Serenada*, scrisă în 1954 este un concert pentru vioară și orchestră în cinci părți, în care cronologia discursurilor despre dragoste din celebrul dialog este ușor schimbată, Bernstein inversând ordinea discursurilor lui Eryximachus și Aristofan. Un solo meditativ al viorii deschide prima parte, *Phaedrus-Pausanias* (Lento-Allegro), urmat de un fugato al coardelor. Introducerea – discursul lui Phaedrus, care afirmă de la bun început natura divină a dragostei, stabilind relația dintre Eros, frumos și bine și proclamând superioritatea celui care iubește față de cel iubit – culminează cu un mare accelerando spre un allegro în formă de sonată. Acesta corespunde cu discursul lui Pausanias, care îl combate pe Phaedrus și dezbate asupra naturii duale a dragostei, celestă și terestră. Câteva accente mahleriene se pot desluși în această muzică predominant neoclasică, în care influența lui

Liviu Prunariu
Foto: Constantin Barbu

Stravinsky e puternică. Partea a doua, *Aristophanes* (Allegretto) evocă celebrul discurs despre căutarea de către oameni a *jumătăților complementare* în mitul lui Aristofan. Ea începe cu tema primei piese din *Five Anniversaries* (1949-1951), *For Elizabeth Rudolf*. Muzica este plină de nostalgie; sentimentul năzuinței în veșnică suspensie este tradus *au deuxième degré* - intelectul strălucitor al lui Bernstein pare să controleze permanent excesul efuziv, în asentiment cu atitudinea ironică a lui Socrate. Tema în sexte «suspine» este și ea un citat din *Five Anniversaries – Nr.2, For Lukas Foss*. Partea a treia a *Serenadei*, scherzo-fugato cu indicația *presto* – discursul lui Eryximachus, medicul care inițiază elogiile lui Eros la banchet, conchizând că «muzica este știința dragostei în faptele ritmului și armoniei» – a fost interpretată cu mare strălucire de solist și orchestră. Partea a patra, în formă de lied tripartit se referă la discursul lui Agathon, gazda banchetului: muzică lentă,

elevată. Aidoma lui Agathon, care reia ideea că dragostea – Eros – presupune frumosul şi binele, Bernstein readuce la orchestră tema de la începutul *Serenadei*, peste care monodia viorii pluteşte, evocând-o pe Ate, zeiţa *rătăcirii* din *Odiseea*, din care citează Agathon: «ea nu calcă jos pe pământ…. ci pe capetele bărbaţilor (….)». În notele sale despre *Serenadă* Bernstein însuşi califică discursul lui Agathon drept cea mai frumoasă şi completă parte a elogiilor din dialogul lui Platon. Partea finală începe cu o introducere gravă – discursul lui Socrate, care pune sub semnul întrebării elogiile retorice precedente, propunând în schimb elogiul «de esenţă», bazat pe adevăr; această parte se află la secţiunea de aur a întregii *Serenade*. Ea este totodată o repriză dinamizată a B-ului din *Agathon*, indicând astfel o formă de sonată camuflată, după cum scrie însuşi Bernstein în notele sale.

Apariţia intempestivă a lui Alcibiade şi discursul său sunt evocate în rondo-ul final, unde se recunoaşte materialul tematic din a treia din cele *Cinci aniversări, For Elizabeth B. Ehrman*. Caracterul pe alocuri *jazzy* al muzicii se potriveşte cu aspectele teatrale ale acestei părţi a *Banchetului*. Inventivitatea, economia şi versatilitatea mijloacelor, înlănţuirea, preluarea temelor (metodă folosită şi de Platon) fac din piesa lui Bernstein o capodoperă. Este uimitoare şi eleganţa nonşalantă cu care Bernstein preia forma naraţiunii stratificate, «telescopice» a lui Platon. Apolodor îi povesteşte lui Glaucon relatarea lui Aristodem despre fapte petrecute cu ani în urmă, iar Socrate o citează pe Diotima, creând astfel un sistem sofisticat de transmitere a informaţiei; fiecare narator preia relatarea altuia. Autoreferinţa la Bernstein are un rol similar, de adăugare a straturilor temporale, dar nu subiectul-autor este multiplicat, ci obiectul este tratat recursiv. In estetica *Serenadei*, autocitatele nu apar câtuşi de puţin ca un artificiu manierist, ci se integrează perfect în amestecul de luciditate, vigoare şi prospeţime caracteristice artei americane a secolului XX. Liviu Prunariu a cântat cu o mare virtuozitate şi farmec *Serenada;* orchestra a sunat excepţional, Gabriel Bebeşelea stăpânind o partitură dificilă, în care măsurile alternative cu timpi diferiţi sunt doar una din multiplele provocări tehnice. Succesul s-a datorat în primul rând calităţii interpretării dar şi caracterului direct al muzicii. Publicul a fost plăcut surprins când Liviu Prunariu a adus-o pe scenă pentru bis pe soţia sa, violonista Valentina Svyatlovskaya, cu care a cântat *Navarra* de Sarasate, într-un ansamblu spectaculos. Orchestra i-a acompaniat cu discreţie şi precizie.

Gabriel Bebeşelea

Precizia a caracterizat şi interpretarea *Preludiului la după amiaza unui faun* de Debussy, la începutul concertului. Totul a fost clar în gândire şi în realizarea sonoră, dar exactitatea a învins inefabilul. Cu toate că primul acord al lemnelor dupa solo-ul flautului s-a auzit un pic tare faţă de flaut, iar flauţii - dublaţi de oboi în motivul în terţe descendente, *toujours en animant* din secţiunea mediană au sunat prea prezent, merită adus un omagiu suflătorilor din orchestra Radio pentru calitatea interpretării unei partituri atât de dificile. Solo-ul concertmaistrului Bogdan Zvorişteanu a adus o culoare nouă, frumoasă, iar sunetul şi sincronizarea cornilor în surdină în repriză au fost splendide. Sfârşitul a survenit poate prea brusc, precedat de un diminuendo insuficient pregătit.

Într-o ipostază ideală, *Alborada del gracioso* de Ravel din partea a doua a concertului ar fi putut să se bucure de mai multă precizie, pregnanţă şi contraste, deşi sonoritatea generală a fost plăcută. Începutul *Rapsodiei spaniole* ar fi putut suna şi el mai piano şi mai misterios; în general sonorităţile din *Prélude à la nuit* mi-au părut pe alocuri prea palpabile şi tonul general poate prea "la obiect"; contrastele nu au prisosit în *Malaguena* si *Habanera;* în schimb, *Feria* a readus tensiune şi nerv. În general, din amalgamul ravelian de intelect, rafinament, candoare şi senzualitate, cea din urmă a fost eclipsată de primele trei.

În acest concert de ţinută remarcabilă, subtilitatea, bunul gust şi eficienţa lui Gabriel Bebeşelea şi-au găsit terenul cel mai propice de manifestare.

Lena VIERU CONTA

Muzică italiană la Ateneu

În 10 şi 11 noiembrie 2016, Filarmonica bucureşteană a programat două concerte cu lucrări de Rossini şi Paganini. Numele interpreţilor de pe afiş, ca şi repertoriul ales, au atras un public numeros care a umplut până la refuz sala Ateneului. La pupitrul Filarmonicii s-a aflat dirijorul italian David Crescenzi, cunoscut publicului internaţional şi românesc pentru performanţele sale de excepţie, în calitate de şef de orchestră şi de cor, dar şi de pianist. Concertele s-au desfăşurat sub semnul excelenţei, al entuziasmului şi bucuriei de a dărui publicului momente memorabile.

În debutul programului s-a aflat ***Uvertura operei „Cenuşăreasa"*** de Gioacchino Rossini (1817), lucrare ce sintetizează principalele trăsături stilistice ale muzicii compozitorului italian. Nivelul înalt al interpretării şi impactul muzicii asupra spectatorilor ne-a amintit de prezentarea uverturii la Teatrul *Grande* din Brescia, când publicul a cerut cu insistenţă repetarea ei. Pe scena Ateneului, sub conducerea lui David Crescenzi, *Cenuşăreasa* a fost cântată cu bun gust, cu elan, cu spirit şi fantezie, entuziasmând atât artiştii de pe scenă cât şi publicul din sală. De la introducerea majestuoasă şi până la *Allegro vivace*, muzicienii au creat un evantai cuceritor de imagini sonore, fremătând de vitalitate şi de tinereţe, au omagiat iubirea şi binele care învinge întotdeauna răul. Am admirat eleganţa, precizia şi firescul cu care dirijorul a condus orchestra, având ca rezultat o versiune antrenantă, plină de farmec şi culoare.

David Crescenzi

Programul a continuat cu ***Concertul nr. 1 în re major, opus 6*** de Niccolò Paganini (1811), în care orchestra Filarmonicii l-a avut ca solist pe violonistul Gabriel Croitoru, un artist matur, care dăruieşte de fiecare dată publicului momente de înaltă valoare estetică şi de încântare. În concertul de Paganini, solistul a etalat excelentele sale abilităţi instrumentale, dar şi temperamentul său viguros, plin de elan, de sensibilitate şi nobleţe. În prima mişcare, *Allegro maestoso*, violonistul a utilizat un evantai bogat de procedee tehnice şi a evocat stări sufleteşti contrastante. Publicul a admirat virtuozitatea şi arta sa instrumentală inegalabilă, precum şi măiestria cu care a redat cantabilitatea generoasă a momentelor lirice. Am remarcat de asemenea calitatea

prestației orchestrale care nu doar acompaniază, ci dialoghează original cu solistul şi susține secțiuni proprii. Împreună cu dirijorul şi orchestra, Gabriel Croitoru a realizat cu dezinvoltură şi spontaneitate pasajele de bravură, a reliefat cu noblețe lirismul şi forța expresivă a muzicii. În mişcarea a doua, *Adagio espressivo*, ce cuprinde teme lirice asemănătoare ariilor de operă, solistul a evocat cu pasiune şi dăruire o varietate de stări sufleteşti. Discursul muzical ce îmbină gravitatea şi contemplarea, a fost realizat cu multă subtilitate şi fantezie de artiştii de pe scenă; ei au evocat un caleidoscop de imagini muzicale diverse, situat între poezie, lirism ardent şi tensiune (ce a atins în anumite momente accente dramatice). Finalul, *Allegro spirituoso*, elaborat în formă de rondo a readus atmosfera optimistă, plină de vervă, exuberanță şi elan sentimental. Compozitorul a imaginat o feerie în care personajele şi întâmplările cunosc metamorfoze spectaculoase. Calitatea prestației violonistice s-a făcut simțită în momentele de strălucire şi de impetuozitate, dar şi în temele senine de serenadă, redate cu sinceritate cuceritoare. Versiunea interpretativă plină ce farmec şi prospețime a fascinat publicul care i-a aplaudat cu entuziasm pe protagonişti. La bis, violonistul a interpretat ***Sarabanda*** din *Partita I în si minor* de Bach, lucrare ce i-a prilejuit ocazia de a etala maturitatea şi profunzimea gândirii sale muzicale.

În partea a doua a concertului a fost prezentată ***Stabat Mater*** de Rossini (1841), lucrare de ample dimensiuni, în care alături de orchestră s-au aflat corul Filarmonicii bucureştene (pregătit de Iosif Ion Prunner) şi un cvartet vocal alcătuit din: soprana Lavinia Mamot, mezzosoprana Antonela Bârnat, tenorul Cristian Bălăşescu şi basul Iustinian Zetea. Spectatorii au avut privilegiul de a asculta lucrarea integral, într-o versiune marcată de profesionalism şi dăruire. Construcția lucrării ce cuprinde 10 mişcări, se sprijină pe alternanța dintre momentele orchestrale, corale şi a celor destinate vocilor (care evoluează separat sau împreună). O impresionantă gândire muzicală domină originala creație, nu numai pe plan emoțional, dar şi în ce priveşte concepția arhitecturală remarcabilă prin melodicitatea generoasă, prin originalitatea armonică şi complexitatea discursului muzical. Elaborată pe texte în limba latină, lucrarea este reprezentativă pentru stilul vocal-simfonic rossinian, pentru inspirația învăluită de lirism şi de optimism a spiritualității italiene. David Crescenzi a demonstrat că este un adevărat maestru în cunoaşterea în profunzime a partiturii (şi a stilului de interpretare rossinian), dar şi în stăpânirea mijloacelor specifice ale artei dirijorale. El a ştiut să polarizeze atenția muzicienilor, să-i entuziasmeze, să-i determine să-şi valorifice plenar calitățile individuale şi de grup, să dăruiască momente de înălțare sufletească. Valoarea lucrării este garantată de tematica bine înscrisă în acțiune, de construcția ce evidențiază bogăția conținutului, de creşterea intensității dramatice, de ingeniozitatea procedeelor componistice. Îndrăgostit parcă de corola de minuni a lumii, David Crescenzi a reuşit să evoce cu rafinament expresia lirică a muzicii, a creat acea frescă teatrală şi muzicală specifică muzicii lui Rossini, în care evoluează firesc personajele şi conflictele lor. Concertele de la Ateneu vor rămâne în memoria afectivă a spectatorilor ca modele de profesionalism şi de noblețe sufletească.

Carmen MANEA

Recital Plamena Mangova

Pe 20 noiembrie 2016 am ascultat la Ateneu, în cadrul secțiunii internaționale a Serilor Lipatti 2015-2016, un recital demn de vremurile când se puteau vedea pe scenele noastre şi în afara Festivalului Enescu mari pianişti ai lumii. Cum nu o mai auzisem pe Plamena Mangova, venisem cu un grad moderat de curiozitate care, de la primele măsuri ale *Sonatei nr.3 op.5 în fa minor* de Brahms, a început să crească. Se pare că şi publicul, numeros şi destul de pestriț (chiar şi vreo doi tineri cu şepci sau pălării pe cap), a fost supus unei experiențe mai speciale: în partea a doua au încetat aplauzele neavenite dintre părțile de sonată sau suită şi atenția, chiar fascinația față de ce se petrecea pe scenă au înlocuit reacțiile spontane la sfârşiturile în nuanțe de forte. Fenomenele naturii sunt în general fascinante; în cazul de față, acesta era însoțit şi de o aleasă cultură muzicală, de o perfectă stăpânire a mijloacelor pianistice şi de acea rară stare de grație în care toate resursele sunt concentrate într-o trăire la cote maxime a momentelor de risc, dăruire şi bucurie deplină pe care scena le oferă celor care fac din această meserie un mod de viață.

Intr-adevăr, nimic nu pare să-i lipsească Plamenei Mangova; mijloacele sale pianistice superbe sunt nu doar native, ci şi dobândite şi menținute printr-o investiție de mare calitate. Nicio mişcare inutilă, nicio intenție ratată sau în răspăr cu ce se aude, nicio etalare ostentativă de virtuozitate nu tulbură un discurs în care logica, imaginația, cultura îşi găsesc forma optimă de manifestare. Maleabilitatea, adaptarea la stilul fiecărui compozitor, viziunea asupra fiecărei piese, identificarea cu problematica acestora creează o retorică mereu surprinzătoare, proaspătă, cuceritoare.

Plamena Mangova

Dincolo de intensitatea fiecărui moment în sine, sonata de Brahms a avut şi o construcție perfectă. Temperamentului leonin al pianistei nu îi este străin tonul intim – bunăoară, în partea a doua a sonatei sau în *Intermezzo* - partea a patra - sunetul a căpătat alte culori.

Dacă un profesionist excesiv de critic ar vrea cu tot dinadinsul să cârcotească, ar putea găsi, poate, că anumite apogiaturi şi arpegiato-uri au sunat puțin prea răspicat, prea retoric, cu nota finală aproape imperceptibil întârziată – o atitudine muzicală de bun simț tinzând astfel spre pedanterie, dar oare nu devenim pedanți semnalând asemenea mărunțişuri?

In partea a doua a recitalului, Mangova a cântat din ce în ce mai spectaculos. Sunetul la Chopin s-a schimbat, a devenit mai nuanțat şi mai cald, semănând cu vocea umană; în *Studiul nr. 7 op.25 în do diez* minor s-a dovedit încă o dată cât de expresivă este mâna sa stangă (în Brahms mi păruse adesea că mâna stangă a pianistei este aproape mai dibace ca dreapta - ponderea sonoră fusese de câteva ori înclinată în mod neaşteptat spre registrul grav), iar *Balada nr. 1 în sol minor* a vădit o dramaturgie impecabilă şi un ton narativ de înaltă clasă.

Sonetul 104 al lui Petrarca a transmis personalitatea grandioasă a lui Liszt cu aceeaşi pregnanță şi claritate cu care fuseseră redate tragismul şi fragilitatea lui Chopin, trecerea de la un climat psihologic la altul petrecându-se cu naturalețe, cu o rapiditate a adaptării la "rol" comparabilă cu agilitatea

pianistei. S-a putut constata în acest repertoriu romantic şi un simț desăvârşit al timpului muzical, o dozare ideală a pauzelor, a acumulărilor şi rarefierilor evenimentelor sonore.

In *Mephisto-Valse nr.1* s-a confirmat abilitatea excepțională a pianistei de "a frâna brusc"; contrastul dintre energia contagioasă din *allegro vivace-(quasi presto)* şi langoarea temei seducției din *espressivo amoroso* a fost realizat cu măiestria unui mare actor ghidat de un regizor pe măsură. Intr-adevăr, personalitatea Plamenei Mangova pare să îmbine cât se poate de armonios aceste "sub-euri" necesare atât artistului cât şi omului: sub-eul actor care se exprimă, sub-eul regizor care disciplinează actorul şi sub-eul autor care imaginează şi, împreună cu regizorul, încheagă viziunea scenică.

Vitalitatea sa este în echilibru cu sensibilitatea şi cu o gândire extrem de clară; momentele paroxistice nu sunt niciodată isterice. Desigur, o foarte bună şcoală îşi spune şi ea cuvântul: Mangova s-a format la clasa lui Dmitri Başkirov. (Am asistat recent la o discuție în mediul academic despre "şcoli pianistice"; afirmația că nu există şcoli ci doar personalități m-a pus pe gânduri. Nu pot tăgădui că personalitatea profesorului şi compatibilitatea discipolului cu mentorul său sunt decisive dar în acelaşi timp cred că "şcoala" implică emulație şi nu e de neglijat nici acest aspect).

In cele trei *Dansuri argentiniene* ale lui Ginastera, tempoul amețitor al numerelor 1 şi 3 a fost nu doar o etalare a virtuozității şi energiei, ci a avut misterul şi stranietatea pe care atâți interpreți binecunoscuți le ratează dintr-o preocupare motorică excesivă, iar *Danza de la moza donosa* a sunat ca un monolog nostalgic de o concentrare hipnotică.

In bis Mangova a cântat, cu aceeaşi plăcere contagioasă, cele *6 dansuri romaneşti* de Bela Bartok; s-au auzit în ele timbrele cele mai felurite ale instrumentelor populare pe care Bartok însuşi le auzise culegând folclor.

Un asemenea recital are un efect catarctic imediat: după "standing ovation" în final, publicul, oamenii surâdeau la garderobă, fețele erau relaxate şi radioase şi în holul Ateneul plutea un aer de elevație. Intr-o lume în care se vorbeşte despre inflația de pianişti-virtuozi, într-o epocă în care mulți se întreabă "la ce bun să-mi mai fac meseria? sunt mii de pianişti foarte buni pe lume!", recitalul Plamenei Mangova, în mod paradoxal, transmitea mesajul "merită!" Merită să faci muzică, merită făcute sacrificii (cunoaştem cu toții clişeul "instrumentiştii n-au copilărie"…). Satisfacțiile sunt pe măsură.

Lena VIERU CONTA

În galop cu Ceaikovski

Mai deunăzi, trecând prin fața Ateneului, am citit pe afiş că acolo, în seara respectivă (17 nov), Filarmonica George Enescu oferă publicului său fidel şi nu numai, un concert de excepție. M-a tentat, am intrat, am ascultat, mi-a plăcut, m-a emoționat, şi chiar dacă pe alocuri m-a intrigat, n-am regretat decizia de moment.

Minunat program: trei mari însingurați, ce s-au mărturisit doar prin muzică, doi invitați - noi cunoştințe - şi evident, gazda. S-a cântat: *Uvertura Coriolan* de Beethoven, *Concertul nr.1 pentru pian şI orchestră op.23* de Ceaikovski şi *Simfonia nr.3 în Fa major* de Brahms. Orchestra, într-o formă bună: omogenă,cu sunet clar, amplu, pastelat, expresivă şi cu izbutite treceri printre nuanțe extreme, a fost modelată cu stăpânire şi talent de dirijorul Boian Videnoff, care cu o înțelegere aparte,aş zice preferențială pentru compozitorii amintiți, a reuşit să evidențieze, din ambele lucrări simfonice, nu numai particularitățile tehnice cat şi paleta răscolitoare, atât de romantic diferită a fiecăreia dintre ele. Am admirat, în mod deosebit, concizia uverturii, cu neostentative sublinieri ale laturii sale programatice, ca şi povestirea şlagărului brahmsian, intermezzo-(partea III-a) în care a condus cu eleganță, strălucirea luminii duioase, spre misterul întrebărilor fără răspuns suspendate într-un „pianissimo de adio" (cum frumos spune Mihai Cojocaru), din ultima parte.

In ceea ce o priveşte pe pianista Plamena Mangova, pot spune că m-a surprins şi intrigat deopotrivă, cu abordarea sa atât de originală, în care s-a axat mai mult pe performanță, etalând astfel, calitatea ei incontestabilă: de tehnica excepțională, cu o digitație impecabilă şI respectarea cu sfințenie a fiecărei note din partitură, mai puțin a semnelor de punctuație, de mişcare si de nuanțe. A cântat atât de revoluționar, atât de în forță şi de atât de în viteza, încât a pierdut, în graba sa, bucăți de suflet, bucăți de sentimente, bucăţI de trăiri, de emoție, de melancolie,de tristețe, de plânsete, de renunțări, de iubire, de strălucire, de romantism... Ori Ceaikovski înseamnă toate astea la un loc. Cele câteva opriri de efect, pe cate-o notă (transformând-o în întreagă, cu coroana) şi scurtele efuziuni sentimentale pe cate o frază muzicală minimalizată prin repezire, n-au putut sublinia frumusețea aproape dureroasă a acestui Concert. Totuşi, chiar dacă interpretarea ei a fost în defavoarea trăirilor mărturisite in partitură, protagonista are meritul de a fi câştigat cursa, fără efort. Orchestra şi dirijorul rămânând în urmă.

Aşa am simțit acest concert. Ca o cursă de cai, unde viteza şI acuratețea sunt tot ceea ce contează.

E un punct de vedere!

Doina MOGA

Concert de excepție

Georgii Moroz, Olga Korinets

La 22 noiembrie 2016, în cadrul ciclului "Concertele de marți seara" organizat de Filarmonica "G. Enescu" la Ateneul Român – sala mică, am avut bucuria reascultării foarte tânărului violonist (15 ani) din Kiev, Georgii Moroz, deja laureat cu Premiul 1 la diferite concursuri internaționale din Europa, între care şi "Câmpina 2014": Este elevul distinsei profesoare Olga Korinets şi desfăşoară deja o bogată activitate concertistică.

Programul, foarte cuprinzător şi divers, a fost susținut împreună cu pianista Lyudmyla Osadcha, mama şi partenera sa de concursuri şi concerte.

În deschiderea programului cei doi interpreți au cântat o variantă foarte vie muzical şi instrumental a *Sonatei în fa minor "Le Tombeau"* de Pietro Locatelli, în ediția şi cu cadența violonistului şi compozitorului Eugène Ysaÿe, lucrare din barocul italian, aflată mai rar în repertoriul violoniştilor.

Interpretarea, într-o rigoare stilistică foarte expresivă, a fost concepută cu imaginație pentru varianta cu cadență solistică a compozitorului belgian.

Sonata a 2-a în La major de Johannes Brahms a avut în persoana celor doi interpreți un mesager ideal al romantismului în tipare clasice, propriu marelui compozitor german.

Dialogul pian-vioară s-a desfăşurat firesc, în nuanțele şi culorile timbrale pe care imaginația interpreților a diversificat-o cu foarte mult talent.

Au urmat, în program, două piese mai libere stilistic, scrise pentru ambele instrumente ca parteneri egali (nu vioară cu acompaniament), prima scrisă de compozitorul ucrainian V. Kosenko - "*Visări*" şi a doua, a compozitorului ceh Josef Suk – cu titlul "*Cântec de dragoste*".

Ambele piese, cu o pronunțată tentă romantică (chiar dacă sunt scrise în secolul 20), aduc interpreților şi publicului bucuria unei melodicități directe, dar şi a unor armonii, modulații, ritmuri cu schimbări neaşteptate, care trezesc interesul imediat şi admirația pentru o interpretare foarte diversă, colorată, atractivă şi interesantă în cele mai mici amănunte ale partiturii şi imaginației interpretative.

Cele două piese au pregătit, prin complexitate interpretativă, următorul număr din program – *Sonata în la minor*, denumită "*Torso*" – într-o singură mişcare –, de G. Enescu. Cred că G. Moroz şi L. Osadcha au ales cu mare iubire această capodoperă a lui Enescu şi au interpretat-o magistral cu pasiune, talent, respectarea tuturor amănuntelor de nuanțe, frazare, accentuare, paletă coloristică a ambelor instrumente şi timpul muzical optim al rubatourilor scrise în partitură, sau imaginate de cei doi interpreți. A fost o interpretare de referință!

Pentru a-l omagia pe G. Enescu, G. Moroz a ales din cele *6 Sonate pentru vioară solo* de E. Ysaÿe (fiecare dedicată câte unui mare violonist al secolului 20), *Sonata nr. 3, în re minor*, dedicată lui G. Enescu, pe care a cântat-o cu o mare acuratețe stilistică şi instrumentală, cu juste proporții între ritumurile cerute de compozitor, accentele, nuanțele, rubatourile din partitură cu dezinvoltura unui bun violonist.

Aceeaşi dezinvoltură l-a caracterizat pe violonist şi în piesa de încheiere a concertului "*Fantezia Carmen*" de P. de Sarasate şi în biss-ul oferit "*Banjo and Violin*" de J. Kroll – piese de virtuozitate violonistică, cu acompaniament.

Întregul concert, cântat fără pauză şi fără partitură, a demonstrat o pregătire amănunțită, în cele mai mici detalii, pe suportul de talent, imaginație muzicală şi instrumentală a ambilor interpreți, iar în privința tânărului violonist Georgii Moroz, o capacitate ieşită din comun de acumulare culturală, muzicală, instrumentală în raport cu vârsta şi, de asemeni, capacitatea de comunicare permanentă cu ascultătorii în muzica pe care o oferă cu sinceritate şi naturalețe prin sunetele viorii, de la prima la ultima notă a concertului, fără vreo urmă de oboseală sau grijă pentru dificultăți instrumentale.

Cei doi artişti au susținut, cu mare succes, acelaşi program şi la Câmpina, în sala praznicală a Parohiei "Sfântul Nicolae".

Cornelia BRONZETTI

Nicolas Simion şi Mike Roelofs

Pentru că ne-am obişnuit să mergem la Ateneu să auzim muzică clasică, afişul concertului de jazz din 26 noiembrie 2016 la Sala mică a fost deosebit de incitant. Combinația formatului uzual cu inscripția "Concert extraordinar de jazz" şi numele unui saxofonist cunoscut nu numai în Romania şi Germania, Nicolas Simion, alături de un nume mai puțin cunoscut la noi, Mike Roelofs nu putea decât să atragă un public din care nu au lipsit nici obişnuiții ai Filarmonicii, nici fani ai jazz-ului, nici câțiva trecători inspirați.

Absolvent al Conservatorului din Bucureşti, Nicolas Simion s-a mutat în 1989 la Viena, iar din 1997 trăieşte la Koln; a primit în 2015 premiul WDR pentru jazz la categoria improvizație. Cântă des în Romania, a scos peste 20 de CD-uri şi colaborează cu muzicieni de jazz din lumea întreagă. Ii recunoşti imediat stilul în care lirismul, vitalitatea şi umorul se amestecă cu nostalgia folclorului transilvănean. In concertul de la Filarmonică, Simion a colaborat cu pianistul olandez Mike Roelofs şi cu percuționistul elvețian Silvio Morger, a cărui apariție pe scenă a fost o surpriză. şcolit la Köln şi la Queens College din New York, Morger a adus culori în plus unui recital care se anunța deja foarte reuşit. In timp ce Roelofs s-a "încălzit" pe parcurs, sunetul pianului devenind din ce în ce mai nuanțat, bogăția armonică evoluând de la piesă la piesă, agilitatea mâinii drepte dominând stânga, anclanşarea instantanee şi dezinvoltura lui Morger au dat impresia unei fermecătoare spontaneități sustinuțe de o mare experiență scenică. Evident, Nicolas Simion a fost prezența puternică în jurul căreia s-a coagulat un program de improvizații pe teme din Bartok, Nicolae Coman, dar şi de compoziții proprii. Trecând cu uşurință de la flaut la clarinet bas, saxofon soprano sau alto, Simion a vrăjit publicul cu muzică în care a dominat nostalgia. Improvizația pe piesa "Nehotărâre" a lui Nicolae Coman, plecat dintre noi la sfârşitul lui octombrie, botezată de

Mike Roelofs, Nicolas Simion, Silvio Morger
foto: Dan Burcea

interpreți "Nehotărârea lui Nicky" a fost, probabil, cel mai frumos omagiu adus compozitorului şi poetului, omului de cultură cu a cărui absență va trebui să ne împăcăm în timp. Recitalul a crescut în intensitate pe tot parcursul serii, iar bisul a avut haz şi un soi de putere magică cu care sunt investite momentele dinainte de despărțire. Căci am auzit cu regret anunțul ultimei piese din recital: cu toții am fi stat încă ore întregi să-i ascultăm ca în transă, vagabondând cu mintea prin locuri îndepărtate, cu parfum exotic şi vag cunoscut.

Mulțumim, Nicolas, Mike şi Silvio pentru o seară atât de inspirată. Mulțumim Filarmonicii George Enescu pentru această fericită alegere.

Lena VIERU CONTA

Concert de Crăciun

Sub bagheta dirijorului Tiberiu Soare, ***Orchestra Română de Tineret*** a susținut un ***Concert extraordinar de Crăciun*** pe scena Filarmonicii bucureştene în 5 decembrie 2016. Manifestarea muzicală de înaltă ținută artistică, organizată de Primăria Capitalei prin Centrul ARCUB, i-a avut ca invitați pe doi dintre cei mai apreciați artişti lirici de pe scenele internaționale: soprana Anita Hartig şi tenorul Teodor Ilincăi şi pe violoncelistul Valentin Răduțiu. În fața unui public

numeros, muzicienii au prezentat un repertoriu atractiv, adecvat evenimentului. Am avut bucuria de a asculta lucrări superbe, valoroase prin mesajul şi înveşmântarea lor muzicală, venite în întâmpinarea afinităţilor spectatorilor. Succesul concertului s-a datorat prestaţiei de excepţie a tuturor muzicienilor de pe scenă: dirijorul, soliştii şi minunatul ansamblu alcătuit din elita tinerilor instrumentişti români actuali. Maestrul Tiberiu Soare - unul dintre cei mai originali, mai serioşi şi mai dăruiţi dirijori ai momentului, a coordonat impecabil şi a entuziasmat orchestra pe întreg parcursul manifestării. Cu autoritatea incontestabilă, cu gestica elegantă, precisă şi eficientă, a polarizat în egală măsură atenţia orchestrei şi a auditorilor. Împreună cu soliştii invitaţi, muzicienii de pe scenă au realizat o seară memorabilă, un adevărat reper de profesionalism, de creativitate şi generozitate. Ca apreciere generală menţionăm o fericită îngemănare a talentului cu studiile aprofundate, a intuiţiei, muzicalităţii şi prezenţei scenice, cu inteligenţa, cu concentrarea şi capacitatea de sinteză.

Anita Hartig, Teodor Ilincăi

În debutul programului a figurat ***Uvertura „ Liliacul"*** de J. Strauss-fiul, lucrare de succes din repertoriul marilor orchestre de pretutindeni. Ascultând versiunea plină de culoare, de elan şi de rafinament realizată de Tiberiu Soare, mi-l imaginam în postura de dirijor al orchestrei din Viena (în concertul de Anul Nou). Sper ca acest deziderat să se realizeze în curând. A urmat Duetul ***Parigi, o cara***, din actul al III-lea al Operei ***La Traviata*** de G. Verdi, interpretat cu sensibilitate şi patos de soprana Anita Hartig şi tenorul Teodor Ilincăi. Prestaţia emoţionantă a celor doi artişti, care colaborează frecvent în spectacole pe scene prestigioase ale teatrelor europene, a evidenţiat plenar calităţile de excepţie ale fiecăruia, precum şi colaborarea lor fructuoasă la nivel artistic şi ideatic. Sub bagheta inspirată a dirijorului Tiberiu Soare, orchestra a interpretat apoi ***Preludiu şi Aragonaise*** din Opera ***Carmen*** de G. Bizet. Strălucirea, dezinvoltura şi sentimentele ardente trăite la cote maxime de artiştii de pe scenă, au entuziasmat publicul. În continuare, soprana Anita Hartig a interpretat aria ***La Wally*** de A. Catalani; a fost un moment de intensă trăire emoţională, de rafinament şi de înaltă ţinută artistică. Pe întreg parcursul concertului am admirat vocea frumoasă, frazarea limpede, metamorfoza subtilă de la o stare sufletească la alta - de la lirism interiorizat, la exuberanţă, dramatism şi tensiune -, precum şi prezenţa scenică cuceritoare a apreciatei soliste.

Variaţiunile pe o temă de Rossini pentru violoncel şi orchestră de N. Paganini, l-au avut ca solist pe talentatul violoncelist Valentin Răduţiu, un muzician tânăr, admirat pentru performanţele sale importante din ţară şi de peste hotare. Versiunea plină de exuberanţă şi virtuozitate, care i-a pus în valoare în mod egal nivelul tehnic avansat şi muzicalitatea, a impresionat publicul care l-a aplaudat îndelung.

În continuare, Teodor Ilincăi a interpretat superba arie ***Celeste Aida*** din opera ***Aida*** de G. Verdi. În opinia mea, talentatul muzician reprezintă tenorul născut (şi nu făcut), care s-a remarcat de la începutul carierei prin vocea de mare calibru - cu timbrul ei cald, inconfundabil -, remarcabilă prin notele acute de o strălucire şi egalitate surprinzătoare. În celebra arie am admirat muzicalitatea cuceritoare, trăirea la cote maxime a sentimentelor personajului, dicţia ireproşabilă, declamaţia şi calităţile sale actoriceşti incontestabile. În contrast cu dramatismul ariei verdiene s-a aflat piesa ***Farandole*** din ***Suita a II-a „L'Arlesienne"*** de G. Bizet, un moment plin de strălucire şi bravură, care i-a entuziasmat pe muzicienii interpreţi şi pe spectatori. În cadrul repertoriului prezentat în concertul de gală a fost inclusă şi ***Aria bijuteriilor*** din Opera ***Faust*** de G. Gounod, lucrare ce oferă protagonistelor ocazia de a-şi etala plenar calităţile. Prestaţia artistică de excepţie a Anitei Hartig se datorează vocii frumoase, cu un timbru original, perfecţiunii tehnicii specifice şi expresivităţii; în plus, artista dispune de înţelegerea necesară faţă de complexitatea personajelor întruchipate. După această adevărata demonstraţie de arta lirică şi de rafinament interpretativ a urmat ***Valsul nr. 2*** din ***Suita a II-a de jazz*** de D. Şostakovici, lucrare antrenantă, care a evidenţiat dăruirea şi creativitatea dirijorului şi a ansamblului. Din bogatul său repertoriu, Teodor Ilincăi a ales Aria ***Nessun dorma*** din opera ***Turandot*** de G. Puccini, care i-a pus în valoare calităţile vocale, nobleţea sentimentelor şi prestaţia scenică impunătoare. Interpretarea sa sinceră, plină de emoţie şi dramatism a făcut asistenţa să vibreze şi să se manifeste printr-o cascadă de aplauze. În întâmpinarea Sărbătorilor Crăciunului, orchestra a prezentat ***Sleigh Ride*** de L. Anderson şi ***Polka Sport, opus 170*** de J. Strauss. Spre

Anita Hartig, Teodor Ilincăi, Tiberiu Soare

încântarea publicului, interpretarea excelentă a fost însoţită de recuzita potrivită conţinutului lucrărilor respective.

Anita Hartig şi Teodor Ilincăi au ales în încheierea programului Duetul ***O soave fanciulla*** din Opera ***La Boheme*** de G. Puccini; minunaţii solişti, care au colaborat de mai multe ori în această celebră operă pe scene din Europa şi România, au creat momente de intensă emoţie. Experienţa scenică, dialogul muzical ce antrenează o gama variată de trăiri sufleteşti şi prestaţia actoricească originală, au contribuit la realizarea unei versiuni cuceritoare, impresionante a momentului liric. În concordanţă cu titlul manifestării muzicale, dirijorul şi orchestra au dăruit publicului câteva bis-uri cuprinzând colinde din repertoriul internaţional şi lucrări incluse în concertul de Anul Nou de la Viena. Toţi cei prezenţi la concert au aplaudat frenetic şi au apreciat calitatea prestaţiei artistice, dar şi surprizele (glume muzicale realizate cu ajutorul instrumentelor de percuţie, comic de situaţie, elemente de vestimentaţie etc.) ce au contribuit la realizarea unui adevărat spectacol. Şi gluma, atunci când este introdusă la momentul potrivit poate aduce satisfacţii nu doar publicului, ci şi protagoniştilor.

Concertul extraordinar de Crăciun de la Ateneul Român a fost o reuşită din toate punctele de vedere: calitate artistică de cel mai înalt nivel, repertoriu variat, adecvat evenimentului, coordonare scenică impecabilă,

Carmen MANEA

În vizită la Mozart...

... aşa m-am simţit, pe tot parcursul concertului cameral din seara zilei de 15 noiembrie, când totul, absolut totul, a fost da capo al fine, sub semnul eleganţei ce-i defineşte muzica.

O sală unică – copia în miniatură a celebrei Scala din Milano -; un program echilibrat, rafinat şi original, care a debutat cu o mică poveste ce dezvăluie un mare caracter şi o interpretare impecabilă, dată de o formaţie camerală de excepţie, ce se află într-un continuu crescendo valoric, de parcă s-ar mai putea asta.

Cvartetul ARCADIA

SALA, componenta Centrului Naţional de Artă „Tinerimea Română"a fost realizată împreună cu tot edificiul, splendid şi multifuncţional şi el, între anii 1924-1935 de prima femeie arhitect din lume, românca Virginia Haret Andreescu; PIESELE cântate au fost în ordine: primul dintre cele două duete de coarde compuse şi dăruite de Mozart lui Haydn din curtoazie, generozitate şi respect, pentru a-l ajuta într-un moment dificil din viaţa sa, respectiv Duo pentru vioară şi violă în Sol Major KW 423, plin de seninătate, supleţe şi perfecţiune luminoasă, urmat de TRIO de coarde nr. 5 în do minor de Beethoven, cu tulburătoarea-i forţă de a răscoli atât de particulară lui şi în partea a doua, TRIO în Mi Bemol Major KW 563, aş zice un divertisment, în care compozitorul se joacă, glumeşte cu maliţiozitate, dansează,râde, se întristează, se bucură şi trăieşte.... , în fine, foarte Mozart. Iar PROTAGONIŞTII nimeni alţii decât membrii cunoscutului cvartet ARCADIA, doar că acum, din motive de absenţa prilejuită de un fericit moment din viaţa părţii lui feminine, au cântat ca trio, sub titulatura "Arcadia - 1".

Tălmăcirea programului după cum am menţionat deja a fost impecabilă, dar şi elegantă şi rafinată şi în stil. Pentru că aceşti muzicieni, pe lângă tehnica cu totul aparte pe care o stăpânesc, mai sunt dăruiţi cu sensibilitate şi o rară expresivitate, care cumulate cu secretul unei simbioze aproape perfecte dintre ei, duce la acea înţelegere în general greu de atins pentru compozitorii abordaţi. Nemaivorbind de tuşeul arcuşelor lor ce le transformă instrumentele în voci calde, catifelate, capabile de nuanţe rarisime. Ei toţi fac parte dintre acei muzicieni care nu doar fac muzică bună împreună, ci care fac cu plăcere, bucurie şi fără urmă de efort muzică foarte bună împreună. De aceea, publicul lor nu ratează nici o ocazie pentru a-i urmări şi pentru a se bucura cu şi alături de ei, de marea muzică. Personal, i-am apreciat şi admirat mereu, dar mărturisesc că acum, în acest concert, în acest context şi în acea atmosferă de epocă şi cu acel program foarte greu de cântat,întrucât la Mozart, de exemplu, frazele sunt atât de perfect limpezi şi atât de distincte,încât şi cea mai mică abatere se observă imediat,m-au copleşit de-a dreptul. Bravo! Aşa că ofer aplauzele mele la scenă deschisă şi felicitări violonistului Dumitru Răsvan,violistului Traian Boală şi violoncelistului Török Zsolt. Mi-a plăcut grozav în vizită la Mozart. Mai ales că alături de melomanii invitaţi, am putut fi pentru o seară, parteneră de frumuseţe şi inedit cu Haydn, Beethoven, Mozart şi Arcadia-1. Ce poţi să vrei mai mult? Dar toata această minune, nu s-a făurit singură. Ea a fost gândită şi dirijată de muzicianul Marin Cazacu, care păstoreşte de ceva vreme instituţia în cauză, dându-i pe lângă strălucire, calitate, profesionalism şi elitism. De aceea îmi permit să-i sfătuiesc pe iubitorii muzicii de calitate, să frecventeze această sală magică şi să se bucure cu adevărat de programe şi interpreţi de înaltă ţinută artistică.

Doina MOGA

La Filarmonica din Ploieşti

Intitulat *Seară simfonică şi de operă*, concertul de joi, 15 decembrie 2016 de la Filarmonica "Paul Constantinescu" din Ploieşti, desfăşurat sub bagheta maestrului **Radu Postăvaru**, s-a structurat în două părţi distincte atât sub aspectul genului de muzică abordat, cât şi al prestaţiei interpretative solistice.

În prima parte, publicul avut ocazia să o reîntâlnească pe tânăra pianistă **Maria Diana Petrache**, încă studentă la clasa maestrului Viniciu Moroianu, de la Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti. Partea introductivă din *Concertul op. 22 nr. 2* de Camille Saint-Saëns dedicată exclusiv solistului, i-a dat posibilitatea interpretei să împărtăşească publicului o viziune personală, potrivită spiritului şi rafinamentului franţuzesc, amintind în acelaşi timp de stilul improvizatoric bachian. Să nu uităm că acest concert a fost scris de compozitor pentru *pian cu pedalier*, instrument astăzi uitat, care încerca să combine însuşirile pianului, cu ale orgii. Liniile melodice din mişcarea întâi, inteligent conduse, individualizate adecvat dialogului cu orchestra, delicateţea tuşeului, au

Maria Diana Petrache

alternat cu surprinzătoarea vigoare şi forţă cu care pianista a atacat pasajele în octave, evidenţiind cu patos momentele dramatice ale discursului muzical. Partea a II-a, *Allegro scherzando* a pus în valoare lejeritatea întregului aparat pianistic şi tehnica de degete impecabilă, competenţe care i-au permis să realizeze planuri sonore diferenţiate, valorificând din plin resursele coloristice ale instrumentului, pe fondul atmosferei tinereşti, pline de voioşie a partiturii. Partea a III-a, o tarantelă încrâncenată, unde tensiunea sonoră se acumulează treptat ajungând la paroxism spre final, odată cu efectul sonor masiv şi somptuos al clopotelor unei catedrale, a fost realizată cu deosebită ştiinţă a costrucţiei sonore la nivelul macro-structural. Concluzionând: în ciuda tinereţii sale, Maria Diana Petrache este deja o solistă cu şcoală înaltă, dotată cu inteligenţă muzicală ieşită din comun, dovedind o maturitate artistică timpurie, care îi permite să susţină în public partituri de mare dificultate, adaptându-se cu uşurinţă genului şi stilului de muzică abordat (solistic sau cameral).

Irina Iordăchescu

Protagonista celei de-a doua părţi a concertului a fost cunoscuta soprană **Irina Iordăchescu**, mult apreciată şi îndrăgită de publicul ploieştean, al cărei palmares cuprinde toate domeniile muzicii vocale, de la cele mai reprezentative roluri din muzica de operă, trecând prin repertoriul vocal-simfonic, dar şi cel de cameră, prezentate pe cele mai importante scene ale mapamondului. Remarcăm în mod special capacitatea maestrului Radu Postăvaru (a cărui seriozitate şi disciplină în pregătirea concertelor este recunoscută) de a conduce în aşa fel orchestra încât ea să-şi adapteze în acelaşi concert sonoritatea, trecând de la muzica simfonică la cea de operă, care are un alt fel de cerinţe. Programul, deosebit de inteligent construit, a cuprins atât secvenţe orchestrale pure cât şi arii din opere în care orchestra a avut rol de acompaniament. Publicul a ascultat pe rând, uvertura la opera *Il signor Bruschino* de Gioachino Rossini (o lucrare mai rar cântată, dar plină de surprize inedite), ariile *O mio babbino caro* din opera *Gianni Schicchi* de Giacomo Puccini şi *Casta Diva* din *Norma* de Vincenzo Bellini, *Preludiul* la opera *Traviata* de Giuseppe Verdi, ariile *Un bel di vedremo* din opera *Cio-Cio-San* de Giacomo Puccini şi *Ebben! Ne andró lontana* din *La Wally* de Alfredo Catalani, *Intermezzo* din *Cavaleria Rusticana* de Piedro Mascagni, iar pe final, aria *Muzica* din opereta *Valurile Dunării* de George Grigoriu şi *Cantique de Noël* de Adolphe Adam.

Programată în prejma sărbătorilor de iarnă, *Seara simfonică şi de operă* s-a constituit într-un adevărat dar spiritual de Crăciun, oferit de muzicienii ploieşteni, publicului lor fidel.

Sanda Hîrlav MAISTOROVICI

Adio, Lidia Sumnevici!

Pe 13 octombrie 2016 ne-a părăsit pentru totdeauna organista şi profesoara Lidia Sumnevici, la vârsta de 84 de ani. Este o veste tristă, mai ales pentru noi, cei care am avut norocul de a-i fi fost discipoli. A fost nu numai o profesoară excepţională, dar şi un om deosebit, de o rară discreţie şi modestie. Din fiinţa ei iradia Muzica. Avea cunoştinţe temeinice în ce priveşte interpretarea muzicală, mai ales în cea atât de specială a orgii. Acestea erau dublate de o mare pasiune pentru acest instrument, cu care a făcut cunoştinţă din fragedă copilărie, vizitând Biserica Neagră, după cum a mărturisit în dialogul său cu muzicologul Constantin Catrina (Revista *Muzica* 1/2004, p. 132-136). De atunci, a visat să cânte la acest instrument, iar visul i s-a împlinit: zece ani mai târziu, a luat lecţii de la renumitul organist braşovean Viktor Bickerich, apoi la Bucureşti, de la organistul şi profesorul Helmut Plattner, care a înfiinţat în 1954 secţia de orgă la Conservatorul „Ciprian Porumbescu". A absolvit clasa de orgă în 1959, devenind în 1963 asistenta maestrului Plattner. Din 1973 a preluat conducerea clasei de orgă, după stabilirea lui H. Plattner în Germania. A fost lector până la pensionare, formând mai mulţi organişti, cunoscuţi pe plan naţional şi internaţional, precum: Ursula Philippi, Franz Metz, Valentin Radu, Felician Roşca, Alexandra Codreanu, Marcel Costea, Dolores Chelariu, Tünde Molnár, Ruxandra Grigorescu, Emanuel Ratcu ş.a. Pe lângă activitatea pedagogică, a susţinut recitaluri de muzică de cameră în diverse oraşe din ţară şi a colaborat cu mai multe orchestre simfonice. A fost, de asemenea, organistă la Biserica Anglicană şi Biserica Italiană din Bucureşti.

Lidia Sumnevici spunea că orga este „instrumentul care, prin complexitate şi măreţie sonoră, ne apropie de Dumnezeu." (Constantin Catrina – *Lidia Sumnevici în faţa celui mai complex instrument muzical: orga*, în *Muzica şi muzicienii Cetăţii*, Râmnicu-Vâlcea, Ed. Fântâna lui Manole, 2010, p. 185). Probabil că acum cântă la „orga celestă"... Dumnezeu să primească la El sufletul ei bun!

Ana SZILÁGYI

O „D-ecern-A-R-E" a unui medalion aniversar: *Intelligenti pauca sufficiunt*, Gabriel Banciu!

Penultima lună a anului 2016 a marcat un moment aniversar pentru o personalitate cu influență în viața muzicală clujeană. Este vorba despre muzicologul, esteticianul și profesorul universitar Gabriel Banciu, căruia cele șase decenii de viață i-au conferit o multitudine de realizări instituite ca „muzicalizări" ale mundanului, aspecte care formează cuvântul „**D**-ecern-**A**-**R**-**E**".

Ca ***D**iscipol-continuator* al tradiției muzicologice clujene – instituție în cadrul căreia predă muzicologie, estetică și stilistică muzicală din anul 1996 – și doctor în domeniul esteticii muzicale (1999), a fost secretar științific al Facultății Teoretice (2004), prorector (2008-2012) și este președinte al Senatului Academiei de Muzică „Gheorghe Dima" (din 2012).

Fiind ***A**utor*, a realizat – alături de articolele publicate și de prezentările la simpozioane – următoarele volume: *Semnificația estetică a programatismului muzical* (2000), *Introducere la Estetica retoricii muzicale* (2006), *Muzicologice* (2006), *Gen, Opus, Formă* (2006) și *Management educațional și IT* (2007, coautor).

Este ***R**edactor-șef* al revistei *Lucrări de muzicologie* (Cluj-Napoca, 2008), consultant editorial la *Lucrări de muzicologie / Musicology Papers* (Cluj-Napoca), evaluator în cadrul revistei *Musicology Today* (București) și referent la *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Musica* (Cluj-Napoca).

În calitate de ***E**valuator* C.N.B.S.S., C.N.C.S.I.S., A.R.A.C.I.S., membru și vicepreședintele „Comisiei Artelor Spectacolului" din cadrul C.N.A.T.D.C.U. (2011-'12; 2016), fiind totodată desemnat ca membru al Consiliului Director al U.C.M.R. din partea Filialei Cluj-Napoca (pentru perioada 2014-2018).

***

„Esența asemănării este deosebirea", spunea Platon. Gabriel Banciu a moștenit de la marii săi înaintași câteva asemănări, care – alături de ceea ce-i este propriu – îl fac deosebit de fiecare dintre ei, conferindu-i individualitate. De la Romeo Ghircoiașiu – rigurozitatea științifică, de la Ede Teréyni – sensibilitatea artistică, iar de la Ștefan Angi, gustul estetic și o imensă modestie. Ce aspecte proprii i-au îmbogățit personalitatea? *Caracterul analitic, profunzimea gândirii, prezența de spirit* care, în ton cu Horațiu îl determină adesea „să spună adevărul râzând" și – lucru rar în secolul când „Nimeni" perorează „nimicuri" care nu folosesc la nimic – o uriașă *capacitate de sinteză*, care poate fi exprimată prin dictonul lui Publilius Syrus: *Intelligenti pauca sufficiunt*, „pentru a înțelege, ajung doar câteva cuvinte".

Cristina ȘUTEU

Marin Cazacu - 60

Au existat în ultimele săptămâni, în viața artistică bucureșteană, câteva momente care, la nivelul opiniei publice, au ridicat interesul nostru pentru vocația de muzician performer, de creator de evenimente, de care dispune violoncelistul Marin Cazacu. Dinamic și întreprinzător, harnic și în egală măsură sensibil, atât ca om cât și ca muzician, violoncelistul Marin Cazacu este actualmente una dintre cele mai active personalități ale vieții noastre artistice.

Concertul aniversar susținut în prima parte a lunii decembrie în compania Orchestrei Naționale Radio conduse de dirijorul Julien Salemkour, a constituit în acest sens o revelație; inclusiv în ce privește alcătuirea programului. *Balada haiducească* de Paul Constantinescu, pe de-o parte cât și, pe de alta, lucrări cunoscute din literatura specifică a instrumentului, *Kol Nidrei* de Max Bruch și *Rapsodia ungară* de David Popper, au actualizat portretul acestui minunat muzician ajuns la zenithul unei vocații împlinite.

Comunicarea vibrantă, sensibilă, alimentând un sunet maleabil, atent condus, a susținut acel generos Adagio imaginat de Max Bruch, a dat vigoare episoadelor „Baladei…" lui Paul Constantinescu, a conferit strălucire și nerv dinamic „Rapsodiei…" lui David Popper. In mod cert, alegerea acestei soluții privind alcătuirea programului, a fost una fericită; a evidențiat disponibilități distincte ale personalității artistului.

Cu câteva zile înainte, împreună cu colegii săi, împreună cu violonista Anda Petrovici, cu pianistul Andrei Licareț, membri ai Trio-ului Pro Arte, în compania violistului Adrian Vasile, a prezentat celebrul *Cvartet cu pian* în do minor de Johannes Brahms; Andante-le, partea a 3-a a lucrării, a fost revelator în privința datelor acelei speciale comunicări marcate de balansul dintre înțelepciune muzicală și sensibilitate, aspect susținut prioritar de partitura corzii grave. A fost momentul în care – cu deplină înțelegere și generozitate, mai

tânărul confrate al membrilor formației, pianistul Andrei Licareț, a fost oficial cooptat în cadrul Trio-ului Pro Arte.

Mai mult decât atât, talentul pedagogic pe care îl dezvoltă artistul rodeşte an după an; şi nu numai la noi, la nivelul Universității bucureştene de muzică. Recenta coproducție susținută de câtiva dintre membrii Orchestrei Române de Tineret şi tinerii ansamblului similar din capitala Austriei, a fost revelatoare. Inițial la Viena, apoi la Linz şi ulterior la Bucureşti, la Atheneul Român, au fost prezentate două mişcări din celebrul *Octuor* enescian, momente pregătite de însuşi Marin Cazacu; întregul curs al polifoniei, mişcările interioare ale vocilor, transparențele timbrale, susținerea extinsă a excursului părții lente a lucrării, au beneficiat de prospețimea unei sensibilități proprii tinerilor muzicieni, de înțelepciunea profesională, pedagogică a maestrului.

Este de menționat experiența extinsă de care dispune Marin Cazacu, experiență dobândită, fructificată în baza propriei cariere solistice, în baza colaborării cu importante personalități ale vieții muzicale cum sunt Ghenady Rojdestvenski, Sergiu Comissiona, Horia Andreescu, Cristian Mandeal…; a colaborat cu mari personalităi solistice, cu Valentin Gheorghiu, Vladimir Orlov, Radu Aldulescu, Mihaela Martin, cu Viktor Tretiakov, Silvia Marcovici…; a colaborat cu membri ai Cvartetului Voces; a participat în importnte festivaluri muzicale de prestigiu, cum sunt Festivalul George Enescu, în manifestări similare de la Berlin, Hong Kong, Munchen, Milano, Osaka, Tokio, Venezia, Singapore…; este inițiatorul Festivalului „Enescu şi muzica lumii”, de la Sinaia, eveniment ce comemorează, în miez de august, ziua de naştere a celui mai important muzician român; alaturi de dirijorii Cristian Mandeal şi Horia Andreescu, Marin Cazacu este principalul organizator al celor două orchestre de tineret - Orchestra Română de Tineret şi Romanian Simfonietta; preluând experiența unor cunoscute formații europene, a creat şi conduce la noi concertele formației de violoncele „Violoncellissimo”...

O activitate prodigioasă, realmente creatoare, ce îmbogățeşte salba de evenimente semnificative ale vieții muzicale bucureştene, naționale şi europene, atât de întremătoare, pentru a ne dori s-avem parte în continuare de ani mulți şi buni în compania minunatului artist Marin Cazacu.

Dumitru AVAKIAN

Ioan Tomi - 75

Prodigios, de o hărnicie greu de egalat, Ioan Tomi ocupă un loc central în peisajul muzical timişorean. Pornind din Reşița, oraşul său natal, a urcat treaptă cu treaptă ajungând pe culmi incontestabile. Ioan Tomi este o personalitate care a trudit decenii în şir pentru promovarea Muzici „înalte”, întru acuratețea fenomenului muzical.

Îl ştiu pe Ioan Tomi de la începuturile activității sale muziologice. Asta însemnând de peste 40 de ani. Menționez că-l ştiu, pentru că semantica verbului este mult mai cuprinzătoare decât aceea de a cunoaşte pe cineva. Privind în urmă, rememorăm şi eu şi el o țesere continuă a destinelor noastre legate de muzică. Şi această împletire mai dăinuie şi azi.

Lui Ioan Tomi i se pot atribui în postură de subiect atributele Muzicologiei, ca ştiință a Muzicii, care tratează multiplele laturi ale acestei arte: practică şi teoretică, aplicativă şi fundamentală, creatoare, interpretativă şi perceptivă, diacronică şi sincronică cognitivă şi educativă, etică şi estetică....

Aceste calități ale muzicologului au fost temeinicite prin erudiția dobândită într-o şcoală de renume, Conservatorul Ciprian *Porumbescu* din Bucureşti cu profesori remarcabili. Etapele devenirii muzicologice ale lui Ioan Tomi poartă pe rând nume ca: secretar muzical la Filarmonica din Arad, secretar muzical – literar la Ansamblul artistic *Doina* al Armatei, redactor muzical la Radio Timişoara şi secretar muzical, apoi consultant artistic şi director, o scurtă perioadă de interimat, la Filarmonica *Banatul*. În acest periplu al ascendenței sale profesionale, Ioan Tomi a redactat şi semnat câteva mii de texte pentru programele de sală, cronici, avancronici, recenzii, interviuri, emisiuni radiofonice, concerte lecții, comunicări în cadrul unor simpozioane sau congrese naționale şi internaționale de muzicologie. Aceste materiale au însemnat tot atâtea pledoarii pertinente în susținerea Muzicii, a muzicii româneşti, a Filarmonicii timişorene. Semnătura lui Ioan Tomi ori prezența la microfoanele posturilor de radio au

acumulat din ce în ce mai multă apreciere; numele său însemnând girul judecății obiective, a profesionalismului.

Experiența în ale scrisului şi pasiunea atent controlată i-au permis lui Ioan Tomi editarea, în ultimii ani, unor cărți fundamentale pentru muzicologia zonei de manifestare: monografia Filarmonicii *Banatul*, monografia corului aceleiaşi instituții, cor înnobilat în 2001 cu numele lui *Ion Românu, apoi Nicolae Boboc un muzician al vremii sale*, volum urmat de o reconsiderare a numelui unui bănățean uitat, *Caius Lepa – etnomuzicologul*, primul doctor în muzicologie cu titlul obținut la Viena. Sub semnătura sa au mai văzut lumina tiparului, *Introducere în istoria muzicii româneşti*, precum şi *Managementul instituțiilor muzicale de spectacole Şi concerte*, ambele apărute sub auspiciile Universității de Vest din Timişoara.

La editarea monografiei Filarmonicii *Banatul*, Nicolae Boboc, muzician de anvergură europeană nota: *„. realizarea ei* (a monografiei n.n.) *a fost într-un mod fericit încredințată unui* insider, *unuia care s-a aflat timp de peste două decenii in medias res, având, în acelaşi timp, şi atât de necesara competență: distinsul muzicolog şi critic muzical Ioan Tomi...”*

În 2012 a apărut de sub tipar un impresionant LEXICON – Muzicieni din Banatul Montan, iar în 2014 Muzicieni din Banatul Timişean (totalizând cca 1000 de muzicieni). Avem încredințarea că nu este ultima sa operă.

O atât de importantă activitate muzicologică a fost sublimată şi printr-o prezență respectabilă, aproape un deceniu şi jumătate, la catedră, în calitate de profesor asociat la Universitatea Tibiscus şi la Universitatea de Vest din Timişoara, Facultatea de Muzică.

Întregirea personalității de muzician a lui Ioan Tomi se face, şi nu în ultimul rând, şi prin creație muzicală. Unele dintre lucrările sale, preponderent corale, la care se adaugă şi piese cameral-instrumentale, extrăgându-şi originalitatea din filonul folcloric, au fost premiate la concursuri naționale de creație. Ioan Tomi este membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România.

Şirul impresionant de Premii în domeniu este şi el dovada concretă a valorii acestui muzician.

După treisferturi de veac, împlinite în această lună, 14 decembrie, tinerețea lui rezidă în devoțiunea pentru arta sunetului.

Ovidiu GIULVEZAN

Paiul din ochiul altuia

Revista "Formula AS" îi consacră două pagini întregi lui Damian Drăghici, pe care-l numeşte "un mare artist" şi "împărat în marea lume a muzicii". Dincolo de recomandarea pe care o adresăm semnatarului (după cum rezultă, amic cu interpretul), de a dovedi mai mult echilibru şi prudenţă când lansează asemenea aprecieri cu totul exagerate, ne întrebăm dacă: 1. este oare la curent cu faptul că "împăratul", "marele artist" nu s-a sfiit în trecut, în repetate rânduri, să afirme că ar fi cucerit un premiu Grammy, lucru total neadevărat (ce-i drept,

Damian Drăghici

evită s-o mai facă în articolul de faţă). Culmea, el însuşi vorbeşte în interviu de... "impostori culturali"!; 2. dacă este la curent, de ce nu-l chestionează pe această temă?; 3. dacă nu este la curent, ce fel de comentator avizat este? Sau n-a aflat nici măcar de Google? În sfârşit, instrumentistul ajuns (cum oare?)... europarlamentar face nişte afirmaţii deplasate legate de nai, ce dovedesc lipsă de respect faţă de marii naişti, în frunte cu Gheorghe Zamfir: "Am vrut să aşez naiul în lumea bună a muzicii, să nu mai fie considerat un instrument siropos sau exclusiv de muzică populară". Cunoaşte Drăghici oare lucrările simfonice, camerale, religioase, muzica de film ale lui Zamfir? O altă afirmaţie neagă rolul de pionier într-ale jazz-ului al naistului-compozitor-orchestrator Cătălin Tîrcolea, apreciat încă de acum trei decenii de marele jazzman american Gil Evans, un şef de orchestră cum n-au fost mulţi, în urma recitalului lui Tîrcolea de la faimosul festival de jazz de la Praga. Iată declaraţia lui Drăghici legată de un recent album al său: "La albumul acesta de jazz am visat, fără exagerare, toată viaţa. Treizeci de ani (ca să vezi ce coincidenţă!-N.Red.). Am reuşit să adun cei mai buni artişti din lume şi să cânt cu ei la nai JAZZ ADEVĂRAT. Fără accente etno. SUTĂ LA SUTĂ JAZZ". Presupunem că ignoră realizările din domeniul jazz-ului ale naistului Cătălin Tîrcolea, ceea ce ar fi în sine foarte grav pentru un muzician cu elementară informaţie, dar măcar a ascultat înregistrările, cunoaşte succesele, inclusiv internaţionale, ale naistei Dalila Cernătescu, alături de Florin Răducanu? O singură concluzie se impune şi anume exact aceea pe care am mai scris-o în paginile noastre: n-ar strica mai multă modestie, Damian Drăghici!

Dr. BÂRNĂ

Clipúri interogative

Aglomerare

Tot mai mult şi mai mult, cele de odinioară se adună cu cele de-acum, pretinzându-se aceleiaşi conştiinţe. La rându-i, aceasta aleargă când după un model revolut, când după unul de ultimă oră, căutându-şi în fond propriul rost. Viteza alergării pare să crească proporţional cu aglomerarea diferitelor moduri de-a fi, care de care mai "exemplare". Simultan, nostalgia clasicului şi exuberanţa modernului se comprimă până la limita compactării în configurarea unor ciudate metafore. Un text de ieri, interpretat printr-o regie de azi, tălmăcit eventual de o critică care-şi caută repere de universalitate în arhetipurile consumismului şi/sau psihanalizei. Între tehnologie, estetică şi autenticitate diferenţierea axiologică este doar o chestiune de metodă empirică prezentată însă academic-elucubrant. Acum, odinioară şi cândva, asemenea lui aici, acolo şi dincolo, au devenit obiecte atribuibile oricărei semnificaţii, răspunsuri prefabricate, nestimulate nici măcar de efortul unor întrebări minimale, într-o logică a spontaneităţii şi originalităţii exotice balansând între absurd şi inutil, între fleac minuscul şi eveniment bombastic. Tot mai repede şi mai repede, îngrămădindu-se contorsionant, toate cele ale culturii se conglomerează conştiinţei celui tot mai înclipat în propriul timp, năvălind toate-odată, în front deschis lateral către infinit, fără vreun criteriu de succesivitate. Clipa echivalează absolutului, care echivalează totului de nimic şi nimicului din tot. Fiecare conştiinţă rulează ameţitor pe un traseu în care nu există staţii, popasuri, răgazuri şi, paradoxal, nici capete. Te poţi sui din mers, din alergare, din elanul curiozităţii, fără posibilitatea de a mai coborî vreodată, fără certitudinea că eşti acolo unde trebuie şi fără să-ţi mai pui problema încotro. Mărimea numărului certifică masa, cadenţa mulţimii legitimează finalitatea, individului conferindu-i-se iluzia tradiţiei ca modalitate de participare cosmogonică. În fond, nimeni nu se duce undeva anume, dar toţi ştiu, toţi sunt siguri, toţi sunt la fel de nerăbdători să ajungă, să nu piardă momentul evenimenţial al întâlnirii, al unei presupus miraculoase întâlniri cu destinul, cu zeul suprem, într-un orizont transcendent, decondiţionat de cele ale lumii cu dor, de anonimat, de murire, de toate cele care ne dau de grijă şi spaimă. În tot acest iureş, intersecţiile sunt surse de catastrofe, de iremediabile întreruperi, de fracturi mortale. De aceea traseele trebuie să fie în bucle necontenit paralele, anomic-discrete şi, totodată, unice. În autobuzul fiecăruia se poate ţipa oricât, se poate invoca, se poate blestema. Important este ca sunetul să nu străbată, ca nimic să nu se vadă: un straniu zumzet provenind din tăcere şi nemişcare, precum un nicăieri din pretutindeni. Simt, deci sunt; mi-e foame, deci exist; vreau, deci mă ştiu. La ce bun o fiziologie a cugetului? (**G. B.**)

Pe drumul Zlatnei

Încet-încet, în anii din urmă festivalul "Te-aştept pe-acelaşi drum – In memoriam Valer Ponoran" de la Zlatna a devenit una dintre cele mai puternice şi mai căutate reuniuni ale romanţei româneşti. Şi iată că a fost ediţia a 14-a, cu multe puncte de atracţie şi aceasta, cu două săli pline, afiş (n-ar fi rău dacă pe el ar apărea fotografiile invitaţilor de marcă şi al muzicianului omagiat) şi scenografie remarcabile, 11 finalişti buni şi foarte buni (exigenţa juriului, care a barat intrarea în finală, la preselecţie, cel puţin unui concurent experimentat, Sava Regăţeanu, n-a mai fost din păcate aceeaşi şi la final, stabilind o ierarhie amendabilă). Dar, înainte de toate, o manifestare muzicală primeşte notă maximă dacă beneficiază de acompaniament de calitate, iar formaţia condusă de prof. Ovidiu Barteş, vioară, este una de mare calitate: Marius Szabo-vioară, Victor Geogean-acordeon, Kalmar Urszui-claviaturi, Claudiu Crăciun-contrabas; poate că la ediţia viitoare instrumentiştii pregătesc o uvertură bazată pe celebra compoziţie a lui Aurel Maxiny... Filmat de Favorit TV, care a transmis ulterior un rezumat, festivalul este organizat de Primăria şi Consiliul local Zlatna, Consiliul judeţean Alba (preşedintele Ion Dumitrel a fost de altfel în sală), Centrul cultural judeţean "Augustin Bena", Casa de cultură orăşenească "Horea Popescu". Nu întâmplător în 2016 festivalul de la Zlatna, oraş frumos din Munţii Apuseni, a fost distins cu premiul revistei "Actualitatea Muzicală" a Uniunii compozitorilor şi muzicologilor, şi la actuala ediţie organizarea impunându-se prin rigoare, profesionalism, seriozitate, un rol determinant avându-l primarul Silviu Ponoran, fiul muzicianului omagiat.

Aurel Niamţu, Silviu Ponoran

În decorul floral autumnal au evoluat, în ordinea stabilită de tragerea la sorţi, cei 11 concurenţi reţinuţi pentru finală, după un emoţionant cuvânt de deschidere rostit de primar, înveşmântat într-o ţinută demnă de Opera din Viena. Asociată îndeobşte cu vârsta maturităţii sau chiar a senectuţii, datorită textelor nostalgice şi liniilor melodice calde, romanţa atrage tot mai mult şi tineri, aşa cum grăiesc versurile unui cântec cunoscut: "A-ntinerit romanţa/ Şi va rămâne tânără mereu/ Romanţa scumpă sufletului meu...". Cea mai bună dovadă: una din menţiuni a fost acordată lui Cezar Stehan, 17 ani, elev al Liceului de arte "Regina Maria" din Alba-Iulia, la secţia canto, debutant pe tărâmul acestui gen. Cealaltă menţiune a revenit experimentatei Maria Lobonţ, din Cluj-Napoca, în scădere evidentă faţă de ediţia trecută, când prinsese ultima treaptă a podiumului. Râvnitul premiu special al revistei "Actualitatea muzicală" (partener media, alături de "Ultima oră" şi TV Favorit) s-a îndreptat către experimentatul interpret, compozitor, poet şi actor (în serialele realizate de Carmen Fulger la TV H, "Cheia sol" şi "Moştenirea Oliviei") Ion Ioniţă din Bucureşti. O impresie deosebită, prin distincţie, rafinament şi eleganţa frazării (a studiat canto clasic, dar nu a forţat, aşa cum procedează alţii) a lăsat Mariana Claudia Filipescu, din Cîmpulung-Muscel, distinsă cu premiul III. Mulţi dintre cei prezenţi au opinat că merita premiul II, înmânat lui Alexandru Dem Silvanu din Alba-Iulia (patriotismul local nu este niciodată benefic...). Necontestat a fost premiul I, câştigat absolut pe merit de Tudor Bărbos, 27: băimăreanul,

Claudia Mariana Filipescu

absolvent al Liceului de muzică “Dinu Lipatti” din Bucureşti şi al Academiei de muzică “Gh. Dima” din Cluj-Napoca, secţia canto clasic, a fost cel mai autorizat pretendent la Trofeu, dar juriul a decis altfel. Abordează cu lejeritate toate genurile, aşa cum a făcut-o cu romanţele “Frumoasa mea cu ochii verzi” de Ion Mânzatu şi “Inimă” de Temistocle Popa. Valoarea i-a fost confirmată convingător peste numai o săptămână, la manifestarea nr. 1 a genului, “Crizantema de aur” de

Ion ioniţă

la Tîrgovişte, unde a câştigat de asemenea premiul I. Din juriu au făcut parte o reprezentantă fără pregătire muzicală a Centrului “A. Bena”, preşedinte fiind etno-muzicologul Eugenia Florea. Ceilalţi trei membri au susţinut recitaluri şi vom vorbi separat de ei. Trofeul a fost decernat unui solist cunoscut de la “Vocea României”, dar şi de la competiţii de romanţe, Aurel Niamţu din Iaşi, 67, fost elev al regretatului Titel Popovici; el a dat viaţă unor romanţe semnate Henry Mălineanu şi Constantin Bardan. La Târgovişte însă, peste doar câteva zile, nu a reuşit să intre în palmares... Au cântat convingător, dar n-au primit nici o distincţie doi foşti laureaţi ai premiului “Actualitatea muzicală”, Cristina Neacşu şi Alexandru Rusu.

Primul recital a revenit, conform tradiţiei, câştigătoarei de anul trecut, Georgeta Plută, profesoară de muzică în Aba-Iulia. Este originară din Bistriţa-Năsăud, a absolvit cursurile Academiei de muzică “Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca şi a confirmat la rându-i la Târgovişte, ca şi Bărbos, primind un premiu special la “Crizantema de aur” 2016. În Gala laureaţilor au evoluat şi cei trei membri ai juriului, de care aminteam. Soprana Rodica Anghelescu, absolventă a Liceului “Dinu Lipatti” şi a Conservatorului “Ciprian Porumbescu” din Bucureşti, este cunoscută şi apreciată pentru activitatea ei, în ţară şi peste hotare. Ca şi Plută, a făcut apel la o creaţie a lui Henry Mălineanu (foarte cântat şi în concurs - ideal ar fi ca la ediţia viitoare Fundaţia “H. Mălineanu” să acorde un premiu, aşa cum a făcut-o la Amara şi la Medgidia), alături de care a impresionat cu compoziţia lui Marin Voican Ghioroiu “În gara stelelor aprinse”, inspirată de idila dintre Maria Tănase şi Constantin Brâncuşi. Am recurs permanent la acele paralele cu palmaresul de la Târgovişte, pentru a sublinia nivelul ridicat al festivalului de la Zlatna. Triumfătoare aici în 2014, Rodica Pop Seling a plecat cu Trofeul şi de la “Crizantema de aur”, în 2015! Sălăjanca este realizatoare la Hora TV din Zlatna, absolventă a Academiei de muzică “Gh. Dima” din Cluj-Napoca şi a fost singura care a dat viaţă romanţei celebre care figurează pe genericul manifestării... După cum se poate constata, toţi cei trei membri ai juriului au studii de canto clasic. Vedetă indiscutabilă a fost Dinu Iancu Sălăjanu (Dinu Ianchiş pe numele real). Renumit interpret de muzică populară, el a absolvit Facultatea de muzică din Oradea (unde în prezent este cadru didactic) şi Academia de muzică “Gh. Dima” din Cluj-Napoca, fiind director al Casei de cultură din Zalău. Într-un recital cuprinzător el a făcut dovada faptului că este şi un înzestrat interpret al romanţei clasice. Excepţională a fost ideea primarului Silviu Ponoran de a “rupe” relativa monotonie (a mai făcut-o în trecut, cu Jean Paler sau cu momentele de muzică uşoară oferite de Alexandru Jula,

Silviu Ponoran, Rodica Anghelescu

Stela Enache sau Alexandra Canareica) prin invitarea unui cuplu de aur al comediei în teatrul de revistă românesc, dar şi în apariţiile TV, îndeosebi de la Antena 1. Vedetele Teatrului de revistă “Constantin Tănase”, Vasile Muraru şi Valentina Fătu, au fost într-o formă senzaţională, inepuizabile, copleşitoare prin ritm, antren, texte pline de sevă, actuale. S-au schimbat rapid în culise şi au ţinut publicul într-un permanent hohot imens de râs, timp de o oră – performanţă rară, pentru care

Vasile Muraru, Valentina Fătu

Aurel Giroveanu, Florentin Delmar, Temistocle Popa, Constantin Bardan, Ion Ioniță. Important este că, în oceanul de muzică străină cu care ne exasperează posturile de radio şi de televiziune, avem ocazia să ne mai bucurăm de muzică românească frumoasă, de refrene memorabile, de dulcea limbă românească, de voci de calitate, de fericirea de pe chipul unor spectatori care nu au des motive de bucurie, mai ales în localități mici şi îndepărtate, ceea ce nu e deloc puțin lucru. (Foto: Evelina Cîmpean)

Octavian URSULESCU

publicul i-a aplaudat la final în picioare.

Atât în concurs, cât şi în recitaluri, s-au cântat atât romanțe clasice, mai vechi, aparținând unor M. Lydic, Grigore Perieţeanu, Ioanin Lupescu, Vespasian Vasilescu, S. Vladimirovici Gold, Ioan Tomescu, Aurel Maxiny, Dumitru Mihăilescu Toscani, Ion Vasilescu, Gherase Dendrino, Nelu Danielescu, cât şi unele ceva mai recente sau chiar noi, scrise de compozitori care şi-au evidențiat talentul inclusiv în muzica uşoară: H. Mălineanu, N. Kirculescu,

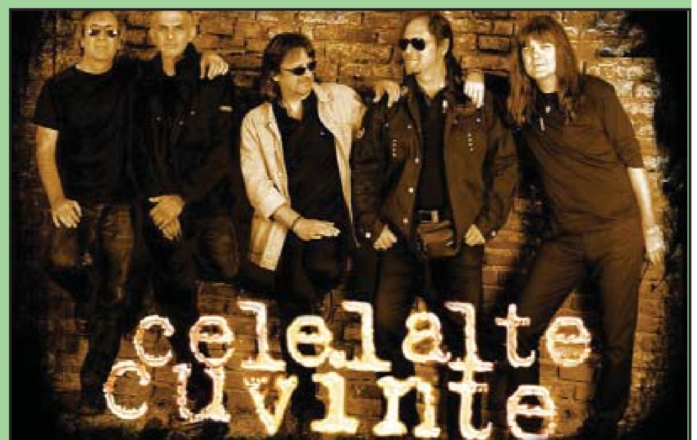
Pop-rock

OVERFLOW (Iaşi) a urcat pe scena Arenelor Romane, în deschiderea concertului CELELALTE

CUVINTE şi CONEXIUNI. Evenimentul face parte din Campania Națională Oamenii Timpului, iar o parte din fondurile încasate în urma evenimentului vor fi folosite pentru restaurarea casei memoriale George Enescu, de la Mihăileni. Overflow este o formație înființată la începutul anului 2016, care combină mai multe stiluri, printre care blues, rock'n'roll şi rock alternativ. Componență: voce şi chitară - Matei Iancu, chitară solo - George Moloci, backing vocal şi chitară bass - Maria Istrate, claviaturi - Ariadna Munteanu, baterie - Miruna Coman. Formația a participat deja la festivaluri naționale: la Best Fest Pop Rock - Piatra Neamț, prestație apreciată cu premiul I şi premiul pentru cel mai bun solist vocal, la Festivalul Național "Pune mâna pe chitară" – Sibiu, recital; la Concursul Național Rockstation - premiul al II-lea.

Cu această ocazie formația **CELELALTE CUVINTE** a sărbătorit nu mai puțin de 35 de ani de activitate, fiind una dintre cele mai longevive formații româneşti, care nu şi-a schimbat componența şi care nu a făcut niciun compromis în favoarea comercialului. Şi pentru **CONEXIUNI**, concertul a fost o ocazie specială: după 11 ani de la ultima lor apariție live, revin în formula care i-a

consacrat, respectiv componența originală din anii '90: Florian Stoica - vocal, Victor Solomon - chitară, Gabi Isac - bas, Victor Lenghel – baterie.

Dan CHIRIAC

Nemărginirea talentului

Îmi este nespus de greu să scriu despre Cornel Fugaru la trecut, chiar şi la câţiva ani de la dispariţia sa, pentru că ne-a legat o strânsă prietenie. Am fost alături de el, anunţându-i, în calitate de prezentator, premiile obţinute la festivalul de la Mamaia sau la „Melodii", la Bucureşti, dar şi în sală, la minunatele festivaluri internaţionale „Steaua de aur" pe care le organiza

Cornel Fugaru

împreună cu Mirela, soţia sa, premiate drept cele mai bune din lume la categoria copii şi adolescenţi, apoi când a sărbătorit, la Sala Radio, formaţia căreia îi pusese bazele cu patru decenii în urmă, Sincron. Cu acea ocazie, Editura Casa Radio a pus în circulaţie o splendidă casetă cu 4 CD-uri, iar colega noastră Oana Georgescu a lansat, sub aceeaşi egidă, cartea „FugarU prin lumea muzicii" (din păcate, un nou volum al aceleiaşi autoare, mult mai bogat, editat de Biblioteca Metropolitană din Bucureşti, a fost lansat când compozitorul nu mai era printre noi...). Ultima oară când am petrecut mult timp împreună a fost cu ocazia Festivalului internaţional „Dan Spătaru" de la Medgidia: pe parcursul drumului dus-întors, dar şi în cele 3 zile din primitorul oraş (de la dispariţia sa, Mirela Fugaru acordă an de an un premiu ce-i poartă numele) a fost mai expansiv, mai glumeţ (ce umor avea!) ca oricând, dar mai ales şi-a pus sufletul pe tavă, trecând în revistă, de parcă era un testament, toată viaţa şi cariera sa...

Cornel Fugaru, care ar fi împlinit 75 de ani în 2 decembrie 2015, a fost unul dintre compozitorii emblematici ai muzicii noastre uşoare. În 1966 a absolvit Conservatorul bucureştean (unde i-a avut drept dascăli, între alţii, pe Gheorghe Dumitrescu, Myriam Marbe, Ştefan Niculescu, Aurel Stroe, Constantin Romaşcanu, Octavian Lazăr Cosma, Emilia Comişel), pregătirea academică serioasă fiind evidenţiată de la primele sale compoziţii, elaborate încă de pe băncile facultăţii. Pianist şi solist vocal extrem de înzestrat, a alcătuit în 1964 formaţia care avea să facă epocă timp de 14 ani, Sincron, şi care a însemnat o adevărată revoluţie în acei ani, cu suspendări de la Radio-TV, demonstraţii de simpatie din partea tinerilor şi concerte explozive (primele două piese de pe CD-ul alăturat ne reamintesc de altfel acea epocă). Fire nesupusă, nonconformistă, Fugaru era adorat de colegi, cărora le cânta oriunde găsea un pian, dar cu profesorii a avut nu o dată probleme, muzica uşoară, nemaivorbind de cea pop-rock, fiind o „paria", pe atunci, la Conservator. Din clipa când s-a dedicat muzicii uşoare, premiile au început să apară, inclusiv cele internaţionale, la Poznan (Polonia), Viña del Mar (Chile), Cairo (Egipt), Sofia, Bulgaria (Festivalul mondial al tineretului şi studenţilor), plus cele la care ne referim în rândurile de faţă. A scris (prea puţină, în raport cu talentul său) muzică de film, pentru show-urile TV realizate de bunul său prieten Titus Munteanu, în frunte cu „Şcoala vedetelor", dar mai ales a semnat sute de melodii extraordinare. A alege dintre ele doar 20 e o întreprindere foarte dificilă, fatalmente rămânând înafara selecţiei titluri memorabile; doar acum îmi vin în minte „Mai rămâi o clipă-n viaţa mea", „Eu cred în dragoste", „De vrei să ştii ce înseamnă român", „Să

alergăm prin ploaie", „Eu nu mai sunt cel de ieri", „Dă-mi o şansă"...

Revenind la discul de față, el reunește, în prima sa jumătate, cântece mai vechi, nu mai puțin de 11 interpretate chiar de autor, iar în ceea ce privește versurile au fost alese numeroase piese cu texte semnate de colaboratorul tradițional până în 1990, Dan V. Dumitriu, după aceea majoritatea șlagărelor purtând semnătura soției creatorului, Mirela Fugaru (interpretă valoroasă, cu multe premii la activ, pe când se numea încă Mirela Voiculescu, ea continuă în prezent admirabila activitate în care cei doi au impus o serie de voci excepționale, aceea de a îndruma tinere talente). „De-ar fi dorul" reprezintă perioada timpurie a autorului-interpret, marcată de rock, urmata în 1981 de copleșitoarea melodie „Am ales nemărginirea", pe versurile regretatei Corina Brăneanu, pe atunci regizor muzical la Radio. Între ele s-a intercalat „De ce-ai plecat din viața mea?" (1982), pentru ca „Adio, dar rămân mereu cu tine", fără premiu la Mamaia 1985, dar laureată ulterior la festivalul „Melodii" de la București (care reprezenta un fel de „Best of", cu recolta anului anterior), să anticipeze distincțiile majore la competiția de pe litoral, pe atunci nr. 1 în țară. Una dintre creațiile definitorii pentru maniera componistică rafinată și stilul interpretativ aparte, cu timbrul vocal inconfundabil, este „Emoție de toamnă", pe versurile lui Nichita Stănescu, în timp ce „Nu te mai iubesc" (1985) are versuri semnate de poetul Corneliu Vadim Tudor. Primul Trofeu la Mamaia, în 1986, i-a fost adus compozitorului (la nivel interpretativ în duet cu soția sa) de piesa „Doar marea", care avea să cucerească și Premiul pentru cea mai bună orchestrație la festivalul „Oamenii și marea" de la Rostock (RDG). Din același extrem de prolific 1986 datează „Ne-a pierdut de pe-aripa ei iubirea", „Atât cât vom fi împreună" și „Te-am găsit acum, când îmi doream mai mult".

Secolul XXI a reprezentat pentru Cornel Fugaru ocazia recunoașterii mondiale a talentului său de excepție. „If You Go Away" (2000) a colecționat un număr impresionant de premii: Trofeul la Alexandria (Egipt), „Grand Prix de compoziție" și Premiul pentru cea mai bună orchestrație la festivalul „Discovery" de la Varna (Bulgaria), Premiul pentru cel mai bun cântec la „Vocea Asiei" (Kazahstan)! „Doar când ai prieteni" a fost interpretat în versiunea originală, din coloana sonoră a filmului „Liceenii rock and roll", de Ștefan Bănică jr., Monica Anghel și Oana Sârbu, dar aici avem varianta plină de prospețime a Alinei Eremia, o altă „creație" a duet-ului magic de descoperitori de talente Fugaru, Cornel și Mirela (copil si adolescentă fiind, Alina a cucerit multe premii internaționale cu piesele lui Fugaru, incluzând participarea la finala Eurovision Junior din Belgia). Un alt titlu colecționar de trofee, începând cu acela de la Mamaia în 1995, este „Spune-mi"; în 1997 a fost recompensat cu nu mai puțin de 3 distincții la „South Pacific International Song Contest" de la Surfers Paradise (Australia) – Trofeul festivalului, premiul I la secțiunea „Ballads" și premiul pentru cea mai bună orchestrație. S-a adăugat premiul pentru cel mai bun cântec la „Vocea Asiei", în Kazahstan, aducându-i in plus o sumedenie de trofee interpretative internaționale Monicăi Anghel, la „Cerbul de aur", în Macedonia sau în Kazahstan. În sfârșit, „Ave Maria" și-a adjudecat autoritar Trofeul primei ediții post-decembriste a festivalului de la Mamaia, una purtând pecetea talentului de realizator și de producător al lui Titus Munteanu. Era prima ediție eliberată de orice constrângeri, dovadă și mesajul tulburător al acestui cântec, căruia i-a dat viață copleșitor Gabriel Cotabiță, având alături pe scena Teatrul de modă „Prestige" din Chișinău.

Albumul ne reamintește, înafara celor deja citați, și numele altor colaboratori cu care Cornel Fugaru a împărțit atâtea succese, bucurii, tristeți, împliniri, uneori decepții: Angela Similea, Nico, textierul Eugen Rotaru. Cum 5 dintre protagoniștii discului, nemaivorbind de Titus Munteanu, nu mai sunt în viață, mi-am amintit Gala premiilor de excelență ale muzicii ușoare românești, organizată de secretarul de stat la Ministerul Culturii Ion Antonescu, la Sala Radio: pe ecran erau proiectate imagini cu marii dispăruți ai genului, pe fondul melodiei cântate sfâșietor de Cornel Fugaru și compuse de el pe versurile Mirelei Fugaru în 1994, „Unde sunteți, dragii mei?". De atunci, orchestra îngerilor muzicii ușoare a sporit în Ceruri cu mulți, prea mulți muzicieni de care ne este tare dor... Unde sunteți, dragii noștri, unde ești, Cornel Fugaru? De ce ai ales atât de devreme nemărginirea?

Octavian URSULESCU

Emoție de toamnă

Versurile de Nichita Stănescu

Muzica de Cornel Fugaru

Eb9 8 Ebm 6 B
A ve-nit toam-na A-co-pe-ră-mi i-ni-ma

Gm Cm9 8 F7 B Ebm/B
cu ce-va (A1) Cu um-bra unui co-pac sau mai bi-ne cu

B Cm7 F7 B
um-bra ta A ve-nit toam - na ___ A-co-pe-ră-mi i-ni-ma cu ce-va

Gm Cm7 F7 B Ebm6/B B
Cu um-bra u-nui co-pac ___ sau mai bi-ne cu um-bra ta A ve-nit

(A2) C7 F7 B Gm Cm7
toam - na Mă tem că n-am să te mai văd u-ne-ori Că o să-mi creas-că a - ripi ___

F7 B Ebm6/B B (B) Eb9 Ebm 6
A-ripi as-cu-ți-te pâ-nă la nori Că ai să te as-cunzi în-tr-un ochi stră-in ___ Și

B G7 Cm9 B F7
el o să se-n-chi-dă cu o floa-re de pe-lin Și a-tunci m-a-pro-pii de pie-tre ___

B Ebm6/B B (A3) Cm7 F7 B
și tac A ve-nit toa-m-na Iau cu-vin-te-le și le 'nec în ma-re ___

Gm Cm7 F7 B Ebm6/B
șu-ier lu-na și o ră-sar Și o pre-fac în-tr-o dra-gos-te ma-re ___

Dal 𝄋 *al* 𝄌 *e poi* **Coda**

Coda

B Eb9 8 Ebm 6 B Gm
A-ve-nit toam-na A-co-pe-ră-mi i-ni-ma cu ce-va

Cm9 8 F7 B Ebm6/B B
Cu um-bra u-nui co-pac sau mai bi-ne cu um-bra ta.

Camelia Dăscălescu

Venerabila compozitoare, decan de vârstă al creatorilor noştri, ar fi împlinit 96 de ani pe 22 ianuarie 2017, dar s-a stins din viaţă în penultima zi a anului anterior, la Sibiu, oraş unde a şi fost înmormântată... Ultima sa apariţie publică fusese în aprilie 2016 la festivitatea de acordare a premiilor revistei noastre, când i se decernase distincţia ”O viaţă dedicată cântecului” - şi chiar că aşa a fost viaţa dânsei. Înconjurată cu acea ocazie cu afecţiune de conducerea UCMR, de critici muzicali reputaţi, de reprezentanţi ai mass-media, dar şi de interpreţi care i-au cântat de-a lungul timpului melodiile (Margareta Pâslaru, Stela Enache, Ileana Popovici, Marian Spânoche), ne-a impresionat pe toţi cu umorul său, cu bucuria care i se citea în ochi de a fi din nou în această ”casă a muzicii”, ca de atâtea ori într-o carieră prodigioasă, în care a primit de

multe ori premiul UCMR. A doua zi după festivitate m-a sunat pe telefonul celular (probabil aflase numărul de la Maria Epuraş, buna sa prietenă, pentru că în convorbirile cu dânsa utilizasem mereu telefonul fix), pentru a-mi... mulţumi pentru premiu şi pentru ambianţa caldă, când de fapt eu trebuia să fac asta, onorat: ”Mi-a promis Ileana Popovici că trece pe la mine, poate vii cu ea!”... N-am reuşit să ajungem, aşa cum n-a reuşit nici Pompilia Stoian, în octombrie, după festivalul ”Dan Spătaru”, căreia i-a spus că pleacă până la Sibiu şi rămâne pentru altădată; acest ”altădată” nu va mai fi acum decât pentru a-i pune o floare pe mormânt... În schimb, a reuşit s-o vadă, în vara anului trecut, una din elevele sale preferate (între cei pe care i-a pregătit şi i-a lansat Camelia Dăscălescu se numără şi, dintre cei din generaţia mai tânără, Pepe, Cristina Manoliu Săvulescu, Irina Nicolae, între alţii), Alina Mavrodin, care pur şi simplu o venera pe această doamnă micuţă de statură, dar cu o inimă mare. Alina nu uită cât îi datorează din câştigarea celor două trofee majore dobândite în 1986, la festivalul de la Mamaia şi la concursul TV ”Steaua fără nume”, şi a vărsat lacrimi mare când a aflat că mentorul său nu mai este...

Născută la Iaşi, cea pe care o alintam cu titlul de ”Prima Doamnă” a muzicii uşoare româneşti a început acolo Conservatorul, absolvindu-l la Bucureşti cu dascăli cum ar fi Mihail Jora, Ioan D. Chirescu, Dimitrie Cuclin, Antonin Ciolan, Alexandru Zirra. A lucrat la Electrecord, la Casa de cultură a studenţilor din Capitală (unde i-a lansat pe Dan Spătaru, Pompilia Stoian, Cornel Constantiniu, Petre Geambaşu, Anda Călugăreanu, Doina Spătaru), a predat canto muzică uşoară şi jazz, a susţinut cursuri, prelegeri, concerte-lecţie, conferinţe pe tema impostaţiei vocale, atât în ţară, cât şi peste hotare (Italia – la Sanremo!, RDG, Cehoslovacia). În egală măsură a fost un pionier, la noi, al musical-ului, încă din 1969, cu montări pe scena teatrelor ”Constantin Tănase” şi ”Ion Vasilescu”, cel mai

alături de M.Pâslaru, J. Kerestely, M. Epuraş

faimos spectacol semnat de dânsa fiind ”Alcor şi Mona” (după ”Steaua fără nume” de Mihail Sebastian), jucat cu imens succes la Bucureşti, Weimar sau Riga.

O parte doar din sutele de cântece frumoase de muzică uşoară pe care ni le-a dăruit a fost premiată la diverse concursuri (Mamaia sau ”Golden Cross”, în Malta) sau de către UCMR, dar pe toate marele public le-a adoptat, le-a fredonat, le-a îndrăgit. A lansat primul cântec exact acum 60 de ani! Dintre şlagărele ce-i poartă semnătura ne e greu să ne oprim doar la câteva, dar încercăm: ”Amintiri, amintiri”, ”Cine sunt eu?” (ambele alese an de an de finaliştii concursului ”Dan Spătaru”, inclusiv de cei străini), ”Să-ntrebi răsăritul de lună”, ”Nu-ţi fie teamă de-un sărut”, ”Nu vom şti niciodată”, ”Acele veri ale iubirii”, ”Ploua mărunt şi ne plimbam”, ”Mare, eşti minunată, marea mea!”... Una din creaţiile sale, ”Oraşul crizantemelor”, este închinată capitalei romanţei româneşti, Târgovişte, şi festivalului ”Crizantema de aur”, unde Camelia Dăscălescu a fost invitată deseori în juriu. Deloc întâmplător, am spune, directoare artistică a festivalului ce va ajunge anul acesta la a 50-a ediţie este astăzi fosta elevă a Cameliei Dăscălescu, respectata interpretă şi jurnalistă Alina Mavrodin Vasiliu. Ilustrăm grupajul de faţă cu imagini surprinse la festivitatea de înmânare a premiilor revistei noastre, din aprilie 2016, la ultima întâlnire a ilustrei dispărute cu cei care o preţuiesc, sub cupola Palatului Cantacuzino...

Flavia Buref

Semnalăm de asemenea cu tristeţe trecerea în nefiinţă, în ultima lună a anului 2016, a binecunoscutei textiere de muzică uşoară **Flavia Buref** (care la bază avea studii de actorie), semnatară a sute de texte pentru creaţiile compozitorilor noştri de gen.

Octavian URSULESCU

Timpul nostalgiilor

A fost o perioadă în care muzica uşoară românească tradiţională nu mai exista, practic, nicăieri, nici măcar la... festivalul de la Mamaia (de aici i s-a şi tras decăderea şi apoi decesul, din desconsiderarea compozitorilor şi interpreţilor de frunte ai genului), de posturile de radio şi TV nu mai vorbim. Vedetele genului, dar şi soliştii de mai mică anvergură, erau debusolate, se refugiau în turnee pentru comunităţile româneşti din diaspora, unde erau aşteptate şi primite cu braţele deschise. Cât despre compozitori, unii s-au retras încet-încet din prim-plan (ce şi pentru cine să mai scrie, din moment ce rămâneau cu înregistrările în sertar?), alţii s-au orientat către muzica şi festivalurile pentru copii, în timp ce câţiva se bucură că sunt des invitaţi în juriile concursurilor de interpretare din ţară, parte din ele importante, televizate. Din fericire, de câţiva ani ceva s-a schimbat şi asta nu datorită reprezentanţilor mass-media, la fel de necunoscători şi de răuvoitori, ci marelui public. Se vede treaba că melomanii adevăraţi s-au cam săturat de făcăturile din "butoane", de vocile inexistente şi de "maeştrii playback-ului", cu piese lipsite de originalitate, acelaşi ritm monoton şi imitarea hit-urilor internaţionale. Culmea e că începutul l-au făcut nişte tineri DJ, grupaţi sub stindardul proiectului "Discoteca", ei sesizând interesul crescând al publicului de până la 30-35 de ani pentru marile şlagăre ale genului şi pentru interpreţii legendari. Aşa încât au organizat o serie de concerte în cluburi mari, cu până la 1000 de spectatori (!), unde tinerii au dansat şi au ovaţionat extaziaţi voci de excepţie care aduceau la microfon melodiile îndrăgite cândva de părinţii lor! Cu siguranţă, aceste întâlniri au fost reconfortante şi pentru Marina Voica, Mirabela Dauer, Stela Enache, Marina Florea, Silvia Dumitrescu, Adrian Daminescu, care şi-au recăpătat încrederea şi au înţeles că nu e totul pierdut. Au urmat, în acest val de crescând interes pentru muzica uşoară, marile festivaluri de muzică uşoară, în frunte cu cele trei transmise în direct pe micile ecrane: "Dan Spătaru" de la Medgidia (unde au fost invitate cele mai multe vedete ale muzicii uşoare tradiţionale, nu dance sau rock), "Trofeul tinereţii" de la Amara, "George Grigoriu" de la Brăila, acestea având şi avantajul că interpreţii sunt acompaniaţi în recitalurile lor de cea mai valoroasă orchestră din ţară, cea condusă de compozitorul Ionel Tudor. Se înţelege, şi alte competiţii de gen au avut rolul lor, mai mare sau mai mic, cel mai important fiind acela că în concurs se cântă obligatoriu muzică uşoară; ne referim la "Florentin Delmar" (Focşani), "Vasile Veselovski" (Piteşti), la concursurile de la Mioveni, Alexandria, Oradea, ca să nu mai vorbim de zecile confruntări ale micuţilor aspiranţi la glorie, nava-amiral a competiţiilor pentru categoriile mici de vârstă fiind indiscutabil "Mamaia copiilor". În fine, după cluburi şi festivaluri (fiindcă la radio şi TV muzica uşoară românească este în continuare urgisită), a venit cel mai consistent şi mai... palpabil segment al acestui reviriment, cel discografic, reprezentat, fără nici o concurenţă, de casa Eurostar. Venera şi Paul Stângă (acesta din urmă, fost instrumentist valoros, este producător al discurilor) au detectat, cu fler demn de laudă, interesul marelui public pentru valorile perene ale muzicii uşoare, editând la "foc continuu" albume ale artiştilor pe care lumea îi iubeşte, nu i-a uitat şi îi doreşte în colecţiile personale discografice cu albume noi. Dar cum vorbim de un curent nostalgic, producătorii de la Eurostar au melanjat inteligent piese noi cu unele vechi, pentru că melomanii de 40-50-60 de ani nu concep să nu asculte şi refrenele emoţiilor şi iubirilor de altădată... Aşa s-au succedat, rând pe rând, CD-uri cu Mirabela Dauer, Alexandru Jula, Ioana Sandu, Corina Chiriac (2 albume, dintre care unul dublu), Florin Bogardo, Stela Enache (ultimele două – albume duble), Margareta Pâslaru (cu drepturile cedate supravieţuitorilor de la #Colectiv), Marina Voica, Eugen Doga (lansat la festivalul naţional al romanţei "Crizantema de aur" de la Târgovişte, urmează a fi

Silvia Dumitrescu, Oana Sîrbu

Vlad Creţu, Sergiu Cioiu

lansat şi la Bucureşti pe 27 ianuarie), cu Aurel Moga şi Aurel Pădureanu.

Dorind parcă să încheie apoteotic un an atât de fructuos, Eurostar ne-a invitat, în incinta magazinului "Muzica" de pe Calea Victoriei (ce şi-a recâştigat, datorită acestor evenimente, "vadul" de altădată), la nu mai puţin de 5 lansări în aceeaşi după-amiază! Sergiu Cioiu, revenit pentru câteva săptămâni din Canada, ne-a propus albumul dublu în cuprinsul căruia interpretează "Vântule" şi alte cântece memorabile de Alexandru Mandy, din care a interpretat "live", alături de talentatul chitarist Vlad Creţu, câteva titluri, alături de alte refrene celebre, după care a dat zeci de autografe, sub privirea emoţionată a fostei prim-balerine a Teatrului de operetă, Maria "Pusi" Mitrache, şi a realizatoarei TVR Carmen Movileanu, care cu câteva zile înainte îi dedicase lui Cioiu în întregime remarcabila ei emisiune "Ieri, azi, mâine". Următoarele două albume pentru care venise numerosul public au purtat semnătura compozitorului Virgil Popescu, fiind amândouă colecţii de cântece de Crăciun, deci albume de sezon, care sigur se vor vinde ca pâinea caldă. Silvia Dumitrescu, aflată la a doua colaborare cu Eurostar în 2016, a evoluat la rândul ei "live" alături de corurile de copii care-i sunt alături şi pe disc, Meloritm şi Andantino (pe viitor, însă, e de dorit ca membrii familiilor să nu-şi mai arunce

Silvia Dumitrescu, Virgil Popescu

genţile şi hainele pe foarte scumpele instrumente muzicale...). Să nu uităm că Virgil Popescu cântă jazz în cluburi alături de Silvia. În cazul ei au existat de asemenea tandre priviri emoţionate, cele ale soţului ei, compozitorul şi chitaristul Florin Ochescu, şi ale fiului lor, Iulian, pianist talentat. Al doilea CD marca Virgil Popescu continuă colaborarea remarcabilă dintre compozitor şi Oana Sârba ("supravegheată" drăgăstos de tatăl său, Romică Sârba, fost artist al Teatrului de revistă "Constantin Tănase"), de această dată fiind un gen de "best of" reunind cele mai frumoase cântece de iarnă ale celor doi. Două întâlniri fericite, fiindcă Romică Sârbu fusese pe scenă cu Cioiu, la "Tănase", cu... 50 de ani în urmă, iar Oana fiind o mare admiratoare a actorului-cântăreţ! Tot la a doua colaborare din 2016 cu Eurostar s-a aflat şi Marian Stere, de această dată tot cu cântece de iarnă, majoritatea pe versurile sale, aparţinând unor compozitori cunoscuţi şi cântate de voci importante. Regretabil (este şi cazul albumului lui Mihai Vanica...), nici compozitorii, nici soliştii n-au onorat lansarea... N-au fost invitaţi sau mai degrabă e vorba de dezinteres şi de absenţa unei solidarităţi de breaslă, de care am mai scris? Aceştia ar fi cazul să roşească, deoarece au onorat evenimentul artiştii care NU apar pe aceste albume, cum ar fi Stela Enache, Ileana Şipoteanu, Dorin Anastasiu, Aurel Moga, Florin Apostol, Geanina Olaru (cu un frumos cadou pentru Silvia Dumitrescu), Carmen Anton (a cântat în duet cu Cioiu în emisiunea de la TVR2)! Compozitorul Mihai Vanica s-a înfăţişat publicului cu un "best of", o colecţie a celor mai cunoscute melodii ale sale; dintre interpreţi, unii foarte cunoscuţi, a fost prezent doar Doru Tufiş (are 3 cântece pe disc), care a dat viaţă piesei titulare, "Dragă mamă...", pe versuri de Gina Teodorescu.

Am amintit doar câţiva dintre cei care au dat culoare acestei cvintuple lansări, unii dintre ei cu frumoase intervenţii la microfon. Prezenţa lor a suscitat şi interesul mass-media, toate televiziunile înghesuindu-se să ia interviuri protagoniştilor şi invitaţilor. I-am remarcat cu plăcere pe percuţionistul Costin Petrescu (fost, între altele, la Phoenix), pe Sida Spătaru, văduva lui Dan Spătaru (despre care Sergiu Cioiu a rostit un cald "laudatio"), pe scriitorul Eugen Blaga (recent distins cu titlul de Profesor universitar emerit la Universitatea Bucureşti), pe actorii Eugen Cristea, Cristina Deleanu, Nae Alexandru, Şerban Celea, Doina Ghiţescu, pe poeta Rodica Elena Lupu, pe

O. Sârbu, S. Cioiu, M. Vanica, M. Stere

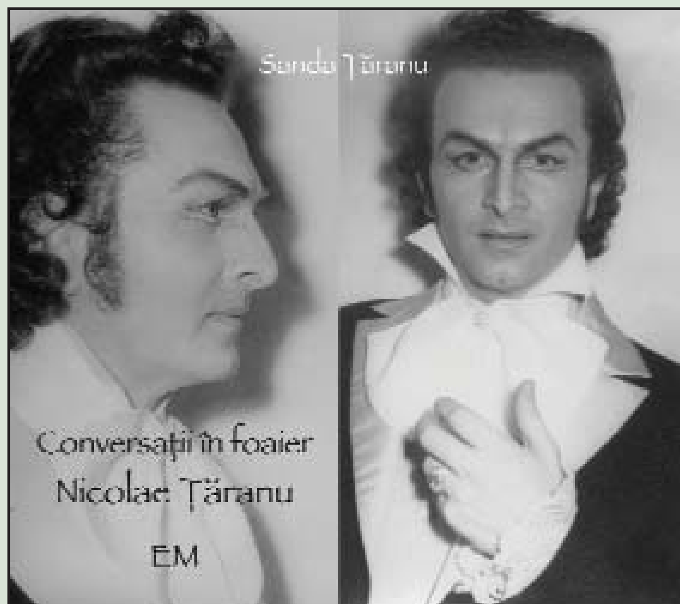
"psihologul vedetelor", Ilie Marinescu, pe scriitorul Aurel V. Zgheran, venit special de la Buhuşi (autor de cărţi cu subiecte artistice, acesta a oglindit pe larg în articolele sale lansările de faţă), pe fiul lui Henry Mălineanu, Mălin Mălineanu, care intenţionează ca prin fundaţia sa să organizeze un turneu anul viitor, ca şi pe fosta vedetă TVR Gianina Corondan, în prezent realizatoare a unui "Matinal" la un post de radio FM. Înafara ei, foste şi actuale nume de rezonanţă ale mass-media n-au ratat această întâlnire cu nostalgia frumoaselor emisiuni de altădată, dar şi cu dulcea pace a Sărbătorilor de iarnă: Lucia Popescu Moraru, Adriana Marian, Olivia Sima, Teodora Ionescu (Radio România), Ioana Bogdan, Doru Ionescu (TVR – acesta din urmă a semnat un reuşit "Remix" Sergiu Cioiu pe TVR3), fotoreporterii Cornel Lazăr şi Silviu Covaci şi mulţi alţii. Dacă am "scăpat" pe cineva, ne cerem scuze, a fost atâta lume! Important e faptul că anul se încheie sub semnul recuceririi poziţiilor (nu pierdute, ci uzurpate de neaveniţi cu tupeu!) de către reprezentanţii de frunte ai muzicii uşoare româneşti, sprijiniţi de casa Eurostar. Deie Domnul ca în 2017 victoria să fie totală, fără a se înţelege prin asta că dorim renunţarea la toleranţă şi la acceptarea tuturor genurilor muzicale (s-a observat succesul fulminant înregistrat de vedetele muzicii uşoare la emisiunea "Te cunosc de undeva!" de la Antena 1): e loc sub soare pentru toată lumea, dar să lăsăm publicul să decidă singur ce şi pe cine vrea să asculte!

Oana GEORGESCU

© Silviu Covaci

Sanda Ţăranu - "Conversaţii în foaier"

La Editura Muzicală, însoţită de un CD cu 22 de arii, a apărut, în excelente condiţii grafice, această carte care se constituie într-o tulburătoare dovadă de iubire din partea văduvei tenorului Nicolae Ţăranu, fosta mare crainică a TVR, Sanda Ţăranu, care a fost alături de el nu mai puţin de 56 de ani. Tenorul, născut în 1923, ne-a părăsit în 2015, cu discreţia ce i-a caracterizat întreaga viaţă. Imediat, Sanda Ţăranu a început să pună cap la cap documente, să selecteze cele mai frumoase articole apărute în presă, să trieze fotografii şi mai ales să caute în fonoteca Radiodifuziunii înregistrări reprezentative ale artistului. Aşa a rezultat, cu colaborarea unor oameni pasionaţi, volumul de faţă, care, înafara amintirilor tulburătoare ale văduvei artistului, include interviuri, detalii repertoriale, o bogată galerie foto şi aprecieri ale unor recunoscute personalităţi: dr. Stephan Poen, Stelian Olariu, Tamara Buciuceanu Botez, Doru Popovici, dr. Grigore Constantinescu, dr. Cristian Mihăilescu. Nu este doar o carte biografică, este clar, ci în egală măsură a

mică istorie a teatrului de operetă din România, fiecare lucrare fiind prezentată succint, ca şi protagoniştii. O apariţie pentru care Sanda Ţăranu merită toate felicitările!

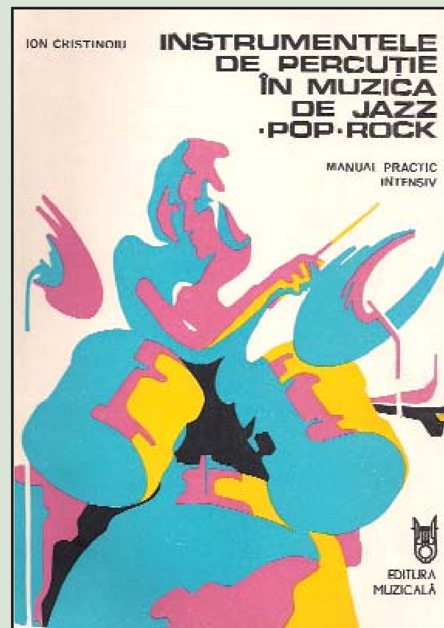
100 de romanţe lansate la ”Crizantema de aur”

UCMR a revenit anul acesta, aşa cum era şi firesc, de altfel, alături de echipa organizatoare a celui mai prestigios şi mai longeviv festival de romanţe din ţară (nici în Europa nu ştim câte manifestări de gen au ajuns la 49 de ediţii!), coordonând şi jurizând secţiunea de Creaţie. Despre această implicare aţi citit, fireşte, pe larg în cronica festivalului. În aceste rânduri notăm o altă reuşită excepţională a directoarei artistice, cunoscuta interpretă Alina Mavrodin Vasiliu: editarea acestei ”culegeri muzicale” incluzând nu mai puţin de 100 romanţe lansate pe rodnica scenă de la Târgovişte. Contribuţia UCMR a fost extrem de importantă, doamna Eugenia Câlţia, căreia i se mulţumeşte în prefaţă, a scotocit prin biblioteca Uniunii, scoţând la iveală lucrări demult uitate. Adăugată la impresionanta ”Istorie a Crizantemei de aur” de Teodor Vasiliu (lucrare premiată de UNESCO la actuala ediţie), culegerea este un îndreptar absolut necesar pentru toţi interpreţii de romanţe, cuprinzând atât partiturile, cât şi textele. Nu lipsesc, cu lucrări lansate şi premiate pe scena de la Târgovişte, Camelia Dăscălescu, Aurel Giroveanu, Dan Mizrahy, Dan Stoian, Edmond Deda, Florentin Delmar, George Grigoriu, Henry Mălineanu, Ion Cristinoiu, Laurenţiu Profeta, Nelu Danielescu, Paraschiv Oprea, Temistocle Popa, Titel Popovici (acesta figurează, ca şi Mizrahy, cu nu mai puţin de 8 creaţii), Vasile Veselovski, Vasile Vasilache jr. Cum începând de la ediţia 2016 finaliştii de la ”Interpretare” au inclus obligatoriu în repertoriu un titlu lansat pe scena festivalului (minunată idee de promovare), această culegere trebuie să intre în colecţia oricărui iubitor al romanţei – compozitor, instrumentist, interpret, şef de orchestră. Felicitări sincere realizatorilor acestui volum editat de Centrul cultural pentru UNESCO ”Cetatea romanţei” Târgovişte: Alina Mavrodin Vasiliu (director editorial), Ştefan Cigu (coordonare muzicală), Horaţiu Cigu, Cornel Moldovan (procesare digitală partituri), Roxana Cigu (culegere şi corectură texte), Andrei Vasiliu (coperta).

Ion Cristinoiu: „Instrumentele de percuţie în muzica de jazz-pop-rock”

Cu ocazia celei de-a XI-a ediţii a Festivalului internaţional de muzică uşoară “Dan Spătaru” de la Medgidia (din păcate ultima în oraşul copilăriei marelui artist, din pricina obtuzităţii noilor edili – evenimentul urmând a fi găzduit pe viitor de Constanţa) am stat de vorbă cu tânărul şi valorosul baterist al formaţiei conduse de compozitorul Ionel Tudor. Vlad Tohănean este student la UNMB, aşa că l-am întrebat dacă a avut ocazia să consulte manualul practic intensiv elaborat cu ani în urmă de regretatul compozitor, dirijor şi baterist Ion Cristinoiu, apărut la Editura Muzicală. Drept care i-am procurat un exemplar de la văduva autorului, Mariana Cristinoiu (ţinem la redacţie alte exemplare, la dispoziţia eventualilor doritori), profitând de ocazie pentru a actualiza acest valoros îndreptar. Cartea include 3 mari secţiuni. Prima, “Jazz-ul ca fenomen de artă”, cuprinde capitolele “Scurt istoric al jazz-ului”, “A. B. C. - ul instrumentistului percuţionist”, “Formarea şi coordonarea reflexelor”, “Tehnică şi mijloace de expresie”. A doua secţiune, “Muzica pop şi moda retro”, are doar 2 capitole, “Forme de exprimare în muzica pop” şi “Bateristul modern-suportul ritmic de bază”, pentru ca a treia şi ultima secţiune, intitulată “Muzica rock şi derivatele ei”, să ne propună capitolele “Bateristul rock-bateristul complet”, “Jazz-rock-ul, fenomen de mixtură” şi “Partitura, element descriptiv”. Doar prin lecturarea acestor titluri şi ne putem face o idee despre complexitatea demersului neuitatului muzician, pentru că în cele 120 de pagini aspiranţii în domeniu găsesc tot ce au nevoie: notaţii, abreviaţii, termeni de mişcare, coordonate, indicaţii, parametri, exerciţii practice, principii de funcţionare, agendă de ritmuri, etc. Şi poate că o reeditare a acestui valoros manual nu ar fi deloc o idee rea.

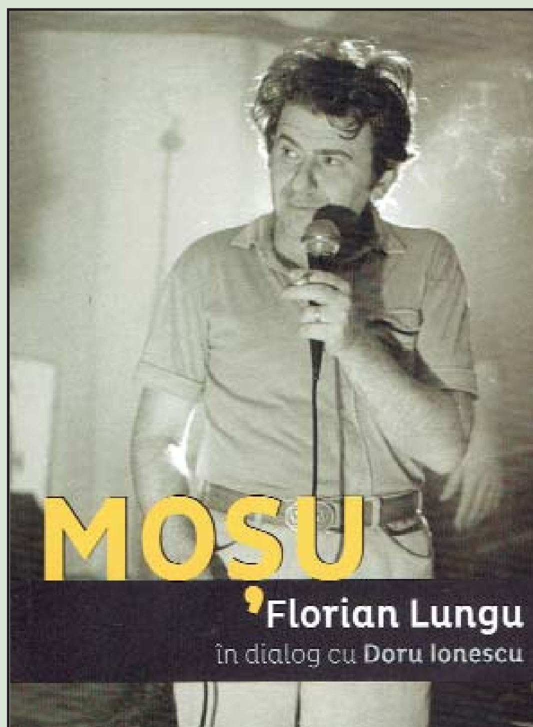

Moşu

Nu cred că există cineva care are cât de cât legătură cu muzica pop sau jazz nu ştie cine este Moşu: totuşi, avem şi un subtitlu - Florian Lungu în dialog cu Doru Ionescu. Volumul apare în Colecţia muzicală iniţiată de Cristian Un Cosma la mica, dar harnica şi prestigioasa

editură Casa de pariuri literare, în formatul comod deja cunoscut 18 x 11 cm.

Din păcate cartea are doar 144 de pagini, repartizate pe 8 capitole şi o galerie foto (alb-negru, doar 12!!!, dintr-o imensă arhivă personală); iar dintre acestea doar patru capitole constituie dialogul propriu-zis, intitulate... muzical: Introducere în melodie, Urmează tema melodiei, Apoi urmează improvizaţia!, Improvizaţii la nesfârşit, c-aşa-i în jazz. Mai avem o prefaţă (Maşina cu jazzolină), Anexe (conţinând doar... bancuri, Moşu fiind celebru pentru colecţia sa de bancuri memorate), Preferinţe discografice opţionale, Despre...

Colaboratorul nostru, ziaristul-redactor TVR Doru Ionescu a filmat nenumărate emisiuni cu Moşu, dar modestia acestuia l-a împiedicat să insiste pe fiecare aspect notabil. Să amintim că Florian Lungu s-a născut în 1943, a absolvit Conservatorul bucureştean în 1966, a fost profesor la Universităţile muzicale din Bucureşti, Cluj, Timişoara, este prezentatorul majorităţii concertelor de jazz din România, a semnat peste 4000 de articole, a realizat peste 9000 de emisiuni radiofonice (nu numai de jazz) şi sute de emisiuni la TVR. Se ştie mai puţin că a compus muzică simfonică, de jazz, de cameră, uşoară (Fata şi mingea, Fabula, Ne-am regăsit, ş.a.), a scris orchestraţii pentru LP-urile din seria Istoria jazz-ului, fiind membru al UCMR. Am spicuit, doar, dintr-o listă lungă de realizări, pentru a ne da seama că se poate realiza o biografie consistentă, completată cu nenumărate amintiri esenţiale pentru istoria muzicii noastre: numai să vrea şi el. Aşteptăm măcar nişte memorii, fiindcă Moşu este un adevărat personaj, din spiţa celor care nu prea mai există astăzi....

Stratonelu
(un rocker atipic)

Un nou volum, subintitulat "Nelu Stratone în dialog cu Florin-Silviu Ursulescu", din seria Colecţia muzicală lansată de editura Casa de pariuri literare.

Nelu Stratone este un nume care s-a afirmat în mass-media autohtone după 1990. A debutat prin articole în câteva publicaţii, apoi s-a afirmat prin emisiunile muzicale cu specific rock-blues-pop la posturile Nova 22, Tinerama şi mai ales la Radio Bucureşti şi Radio România Tineret. Neobosit, organizează evenimente de audiţii, conferinţe sau concerte privind promovarea muzicii rock româneşti, pregătind chiar un volum în acest sens.

Volumul are 226 de pagini, dintre care 142 sunt dedicate dialogului propriu-zis; mai avem o prefaţă, o introducere, câteva articole mai vechi semnate de Stratone, o selecţie de fotografii (dar există şi altele inserate în text).

Un cronicar, autor şi animator cu vaste cunoştinţe în zona sa muzicală preferată, al cărui nume nu a răzbit însă spre publicul larg, aşa cum corect subliniază Florin-Silviu Ursulescu în prefaţa intitulată "Cunoscătorul puţin cunoscut".

Florin-Silviu URSULESCU

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ŞI IDENTITĂŢII NAŢIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: George BALINT
Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Colegiu redacţional:
Petruţa MĂNIUŢ-COROIU, Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROŞCA, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU

Semnează în acest număr:
Andra APOSTU, Irinel ANGHEL, Dumitru AVAKIAN, Al. I. BĂDULESCU, Cornelia BRONZETTI, Carmen CÂRNECI-CAVASSI, Maia CIOBANU, Grigore CONSTANTINESCU, Oana GEORGESCU, Ovidiu GIULVEZAN, Irina HASNAŞ, Sanda HÎRLAV MAISTOROVICI, Carmen MANEA, Laura MANOLACHE, Doina MOGA, Megumi OKUDA, Despina PETECEL-THEODORU, Costin POPA, Mariana POPESCU, Diana ROTARU, Ana SZILÁGYI, Cristina ŞUTEU, Florin-Silviu URSULESCU, Lena VIERU CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax**: +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x